

ÖZET

Bu çalışma, yerli ve yabancı yaşlı nüfusun yoğun olduğu yerleşim birimlerinden olan Muğla ve Köyceğiz’de yaşayan 60 yaş ve üzerindeki kişilere uygulanarak modernleşmenin sebep olduğu değişimlerin yaşlılık üzerine etkisini ölçmektedir. Bunun yanı sıra, yaşam tercihleri ve gelecek beklentilerini belirleyerek farklı yaşam modellerinden gelen yaşlıların yaşlılık algı ve rollerini, yaşama bakışlarını, beklentilerini, sorunlarını saptamayı amaçlamaktadır. Bu saptamalardan yola çıkarak modern kent olan Muğla ve kentin sahil kasabasındaki geleneksel bölge olan Köyceğiz yapılan anketler sonrası tablolar ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmada, TÜBİTAK destekli olan, içinde kendimin de proje asistanı olarak çalıştığım Prof. Dr. Nurgün Oktik’in yürüttüğü “Küçük Kentte Yerel ya da Yabancı Yaşlı Olmak: Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi, Yaşam Beklentisi ve Sorunlar” adlı projesinde yapılan çalışma temel alınmıştır. Aynı zamanda Prof. Dr. Nurgün Oktik’in “Huzurevinde Yaşam ve Yaşam Kalitesi” adlı kitabı da çalışmaya ışık tutmuştur.

ABSTRACT

This study was carried upon the most populated areas of aged people at Province of Muğla and District of Köyceğiz, on measuring changes of modernity on aging. In addition to this, by determining life preferences, future expectancies, it was intended to analyze different interpretations of aging, aging roles, attitudes towards life, expectancies and problems of aged population at the selected areas. By starting from these determinations, comparisons upon survey outcomes were made between a modern city ,Muğla, and a traditional district, Köyceğiz.

At the study, the main framework was based upon the Project supported by TÜBİTAK, conducted by Prof. Dr. Nurgün OKTİK, at which I worked as a Project assistant and titled “Küçük Kentte yerel Ya Da Yabancı Yaşlı Olmak: Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi, Yaşam Beklentisi ve Sorunlar” . At the same time, the book written by Prof. Dr. Nurgün OKTİK, titled “ Huzurevinde Yaşam ve Yaşam Kalitesi” has provided a valuable contribution for my study.

ÖNSÖZ

“İnanın bana, yaşlılık, güzel ve hoş bir şeydir.
Doğrudur, nazikçe sahneden indirilirsiniz ama
daha sonra en ön sıradan rahat bir izleyici koltuğu verilirsiniz”.

Konfüçyüs

Bir şeyin bittiği nokta yeni bir şeyin başladığı noktadır. Ve yeni şeyler insanı umutlandırır. İnsan işte ömür bittiğinde değil, umutlar ve başlangıçlar bittiğinde ölür. Ve insanı yaşatan, yeniden yaratan bir diğer şey de sevgidir.

İnsan gelişimindeki son evre olan yaşlılığın, umut dolu, sağlıklı ve mutlu geçirebileceği evre olmasında yaşanan yer, birlikte olunan kişiler, sosyo-ekonomik durum etkilidir. Modern kentte yaşayan yaşlı ile geleneksel kentte yaşayan yaşlının sıkıntıları, sosyal ilişkileri, yaşam memnuniyetleri, sağlık durumları, eğitim seviyeleri, ekonomik durumları, gelecek beklentileri, aile rolleri gibi bir takım kişisel bilgi ve yaşama bakışları farklıdır. Bu farklılıklar Muğla ve Köyceğiz’de karşılaştırmalı olarak çalışılmıştır.

Modernleşmeyle beraber yaşam şekillerindeki değişimlerden-kentleşme, aile yapısındaki değişme, teknolojik ilerleme vb- en çok etkilenenler yaşlılar olmuştur. Geleneksel yapıdaki değerler modern toplum yapısının yaşam şekilleri ile bağdaşmamış ve bu durum en çok yaşlıları zor durumda bırakmıştır. Böylesi zor durumda kalan, modern yaşamdan etkilenen yaşlıları araştırma isteğim sonucunda bu çalışma ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmaya, Prof. Dr. Nurgün Oktik’in yürüttüğü “Küçük Kentte Yerel Ya Da Yabancı Yaşlı Olmak: Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi, Yaşam Beklentisi Ve Sorunlar” isimli proje yol gösterici olmuştur. Bu projede Köyceğiz ve Dalyan’daki yaşlıların yaşam kalitesi ve yaşamları çalışılmıştır. Tez çalışmamda bu projedeki Köyceğiz ayağının tabloları kullanılmıştır. Bu nedenle projede çalışan, Köyceğiz için de anket yapan arkadaşlarım Gaye Gökalp Yılmaz, Ferhat Değer, Bülent Öngören, Vuslat Doğan, Derya Hasırcı’ya çalışmamda kullandığım bilgilere ulaşmamda yardımcı oldukları için teşekkürlerimi sunuyorum. Anketler dışında da tezimi bu hale getirmemde çok yardımcı olan arkadaşlarım Vuslat Doğan ve Gaye Gökalp

Yılmaz'a, teknik kısımda yardımlarından dolayı Ferhat Değer'e, sunum provası yapmamı önererek beni destekleyen arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Böyle bir projede çalışmama imkan veren, tez konumu seçmemde yardımcı olan ve sona erdirene kadar çalışmalarına destek veren değerli danışman hocam Prof. Dr. Nurgün Oktik'e, hayatım boyunca her kararında yanımda olan çok değerli aileme, son olarak da umutlarımın tükenmemesine sebep olan ve yanımda olduğu sürece yaşlanmaktan korkmadığım nişanlım Yalçın Kuyumcu'ya teşekkürlerimi borç biliyorum.

ARZU YAPICIOĞLU

İÇİNDEKİLER

| | |
|-------------------|------|
| ÖZET..... | I |
| ABSTRACT..... | II |
| ÖNSÖZ..... | III |
| İÇİNDEKİLER..... | V |
| TABLO DİZİNİ..... | VII |
| GİRİŞ..... | XIII |

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

| | |
|---|----|
| 1. 1. YAŞLILIK..... | 1 |
| 1.2. YAŞLILIK SOSYOLOJİSİ..... | 4 |
| 1.2.1. Yaşlılık Sosyolojisine İlişkin Kuramlar..... | 4 |
| 1.2.1.a. Biyolojik Kuramlar..... | 5 |
| 1.2.1.b. Sosyal Psikolojik Kuramlar..... | 5 |
| 1.2.1.c. Bilişsel Kuramlar..... | 6 |
| 1.2.1.d. Aktivite Kuramı..... | 7 |
| 1.2.1.e. Yaşamdan Geri Çekilme Kuramı..... | 7 |
| 1.2.1.f. Modernleşme Kuramı..... | 8 |
| 1.2.1.g. Diğer İlgili Kuramlar..... | 8 |
| 1.3. YAŞLILIK VE MODERNİTE..... | 10 |
| 1.3.1. Modernite Sürecinde Türkiye’de Değişim..... | 14 |
| 1.4. YAŞLILIĞA İLİŞKİN DEĞERLER VE TUTUMLAR..... | 24 |
| 1.5. YAŞLILIK VE HASTALIKLAR..... | 26 |

II. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODU VE KULLANILAN TEKNİKLER

| | |
|---|----|
| 2.1. ARAŞTIRMA MATERYALİ VE MODELİ..... | 29 |
| 2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI..... | 29 |

| | |
|--|----|
| 2.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ..... | 29 |
| 2.4. ARAŞTIRMANIN AMACI..... | 31 |
| 2.5. TEORİK VARSAYIMLAR VE HİPOTEZLER..... | 32 |
| 2.5.1. Varsayımlar..... | 32 |
| 2.5.2. Hipotezler..... | 32 |
| 2.6. MUĞLA VE KÖYCEĞİZ YAŞLI NÜFUSU..... | 34 |
| 2.7. MUĞLA'NIN GENEL YAPISI..... | 37 |
| 2.7.1. Muğla Merkez..... | 38 |
| 2.7.2. Köyceğiz..... | 39 |

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMA VERİLERİ

| | |
|---|-----|
| 3.1. MUĞLA MERKEZ VERİLERİ..... | 40 |
| 3.2. KÖYCEĞİZ VERİLERİ..... | 65 |
| 3.3. ÇAPRAZ TABLOLAR..... | 92 |
| 3.3.1. Cinsiyet İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 92 |
| 3.3.2. Medeni Durum İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 97 |
| 3.3.3. Meslek Grupları İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 100 |
| 3.3.4. Gelir İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 106 |
| 3.3.5. Yaş İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 108 |
| 3.3.6. Eğitim İle Diğer Değişkenlerin Çaprazlanması..... | 113 |

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

| | |
|-------------------------|-----|
| 4.1. SONUÇ..... | 115 |
| 4.2. DEĞERLENDİRME..... | 123 |

KAYNAKÇA

EK 1. ANKET FORMU

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Yıllara ve Yaş Aralıklarına Göre Nüfus Değişimi

Tablo 2. Yaşlı konut tipleri ve servisler

Tablo 3. Muğla İl Merkezi (Şehir ve Köy) Yaşlı Nüfusun Dağılımı

Tablo 4. Köyceğiz (Şehir ve Köy) Yaşlı Nüfusun Dağılımı

Tablo 5. Muğla İl Merkezi'ndeki Orta Mahalle'deki Yaşlı Nüfusun Dağılımı

Tablo 6. Muğla İl Merkezi'ndeki Karamehmet Mahallesi'ndeki Yaşlı Nüfusun Dağılımı

Tablo 7. Muğla'daki Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 8. Muğla'daki Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Tablo 9. Muğla'daki Katılımcıların Doğum Yerine Göre Dağılımı

Tablo 10. Muğla'daki Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 11. Muğla'daki Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 12. Muğla'daki Katılımcıların Meslek Dağılımı

Tablo 13. Muğla'daki Katılımcıların Gelirine Göre Dağılımı

Tablo 14. Muğla'daki Katılımcıların Gelir Çeşidine Göre Dağılımı

Tablo 15. Muğla'daki Katılımcıların Ekonomik Durumlarından Memnuniyeti

Tablo 16. Muğla'daki Katılımcıların Herkesin Sahip Olması Gereken Ortalama Yaşam Şartlarına Sahip Olmadıklarını, Bunu Maddi Açıdan Karşılayamadıklarını Düşünüp Düşünmediği

Tablo 17. Eşleri Hayatta Olmayan Muğla'daki Katılımcıların Eşlerini Ne Zaman Kaybettiklerinin Dağılımı

Tablo 18. Muğla'daki Katılımcıların Sigorta Kurumlarına Göre Dağılımı

Tablo 19. Muğla'daki Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 20. Muğla'daki Katılımcıların Beraber Yaşadıkları Kişilere Göre Dağılımı

Tablo 21. Yalnız Yaşamayan Muğla'daki Katılımcıların Aile İçi İlişkileri

Tablo 22. Muğla'daki Katılımcıların Yalnız Yaşamaktan Korkmalarına Göre Dağılımı

Tablo 23. Muğla'daki Katılımcıların Kendilerini Güvende Hissetmelerine Göre Dağılımı

Tablo 24. Muğla'daki Katılımcıların Sağlık Kurumlarını Yeterli Bulma Oranına Göre Dağılımı

Tablo 25. Muğla'daki Katılımcıların İkamet Sürelerine Göre Dağılımı

Tablo 26. Muğla Merkez Dışında Doğan Muğla'daki Katılımcıların Geldiği Yerin Konumuna Göre Dağılımı

Tablo 27. Muğla Dışından Gelen Katılımcıların Yerleşme Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 28. Katılımcıların Muğla'da Yaşamaktan Memnuniyeti

Tablo 29. Muğla'daki Katılımcıların Yerel İdare ve Halktan Beklentilerine Göre Dağılımı

Tablo 30. Muğla'daki Katılımcıların Harcamalarını Sıralamalarına Göre Dağılımı

Tablo 31. Muğla'daki Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımı

Tablo 32. Muğla'daki Katılımcıların Alışverişlerini Yapma Durumları

Tablo 33. Muğla'da Katılımcıların Diğer İnsanlarla Olan İlişkilerinden Memnuniyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 34. Muğla'da Katılımcıların Kişisel Sorunlarını Konuşabilmeleri Durumu

Tablo 35. Muğla'da Katılımcıların İnsanlara Yardım Etmelerine Göre Dağılımı

Tablo 36. Muğla'da Katılımcıların Dedikodu Sevmelerine Göre Dağılımı

Tablo 37. Muğla'da Katılımcıların İnsanlara Olan Güveninin Dağılımı

Tablo 38. Muğla'da Katılımcıların Diğer İnsanların Olumlu Özelliklerini Kiskanmalarına Göre Dağılımı

Tablo 39. Muğla'da Katılımcıların Son Yıllarda Başkalarıyla İletişim Kurmakta Zorlanması Dağılımı

Tablo 40. Muğla'da Katılımcıların Son Yıllarda Konuşmalarından ve Davranışlarından Rahatsız Olunmasına Göre Dağılımı

Tablo 41. Muğla'da Katılımcıların Tanrı İnancına Göre Dağılımı

Tablo 42. Muğla'da Katılımcıların Sağlık Durumlarını Değerlendirmeleri

Tablo 43. Muğla'da Katılımcıların Yardımsız Merdiven İnip-çıkma Durumu

Tablo 44. Muğla'da Katılımcıların Kıyafetlerini Yardımsız Giyinme Durumu

Tablo 45. Muğla'da Katılımcıların Yemeklerini Yardımsız Yeme Durumu

Tablo 46. Muğla'da Katılımcıların Yardımsız Yıkatabilmeleri Durumu

Tablo 47. Muğla'da Katılımcıların Ailelerindeki Kalıtsal Hastalıklara Göre Dağılımı

Tablo 48. Muğla'da Katılımcıların Kronik Hastalıkları Dağılımı

Tablo 49. Muğla'da Katılımcıların Alkol-Sigara Alışkanlıklarına Göre Dağılımı

Tablo 50. Muğla'da Katılımcıların Toplu Taşıma Araçlarıyla (otobüsle) Tek Başlarına Seyahat Etmelerine Göre Durumu

Tablo 51. Muğla'da Katılımcıların Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme Durumları

Tablo 52. Muğla'da Katılımcıların Uyku Problemlerine Göre Durumu

Tablo 53. Muğla'da Katılımcıların Kendilerini Yorgun Hissetmelerine Göre Durumu

Tablo 54. Muğla'da Katılımcıların Kafalarının Karışmasına Yönelik Durumu

Tablo 55. Muğla'da Katılımcıların Hafızalarının İyiliğinin Durumu

Tablo 56. Muğla'da Katılımcıların Kaygı Durumları

Tablo 57. Muğla'da Katılımcıların Sinirlenme Durumu

Tablo 58. Muğla'da Katılımcıların Kendilerini Aşağı Hissetmelerine Göre Durumu

Tablo 59. Muğla'da Katılımcıların Kendileriyle İlgili Olumsuz Düşünceleri Durumu

Tablo 60. Muğla'da Katılımcıların Şimdiki Yaşantılarından Memnuniyeti

Tablo 61. Muğla'da Katılımcıların Geleceğe Yönelik Beklentileri

Tablo 62. Muğla'da Katılımcıların Olmak İstedikleri İnsan Olmalarına Göre Dağılımı

Tablo 63. Köyceğiz'de Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 64. Köyceğiz'de Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Tablo 65. Köyceğiz'de Katılımcıların Doğum Yeri Göre Dağılımı

Tablo 66. Köyceğiz'de Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 67. Köyceğiz'de Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 68. Köyceğiz'de Katılımcıların Meslek Dağılımı

Tablo 69. Köyceğiz'de Katılımcıların Gelirine Göre Dağılımı

Tablo 70. Köyceğiz'de Katılımcıların Gelir Çeşidine Göre Dağılımı

Tablo 71. Köyceğiz'de Katılımcıların Ekonomik Durumlarından Memnuniyeti

Tablo 72. Köyceğiz’de Katılımcıların Herkesin Sahip Olması Gereken Ortalama Yaşam Şartlarına Sahip Olmadıklarını, Bunu Maddi Açıdan Karşılayamadıklarını Düşünüp Düşünmediği

Tablo 73. Eşleri Hayatta Olmayan Köyceğiz’deki Katılımcıların Eşlerini Ne Zaman Kaybettiklerinin Dağılımı

Tablo 74. Köyceğiz’de Katılımcıların Sigorta Kurumlarına Göre Dağılımı

Tablo 75. Köyceğiz’de Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 76. Köyceğiz’de Katılımcıların Beraber Yaşadıkları Kişilere Göre Dağılımı

Tablo 77. Yalnız Yaşamayan Köyceğiz’deki Katılımcıların Aile İçi İlişkileri

Tablo 78. Köyceğiz’de Katılımcıların Yalnız Yaşamaktan Korkmalarına Göre Dağılımı

Tablo 79. Köyceğiz’de Katılımcıların Kendilerini Güvende Hissetmelerine Göre Dağılımı

Tablo 80. Köyceğiz’de Katılımcıların Sağlık Kurumlarını Yeterli Bulma Oranına Göre Dağılımı

Tablo 81. Köyceğiz’de Katılımcıların İkamet Sürelerine Göre Dağılımı

Tablo 82. Köyceğiz Dışından Gelen Katılımcıların Geldiği Yerin Konumuna Göre Dağılımı

Tablo 83. Köyceğiz Dışından Gelen Katılımcıların Yerleşme Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 84. Katılımcıların Köyceğiz’de Yaşamaktan Memnuniyeti

Tablo 85. Köyceğiz’de Katılımcıların Yerel İdare ve Halktan Beklentilerine Göre Dağılımı

Tablo 86. Köyceğiz’de Katılımcıların Harcamalarını Sıralamalarına Göre Dağılımı

Tablo 87. Köyceğiz’de Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılımı

Tablo 88. Köyceğiz’de Katılımcıların Alışverişlerini Yapma Durumu

Tablo 89. Köyceğiz’de Katılımcıların Diğer İnsanlarla Olan İlişkilerinden Memnuniyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 90. Köyceğiz’de Katılımcıların Kişisel Sorunlarını Konuşabilmeleri Durumu

Tablo 91. Köyceğiz’de Katılımcıların İnsanlara Yardım Etmelerine Göre Durumu

Tablo 92. Köyceğiz’de Katılımcıların Dedikodu Sevmelerine Göre Dağılımı

- Tablo 93.** Köyceğiz’de Katılımcıların İnsanlara Olan Güveninin Dağılımı
- Tablo 94.** Köyceğiz’de Katılımcıların Diğer İnsanların Olumlu Özelliklerini Kiskanmalarına Göre Dağılımı
- Tablo 95.** Köyceğiz’de Katılımcıların Son Yıllarda Başkalarıyla İletişim Kurmakta Zorlanmasına Göre Dağılımı
- Tablo 96.** Köyceğiz’de Katılımcıların Son Yıllarda Konuşmalarından ya da Davranışlarından Rahatsız Olunmasına Göre Dağılımı
- Tablo 97.** Köyceğiz’de Katılımcıların Tanrı İnancına Göre Dağılımı
- Tablo 98.** Köyceğiz’de Katılımcıların Sağlık Durumlarını Değerlendirmeleri
- Tablo 99.** Köyceğiz’de Katılımcıların Merdivenleri Yardımsız İnip-çıkma Durumu
- Tablo 100.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kıyafetlerini Yardımsız Giyinme Durumu
- Tablo 101.** Köyceğiz’de Katılımcıların Yemeklerini Yardımsız Yeme Durumu
- Tablo 102.** Köyceğiz’de Katılımcıların Yardımsız Yıkatabilmeleri Durumu
- Tablo 103.** Köyceğiz’de Katılımcıların Ailelerindeki Kalıtsal Hastalıklara Göre Dağılımı
- Tablo 104.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kronik Hastalıkları Dağılımı
- Tablo 105.** Köyceğiz’de Katılımcıların Alkol-Sigara Alışkanlıklarına Göre Dağılımı
- Tablo 106.** Köyceğiz’de Toplu Taşım Araçlarıyla (otobüsle) Tek Başlarına Seyahat Etmelerine Göre Dağılımı
- Tablo 107.** Köyceğiz’de Katılımcıların Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme Durumları
- Tablo 108.** Köyceğiz’de Katılımcıların Uyku Problemlerine Göre Durumu
- Tablo 109.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kendilerini Yorgun Hissetmelerine Göre Durumu
- Tablo 110.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kafalarının Karışmasına Yönelik Durumu
- Tablo 111.** Köyceğiz’de Katılımcıların Hafızalarının İyiliğinin Durumu
- Tablo 112.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kaygı Durumları
- Tablo 113.** Köyceğiz’de Katılımcıların Sinirlenme Durumu
- Tablo 114.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kendilerini Aşağı Hissetmelerine Göre Durumu
- Tablo 115.** Köyceğiz’de Katılımcıların Kendileriyle İlgili Olumsuz Düşünme Durumu

Tablo 116. Köyceğiz’de Katılımcıların Şimdiki Yaşantılarından Memnuniyeti

Tablo 117. Köyceğiz’de Katılımcıların Geleceğe Yönelik Beklentileri

Tablo 118. Köyceğiz’de Katılımcıların Olmak İstedikleri İnsan Olmalarına Göre Dağılımı

Tablo 119. Cinsiyet ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

Tablo 120. Medeni Durum ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

Tablo 121. Meslek Grupları ile Ekonomik Durum Çapraz Tablosu

Tablo 122. Meslek Grupları ile Kendiyle İlgili Olumsuz Düşünme Çapraz Tablosu

Tablo 123. Meslek Grupları ile Yaşantıdan Memnuniyet Çapraz Tablosu

Tablo 124. Meslek Grupları ile Gelecek Beklentileri Çapraz Tablosu

Tablo 125. Gelir ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

Tablo 126. Yaş Aralıkları ile Sağlık Durumları Çapraz Tablosu

Tablo 127. Yaş Aralıkları ile Bağımsız Olarak İşlerini Yapabilmeleri Çapraz Tablosu

Tablo 128. Yaş Aralıkları ile Uyku Problemleri Çapraz Tablosu

Tablo 129. Yaş Aralıkları ile Gelecekte Beklentiler Çapraz Tablosu

Tablo 130. Eğitim İle Göçle Gelenlerin Geldikleri Yerin Çapraz Tablosu

Tablo 131. Eğitim İle Ekonomik Durum Çapraz Tablosu

GİRİŞ

Her toplum yapısı, kendisini oluşturan her parçanın birbirini karşılıklı olarak etkilediği ve şekillendirdiği, hepsinin birbirine bağlı olduğu, değişmeye hazır ve denge halindedir. Herhangi bir etkenle değişebilir, kendini düzenleyebilir.

Ekonomi ve iş piyasalarında meydana gelen gelişmeler, teknolojik ve tıbbi alanlardaki ilerlemeler, aile ve toplum yapısında ve bunların fonksiyonlarında meydana gelen değişimler, yaşam tarzlarını, beklentileri ve süreçleri değiştirmektedir. Bu değişimler, sosyal yapı ve sosyal eşitsizlikler içinde yaşlılığın pozisyon ve rol değişimleri demografik yapıyı ve yaşlılığın ekonomik, politik, ideolojik, kurumsal koşullarını da değişime uğratmıştır.

Erikson'un işaret ettiği gibi yaşlılık, uzunca bir yaşam koşuşturması ve hedeflerin gerçekleşmesi sonucu kişisel bütünlüğün olduğu bir dönem olduğu gibi, yaşam bağlarının zayıfladığı, yaşamı anlamlı kılamamanın sonucu umutsuzluğun yaşandığı bir dönem de olabilmektedir.

Yaşlılık evresinde yaşanan ekonomik problemler, emeklilik, çocukların evden ayrılması, yakınların kaybı, sosyal rollerde azalma gibi olaylar, değişim sonrası oluşan yeni duruma adaptasyon gerektirir. Adaptasyon sağlanamadığında; uyum problemleri, umutsuzluk, uyku bozuklukları, depresyon, sinirlilik ve kaygı gibi çeşitli psikolojik sorunlar görülebilir.

Yaşlanma, genel olarak organizmanın çevreye uyumunda gitgide artan bir yetersizlikle ortaya çıkar. Ancak **Cicero** Türkçeye “Yaşlılık ve Dostluk” olarak çevrilen kitabı “**Cato Maior**”da yaşlılığı kolaylaştırmanın yolunun bilgelikten geçtiğinden söz etmektedir. Cicero'nun bu kitabı, İ.Ö.44'te, altmış iki yaşındayken yazdığı kabul edilmektedir.

“Kendilerinde iyi ve mutlu ömür sürmek için azıcık yetenek olmayan kimselere her çağ ağır gelir; ama her iyiliği kendinden bekleyen insanlar için doğal zorunlulukların hiçbiri kötü görünemez. Bunların başında da yaşlılık gelir; yaşlılığa

herkes ulaşmak ister, ulaştınca da onu kötüler... Gençlikten yaşlılığa geçiş, çocukluktan gençliğe geçişten daha mı çabuk oluyor sanki? Sonra, insan ha seksen yaşında, ha sekiz yüz yaşında olmuş, yaşlılığın ağırlığı aynı değil midir? ...Yaşlılık konusunda da aynı şey söylenebilir. Yaşlılık başı pek darda olana bilge olsa da kolay gelmez; ama bilge olmayana, bolluk içinde yaşasa bile ağır gelir. Yaşlılığa karşı en yetkin silahlar nedir, bilir misiniz? Bilgili ve erdemli olmak” (<http://www.tutunamayanlar.net>).

Cicero, bilgili ve erdemli olmanın, yaşlılığı saygın, mutlu ve kolay hale getireceğinden söz etmektedir. Yaşlılık evresinde rahat etmemizde, çocukluk, gençlik ve yetişkinlik evrelerindeki geleceğe yönelik gösterdiğimiz çabalar, başarılar ve kazandığımız onur önemlilik göstermektedir.

Ülkemizde yaşlı nüfus hızla artmasına rağmen, yaşlılıkla ilgili farklı disiplinlerce yapılmış sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Modernleşme sürecindeki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan değişmelerin modern kentte ve geleneksel kentte hangi süreçlerde seyrettiği tespit edilip, karşılaştırmanın ülkemiz literatürüne katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, yaşlılığa kavramsal ve kuramsal açıdan bakılarak yaşlılıkla ilgili genel bir çerçeve oluşturulup, modernizmin etkilerinin yaşlılar üzerinde oluşturduğu değişime bakılacaktır. İkinci bölümde, araştırmanın metodu ve kullanılan teknikler, veri toplama araçları, evren-örneklem, amaç, hipotezler ve Muğla-Köyceğiz’in yaşlı nüfusu açıklanacaktır. Üçüncü bölümde, yapılan anket sonucunda ortaya çıkan veriler ve tabloları, iki değişkenle yapılan çapraz tablolar ve tabloların yorumları açıklanacaktır. Son bölümde ise çalışmanın sonuç ve değerlendirilmesi belirtilecektir.

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. YAŞLILIK

Yaşlılık, yaşam sürecinin, çocukluk, gençlik, erişkinlik gibi doğal ve zorunlu bir çağıdır. Yaşlı sağlığının korunmasıyla ilgili olarak Kiev'de 1963 yılında gerçekleşen Dünya Sağlık Örgütü toplantısında, yaşlılığa ilişkin bir sınıflandırma sistemi ortaya konulmuştur. Bu sisteme göre 45–59 arası "orta yaş", 60–74 yaş arası "yaşlı" ve 75'in üzeri "ileri yaşlı" kabul edilmiştir. Günümüzde yaşlılık sınırını birçok kaynak 65 olarak kabul etmektedir (Erdil vd., 2004: 59). Ancak Birleşmiş Milletlerin yaşlılıkla ilgili yayınladığı raporlarda 60 yaş kronolojik yaşlanma sınırı olarak belirtilmektedir. Bu çalışmada buradan hareketle yaşlılığın başlangıcı 60 yaş olarak temel alınacaktır.

Perlmutter ve Hall'a göre, yaşlanma sürecini incelerken birincil, ikincil ve üçüncül yaşlanma arasında ayırım yapmak önemlidir.

1. Birincil Yaşlanma: Bir türün bütün üyelerinde ortaya çıkan aşamalı, kaçınılmaz, yaşa bağlı değişimleri içermektedir. Genetik programlamaya göre orta yaşlara doğru insanda ya gençlik genleri durur ya da yaşlılık genleri harekete geçer. Zaman ayarlama kuramına göre, hipotalamusun içindeki biyolojik saat pitüiter bezine gönderdiği sinyalleri azaltmaya başladığında beden hormon dengesi bozulmakta ve yaşlanma başlamaktadır. Bağışıklık mekanizması kuramına göre, bağışıklık sistemi yabancı maddeleri ve anormal hücreleri tanımakta güçlük çekerek bedene saldırmaya başlar ve yaşlanma başlar. DNA'nın onarımı kuramına göre, beden DNA'yı onarma yeteneğinin metabolizma sırasında ya da kirlenme ve radyasyonla temas sonucunda ortaya çıkan yıkımla baş edemediği varsayılmaktadır. Kopya yanlışlarının birikmesi kuramına göre, biyolojik yıkımın hücredeki protein sentezi sırasında yapılan yanlışların sonucu olduğu varsayılmaktadır. Metabolik artıklar kuramına göre, organizmaların hücrelerinin metabolizmanın artık ürünleriyle yavaş yavaş zehirlenir ya da işlevleri bozulması sonucu yaşlanmaktadırlar.

2. İkincil Yaşlanma: İnsanların çoğunda ortaya çıkar ama evrensel ya da kaçınılmaz değildir. Bu tür yaşlanma, hastalığı, kullanımı bırakmayı ya da kötü kullanımı içeren yaşam boyu bir sürecin sonucudur. Birçok yaşlı insan sırf artık yeteneği olmadığına ya da kendisine iyi gelmeyeceğine inandığı için egzersizi bırakmaktadır. Böylece bedenlerini kullanmadıkları için ikincil yaşlanmanın etkilerini çabuklaştırmaktadırlar.

Birincil yaşlanmanın etkileri konusunda bugünkü koşullarda hiçbir şey yapılamamaktadır ama ikincil yaşlanmanın etkileri geciktirilebilir, yavaşlatılabilir hatta durdurulabilir.

3.Üçüncül Yaşlanma: Yaşamın sonunu haber veren hızlı, sonul bozulmadır. Sağlıkta, toplumsal yaşamda, bilişsel işleyişte yaygın değişimlerden hem nicelik hem nitelik açısından farklıdır. Yaşamın büyük bölümü artık uykuda geçmektedir, ölümün gelmesi yakındır (Perlmutter ve Hall, 1992, akt. Onur, 2006: 298–300).

Fizyolojik bir süreç olan yaşlılık, biyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal değişkenlerden en yoğun etkilenen yaşam evresidir. Uysal ise yaşlılığın biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutu kapsamış olmasından kaynaklandığını belirtir. Bu üç yaşlılık;

1. Biyolojik Yaşlılık: Gelişim süreci içinde vücut organları ve sistemlerindeki yapısal ve işlevsel değişimdir.

2. Psikolojik Yaşlılık: Kişinin gelişim süreci içinde deneyimlerinin artmasına bağlı olarak oluşan davranış değişiklikleri ve uyumsal davranış kapasitesidir.

3. Sosyolojik Yaşlanma: Yaşam boyunca kişinin toplumsal rolleri ve statüsü, beklentileri ve normlarının değişmesi ile ilgilidir (Uysal, 1993:1, akt: Oktik, 2004: 18).

Bu üç yaşlanma boyutunun dışında Kutsal, kronolojik yaşlanma ve patolojik yaşlanmadan söz etmektedir. Kronolojik yaşlanma, geçen zamana göre bir yıllık

birimler esas alınarak yapılan yaşlılık tanımını belirler ve toplumda bunun karşılığı yaştır. Patalojik yaşlanma ise normal yaşlanma süreci ile etkileşen patalojik olayların tümünü kapsamaktadır. Demografik yaşlanma ise, bir toplulukta yaşlı olarak tanımlanan bireylerin oransal olarak artış göstermesidir (Kutsal vd. 2000, akt. Sürücüoğlu, 2004: 135).

Yaşam beklentisi kavramı, bir bireyin doğumundan itibaren ne kadar yaşayacağına ilişkin beklentiyi dile getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde yaşam beklentisi daha uzundur yani 65 yaş ve daha üstündeki insanların oranı diğer ülkelerinkinden daha fazladır. 1900 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşam beklentisi 47 yıl idi; 1989'da kadınların 78,8, erkeklerin 71,9 yıl idi. Birleşik Devletler Nüfus Bürosu'nun verilerine göre şimdiki yaşam beklentisinin 2080 yılında 81,2 yıla çıkması beklenmektedir (Onur, 2006: 292–294).

Nüfus artış ve doğurganlık hızlarının azaltılması, bilim ve teknolojilerdeki hızlı gelişmelerin sağlık hizmetlerinin daha yaygın bir şekilde toplumun her kesimine ulaştırılması, bebek ve çocuk ölümlerinin azaltılması gibi nedenlerden insan ortalama ömrü gittikçe uzamaktadır.

Yaşam süresinin uzaması, tıptaki sağlanan gelişmeler, teknolojik ilerlemelerin sağladığı yaşam koşullarındaki iyileşmeler insan organizmasının yaşlanması anlamına gelmektedir. “1987 yılında ‘Dünya Sağlık Örgütü Yaşlı Sağlığı Uzmanlar Komitesi’ 2000 yılında dünyadaki 600 milyon yaşlı bireyin yaklaşık 2/3’ünün gelişmekte olan ülkelerde yaşadığını belirtmiştir. Dünya genelinde 60 yaş ve üzerindeki nüfusun 2025 yılında 1,2 milyara, 2050 yılına kadar 2 milyara ulaşması beklenmektedir. Gelişmiş olan ülkelerde yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı % 12-18 arasında görünmektedir. Ülkemizde ise 1985 nüfusunun % 4,2’sini, 1990’da % 4,3’ünü, 1995’te % 4,7’sini, 2000 yılında % 5,6’sını 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır. Bu oranın 2010 yılında ise % 7,1 olması beklenmektedir” (Erdil vd., 2004: 59).

1.2. YAŞLILIK SOSYOLOJİSİ

Görgün-Baran yaşlılık sosyolojisini “sosyal yaşlanma kavramına dikkati çekerek, yaşlının sosyal uyumu, yaşlının kendini algılaması, yaşlının topluma aktif katılımının sağlanması, yaşlılığın toplum tarafından değerlendirilmesi ve yaşlılığa yönelik politikaların belirlenmesinde temel oluşturacak yaklaşım ve kuramları bir potada toplamaya çalışır”(Görgün-Baran, 2004: 37).

Yaşlılık sosyolojisi aynı zamanda toplumdaki sosyal kurumların (aile, ekonomi, sağlık, siyaset vb.) yaşlanan nüfustan nasıl etkilendiği ve bu kurumlar üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu çalışır. Ekonomi üzerindeki etkisine bakılırsa toplum nüfusunun ortalama yaşı; işgücünün yaşlanması, hizmetlere yönelik talepler, tüketim ve tasarruf örüntüleri de dahil olmak üzere toplumun ekonomisinin pek çok boyutu üzerinde önemli etkilere sahiptir (Görgün-Baran, 2004: 46). Sağlık üzerindeki etkisine bakılırsa yaşlı nüfusun artması, sağlık hizmetlerine yönelik talebi arttırarak sağlık kurumundaki meslek sayısını arttırabilir. Aile kurumundaki değişime daha sonra değinilecektir.

1.2.1. Yaşlılık Sosyolojisine İlişkin Kuramlar

Yaşlılık ile ilgili kuramsal çabaların asıl amacını gelişme kavramının kesin tanımını oluşturmuştur. Bu kavram, kalıtımsal özelliklerin ortaya çıkması ve kişiyi farklılaştırmalarına dayanan biyolojik olgulara göre değil, kişinin yaşamı boyunca, olayları algılama ve davranış kalıplarında ortaya çıkan değişim süreci temel alınarak tanımlanmıştır. Yine yaşlılık ile ilgili kuramların bir diğer amacı da, yaşlı bireylerin yaşam koşullarında, olayları algılama ve davranış biçimlerinde gözlemlenen değişimlerle, kişilerin bu değişimlere uyum sağlamada ne ölçüde başarılı olduğunu saptamaktır (Lehr, 1994, akt. Oktik, 2004: 28).

Yaşlanma ile ilgili kuramları biyolojik etkileri ön plana çıkaranlar ve sosyal yaşam ve uyum noktasında ele alanlar şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Biyolojik teorileri daha çok tıp, biyoloji gibi alanlar ön plana çıkarırken, sosyal yaşam ve çevresel uyum, hayata bakış vs. gibi noktaları ön plana çıkaranlar psikologlar, psikiyatrisiler ve sosyologlardır.

1.2.1.a. Biyolojik kuramlar: Bugüne kadar, henüz hiçbir araştırma, “biyolojik yaşlanmanın” ne olduğunu tam olarak açıklayamamıştır. Ancak, biyolojik yaşlanmanın genel tanımı şöyledir: “Yaşlanma; yaşlanan organizmaya, bütün bedensel fonksiyonların adaptasyonudur” (Ataç, 1991, akt. Oktik, 2004: 29). Yaşlanmanın biyolojik olarak açıklanması ile ilgili pek çok kuram vardır. Biyolojik yaşlanma bir türün bütün üyelerinde ortaya çıkan aşamalı, kaçınılmaz, yaşa bağlı değişimleri içerir. Biyolojik kuramların ilk üçü genetik denetimle ilgilidir. Bunlar genetik programlama, zaman ayarlama ve bağışıklık sistemi bozulması kuramlarıdır. Diğer biyolojik kuramlar ise DNA onarımı ve metabolik artıklar kuramıdır. DNA onarımı kuramında, beden DNA’yı onarma yeteneğinin, metabolizma sırasında ya da kirlenme ve radyasyonla temas sonucunda ortaya çıkan yıkımla baş edemediğini varsaymaktadır. Böylece bu kurama göre yaşlanma; DNA’nın biriktirdiği yıkımların depolanması olarak ortaya çıkmaktadır. Metabolik artıklar kuramına göre ise organizmalar yaşlanırlar, çünkü hücreleri metabolizmanın artık ürünleriyle yavaş yavaş zehirlenir ya da işlevleri bozulur. Metabolizma sırasında değişimler beden hücrelerindeki protein moleküllerinin doğasını sürekli olarak değiştirirler. Kalıcı bağlar oluşturan moleküller gitgide katılışlırlar, dolayısıyla uygun işlev yapamaz olurlar ve onarılamazlar (Onur, 1997, akt. Oktik, 2004: 29-30).

1.2.1.b. Sosyal psikolojik kuramlar: Yaşlanma, biyolojik yönü bir yana psikolojik ve sosyolojik yönleri de olan bir olgudur. İnsanın belirli bir yaş döneminden itibaren hayata bakışı, çevresi ile olan ilişkileri ve etkileşimi, psikolojik dünyası bir takım değişimlere ve dönüşümlere uğramaktadır. Birçok sosyo-psikolojik yaşlılık kuramı, yaşlı bireylerin içinde buldukları durumdan hareket ederler ve farklı biçimlerde bu durumun bozulmuş, yetersiz, yani riskli olduğu varsayımına dayanırlar. Bu riskler yalnızca sağlıkla ilgili değil, sosyal kayıplarla da ilgilidir. Bu nedenle bu tür kuramların geliştirilmesine çoğunlukla sosyoloji öncülük yapmış, daha sonra

psikoloji de bunların tamamlanmasına katkıda bulunmuştur (Lehr, 1994, akt. Oktik, 2004: 31). Bu kuramlardan biri olan başarılı yaşlanma kuramı; Chicago Üniversitesi bünyesindeki pedagoğ, psikolog ve sosyologların birlikte çalıştıkları Sosyal Komite üyelerinden R.J. Havighurst (1963) tarafından ortaya atılmıştır. Havighurst'a göre gerontolojinin amacı, insanların yaşlılık dönemlerinde daha rahat yaşamalarını sağlamaktır. Yaşlılık dönemindeki sürecin daha iyi geçirilmesi için varolan iki seçenekten birisini "bağlanmama/uzaklaşma" (disengagement) kuramı, diğerini aktivite kuramı oluşturur. Yani, "kişinin yaşamından memnun olması" veya "kendini öznel olarak iyi hissetmesi" başarılı yaşlanmanın kriterleridir. Yapılan araştırmalarda, yaşlı kişilerin aktivite veya uzaklaşma yoluyla yaşamlarından memnun olmalarının mümkün olabileceği saptanmıştır.

Bir diğer kuram ise süreklilik kuramıdır. Bu kuramı sosyolojik bir perspektifle oluşturan Atchley (1989) kuramını şekillendirirken Erikson'dan etkilenmiştir. Bu kuramın temelindeki sav, orta ve ileri yaşlardaki kişilerin yaşlılığa uyum sağlama süreci sırasında mevcut iç ve dış yapıları korumaya çalıştıklarıdır. Bunu gerçekleştirebilmek için alışık oldukları yaşam ortamlarında, alışık oldukları stratejileri kullanarak süreklilik sağlamaya çalışırlar. Süreklilik kuramına göre, gerek içsel gerekse dışsal süreklilik yaşlı kişilerin hem kendi girişimleri hem de çevrelerinin baskısıyla uyguladıkları güçlü uyum sağlama stratejileri biçiminde ortaya çıkar (Lehr, 1994, akt. Oktik, 2004: 31-33). Etkinlik Teorisine göre, yaşlının etkinlik durumunu önceki yaşam biçimi, sosyoekonomik durumu ve sağlık düzeyi belirlemektedir. Yaşlı bireyin yaşamdaki etkinliğinin giderek azaldığı kabul edilmekle birlikte, toplumun yaşlı bireyden elini çekmesi ile toplumsal etkileşim azalmaktadır. Yaşlılık döneminde yaşanan emeklilik ya da dulluk sonucunda bazı roller kaybolur (Öz, 2002: 18).

1.2.1.c. Bilişsel Kuramlar: Davranış ve toplum bilimleri son yıllarda, davranışların, duyguların ve toplumsal etkileşimin kavranmasına ilişkin çok sayıda bilişsel kuramlar geliştirmişlerdir. Bu kuramların ortak noktası, herhangi bir duruma gösterilen tepkinin türü ve ölçüsünün, o durumun "nesnel" niteliğine veya dış

uyarıya değil, bunun öznel olarak algılanışına, yorumlanışına veya “temsil edilmesine” bağlı olduğudur.

Yaşlanmaya uyum sağlamada geliştirilen bilişsel kurama (Thoma 1970) göre, belirli durumların kavranma sonucu temsil edilişleri, dış koşullar ile bunlara bağlı davranış kalıpları arasındaki en önemli bağlantı süreçlerini oluşturmaktadır. Nesnel bir durumla, bu durumun kavrandığı şekil arasında uyumsuzluk (farklılık) bulunduğu varsayımı, yaşamda gerçekleşen belirli olayların, farklı bireylerde farklı biçimlerde kavranarak temsil edildiğine ilişkin bulgularla kanıtlanmıştır (Lehr, 1994, akt. Oktik, 2004: 33).

1.2.1.d. Aktivite Kuramı: Bireylerin yaşlandıkça meydana gelen sosyal yaşamlarındaki değişmelere nasıl uyum gösterdiklerini ve bunları nasıl tolere ettiklerini açıklamaya çalışır (Morgan ve Kunken 1998: 186, akt. Görgün-Baran, 2004: 47). Aktivite kuramı insanların aktif oldukları ölçüde yaşamdan haz duyacağı görüşüne dayanır. Yaptığımız faaliyetler ya da roller kendimizi nasıl düşündüğümüzü gösterir. Yaşlılığa olumlu yönde uyum sağlamayı açıklamaya çalışan aktivite kuramı, insanların kaybettikleri rollerin yerine yenilerini üstlenme ve toplumdaki katılımlarını sürdürme ihtiyacında olduklarını ileri sürer. Bu katılım benlik duygusunu pekiştirir ve etkileşim yoluyla oluşan sosyal düzenin sürmesine yardımcı olur.

1.2.1.e. Yaşamdan Geri Çekilme Kuramı: Modern toplumda yaşlıların toplumdaki yerini açıklamaya yönelik erken kapsamlı çabalardan biri, yaşama katılmama ya da yaşamdan geri çekilme kuramıdır. Bu kurama göre yaşlılık çalışma ile emeklilikte olduğu gibi, hem bireyin hem de toplumun karşılıklı ayrılma yaşadığı bir dönemdir. Toplumdan tamamen uzaklaşma, ilerleyen yaşla birlikte sağlık, fiziksel yetenek ve toplumsal ilişkilerde kayıplar getirmektedir. Yaşamdan geri çekilme kuramı modernleşme kuramı ile de ilgilidir. Toplum modern ve etkili hale geldikçe, yaşlının statü kaybı söz konusu olduğundan yaşama katılmamasının normal olduğu ifade edilir (Görgün-Baran, 2004: 48).

1.2.1.f. Modernleşme Kuramı: Modern kültürdeki ikilemler yaşlılık imgelerine nasıl anlam verildiğine ilişkin bir görüşten hareket eder. Bu kuramda, toplumlar daha modern hale geldikçe yaşlıların konumunda bir gerilemenin olduğu iddia edilir. Teknolojik değişimler, yaşlıların yaşam deneyimine ya da bilgeliğine az değer verilmesine neden olmuştur. Bunların sonucunda statü ve güç kaybının meydana geldiği belirtilmektedir (Görgün-Baran, 2004: 49).

1.2.1.g. Diğer İlgili Kuramlar: Çatışma kaynaklı kuramlar belli bir sosyal düzenlemeden kimlerin yararlandığını ya da toplumsal yaşamın yapılanmasında hangi kuralların dikkate alındığını sorar. Bu kuram başlıca toplumsal kurumların yaşlı insanlar için yapılandırılmış bağımlılık durumu yaratma yollarını inceler.

Rol Bırakma Teorisine göre, kaybolan bu roller bireyin ailesine, mesleğini/işini ve topluma ait oluşluğunu olumsuz olarak etkiler. Yaşlıdan beklenenler de yaşlıları "rolsüzlük" rollerine, toplumsal yönden kaybolan statülerine uyum sağlamaya güdülemez (Şahin 2000, akt. Öz, 2002: 18)

Sembolik etkileşimcilik bireylerle toplum arasında karşılıklı bağımlılık üzerinde odaklaşan bir kuramdır. Sembollerin ortak anlamı, birlikte yaşamın varlığı ve bireylerin birbirlerinin farkında olarak yaşamalarının sonucunda gelişir. Bu durum iletişimin kolay kurulmasını ve bireylerin birbirlerini anlamalarını sağlar. Böylece anlamların hem ortamla hem de diğer bireylerle etkileşime girilerek oluşturulduğu ifade edilir (Görgün-Baran, 2004: 52).

Alışveriş kuramında karşılıklılık ilkesi esas alınmakta ve kaynak dağılımının nasıl bir güç oluşturduğu üzerinde durulmaktadır. Bu kuram bireyler arasındaki etkileşimler, insanların başka kişilerle olan sosyal alışverişlerinde denge sağlamak amacıyla yaptıkları çabalar üzerinde durur. Aile bireylerinin birbirlerine sağladıkları kaynaklar karşılıklılık ilkesi çerçevesinde alışverişe konu olur.

Toplumsal Değişim Teorisine göre, gelişen toplumlardaki yaşlıların "yapabildikleri" ile teknolojik gelişim hızı ve olanakları denk olamamaktadır. Bu

değişim hızına yetişemeyen ya da beklentileri karşılayamayan yaşlı birey de zaman zaman modası geçmiş bulunmaktadır. Bu durum ise yaşlı bireyin güvenlik, saygı, sevgi, ait olma ve tanınma gibi gereksinimlerini tehdit etmektedir (Feldman 1985, Onur 1991, Ryan 1999, Stuart ve Sanden 1987, Zanden 1998, akt. Öz, 2002: 18). Oysa geleneksel toplumlarda yaşlılardan bilgelikleri nedeniyle yararlanılmakta ve yaşının sosyal statüsünün daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Yaşlılık bunalımlı, huzursuz ve üretilmeyen bir dönem olarak görülür. Oysa üretken, sevebilen, yaşamdan doyum sağlayabilen insan için bu dönem yaptıkları, ürettikleri ve birikimleri açısından en verimli dönemdir. Bu nedenle, yaşlılık "*Altın Çağ*", "*Yeşil Yıllar*", "*Üçüncü Yaş Dönemi*" olarak algılanmakta ve olumlu değerler atfedilmektedir (Fortinash ve Holoday-Worret 1999, Onat 2000, Wilson ve Kneisl 1988, akt. Öz, 2002: 18). Böylece yaşlı bireyler de var olan potansiyellerini pozitif yönde ortaya koyma ve sürdürme fırsatı bulmaktadırlar. "*Var olmak değişmektir, değişmek olgunlaşmaktır, olgunlaşma ise bireyin kendini sürekli yeniden yaratabilmesidir*" sözüyle, olgunlaşma ve yaşam deneyimlerinin getirdiği birikimlerle yaşlı bireyin sahip olduğu gücü, potansiyeli ve bilgeliği anlatılmaktadır (Yalom 2001, akt. Öz, 2002: 18). O halde üretebilen yaşlı bireyler, yaşlılığı sorunlu bir son durak olarak değil, yaşanması kaçınılmaz olumlu bir gelişme olarak algılamaktadırlar.

Yaşlılık Sosyolojisi'ndeki Sosyolojik kuramlar yaşlılık sorunlarının araştırılmasında çıkış noktasını oluşturur. Bu bağlamda modernleşme kuramı, yaşamdan geri çekilme kuramı, işlevselci ve çatışmacı kuramlar makro boyutta söylemleri olan kuramlardır. Aktivite kuramı, sembolik etkileşimcilik ve alışveriş kuramları ise mikro kuramlardır. Mikro boyut, yaşlılık sorunlarının bireysel düzlemde özne ve özneler arası ilişkilerin araştırılmasında kullanılır. Makro boyut ise yaşlılık sorunlarının toplumsal sistemle ilişkisi düzleminde araştırmalara referans çerçevesi sunar (Görgün-Baran, 2004: 56).

1.3. YAŞLILIK VE MODERNİTE

Her toplum yapısı, kendisini oluşturan her parçanın birbirini karşılıklı olarak etkilediği ve şekillendirdiği, hepsinin birbirine bağlı olduğu, değişmeye hazır ve denge halindedir. Herhangi bir etkenle değişebilir, kendini yeniden düzenleyebilir. Modernleşmeyle beraber toplum yapısındaki değişmeler de kurumlar arasında birbirlerine bağlı ve denge halindedir.

Giddens'a göre modernlik, "Onyedinci yüzyılda Avrupa'da başlayan ve sonraları neredeyse bütün dünyayı etkisi altına alan toplumsal yaşam ve örgütlenme biçimleri"ni betimler (Giddens, 2004: 11). Bu tanımın yanı sıra Touraine modernliğe; akılcı, bilimsel, teknolojik ve idare etkinliğinin ürünlerinin yaygınlaştırılması olarak eklemeye bulunmuş ve modernliğin toplumsal yaşamın çeşitli bölümlerinin giderek farklılaşmasını da içerdiğini belirtmiştir. Farklılaşan bu bölümler ise, siyaset, ekonomi, aile yaşamı, din ve özellikle de sanattır. Batı'daki en güçlü modernlik yaklaşımı, akılcılığın geleneksel olarak adlandırılan toplumsal bağlar, duygular, görenek ve inançların yıkımını gerektirdiğini ve modernleşme amilinin belli bir kategori ya da toplumsal sınıf değil, aklın kendisi ve o aklın zaferini hazırlayan tarihsel gereklilik olduğunu vurgulamıştır (Touraine, 2004: 25).

Berman, modern hayatın "girdabının" birçok kaynaktan beslendiğini iddia eder. Bunlar; büyük keşifler, sanayileşme, kentleşme, kitle iletişim sistemleri, ulus-devletler, kitlesel hareketler ve kapitalist dünya pazarıdır. Yirminci yüzyılda, bu girdabı doğuran ve onu sürekli bir oluş halinde yaşatan süreçler "modernleşme" diye adlandırılmıştır. Bu tarihsel süreçler, insanları modernleşmenin nesnesi olduğu kadar özneleri de yapmayı, onlara kendilerini değiştiren dünyayı değiştirmek için güç vermeyi, onları girdaptan çıkartıp bunu kendilerine mal ettirmeyi amaçlayan görüş ve düşünceyi beslemiştir. Geçtiğimiz yüzyılda bu görüşler ve değerler, "modernizm" adı altında toplanmıştır (Berman, 2006: 28-29).

Bauman ise, modernlikten bahsederken düzen ve kaostan söz eder.

Düzen, kaos olmayan şeydir ve *kaos* da düzenli olmayan şeydir. Bu ikisi, yani düzen ve kaos modern ikizlerdir. İlahi olarak emredilmiş ve ne zorunluluktan ne de rastgelelikten haberleri olmuştur yalnızca var olan dünyanın dağılışı ve çöküşünün ortasından doğmuşlardır. Modernliğin, düzen üzerinde düşünülen bir zamana ait olduğunu düşünebiliriz; bu düzen, dünyanın, insan tabiatının, insan benliğinin ve bu üçü arasındaki bağlantının düzenidir. Düzenin tek alternatifi kaostur. Kaos'un eşanlamlıları; tanımlanamazlık, tutarsızlık, uyumsuzluk, bağdaşmazlık, mantıksızlık, irrasyonellik, ikircim, karmaşa, kararlaştırılamazlık, müphemlik. Kaos salt olumsuzluktur. Bu, düzenin olmak istediği her şeyin reddidir. Düzenin olumluluğu, kendisini bu olumsuzluğa karşı kurar. Kaos olmadan düzen olmaz. Modernlik, bir düşünce meselesi, bir kaygı konusudur; kendi kendinin farkında olan, bilinçli bir pratik olduğunun bilincinde olan ve durduğu ya da sadece yavaşladığı taktirde ortaya çıkacak boşluktan sakınan bir pratiktir (Bauman, 2003; 14–17).

Giddens, modernliğin dört temel kurumsal boyutundan söz etmektedir. Bunları dairesel şekilde *kapitalizm*, *gözetleme*, *askeri iktidar* ve *endüstriyalizm* olarak şekillendirmiştir. Dairenin sol tarafından başlarsak, kapitalizm, rekabetçi emek ve ürün pazarları zemininde ekonominin siyasetten yalıtımıyla ilgilidir. Gözetleme ise modernliğin yükselişiyle ilişkili olan bütün örgütlenme türlerinin, özellikle de karşılıklı gelişimlerinde tarihsel olarak kapitalizmle iç içe geçmiş bulunan ulus-devletin temelidir. Askeri güç, sivil otoritelerin ülke içindeki hegemonyalarına göreceli bir uzak destek oluşturur ve silahlı kuvvetler çoğu zaman “dışarıya”; diğer devletlere yöneliktir (Giddens, 2004: 65).

Modernlik öncesi kültürlerin çoğunda, hatta büyük uygarlıklarda bile, insanlar çoğunlukla kendilerini doğayla birlikte değerlendirirlerdi. Bilim ve teknolojinin güç birliğiyle biçimlendirilen modern endüstri, modern dünyayı kuşaklarca hayal bile edilemeyecek yollarla değiştirmektedir. Yerkürenin sanayileşmiş kesimlerinde insanoğlu yaratılmış bir çevrede, bir eylem çevresinde yaşar; bu çevre, artık yalnızca doğal değil, fizikseldir. Yine, yalnızca kentleşmiş

alanların kurulmuş çevresi değil, diğer birçok yöre de insan eşgüdümü ve kontrolüne tabi olur (Giddens, 2004: 66).

Giddens, “Modernliğin Sonuçları” adlı kitabında klasik teorisyenlerin modernliğin doğasını yorumlamalarından söz etmektedir.

“Sosyolojide, Marx, Durkheim ve Weber’in çalışmalarından kaynaklananlar da dâhil olmak üzere, en seçkin kuramsal gelenekler modernliğin doğasını yorumlarken tek bir egemen dönüşüm dinamiğine bakmaya eğilim göstermişlerdir. Marx’tan etkilenen yazarlar açısından, modern dünyayı biçimlendiren ana dönüştürücü güç kapitalizmdir. Feodalizmin çöküşü ile birlikte yerel tımara dayalı tarımsal üretim, ulusal ve uluslar arası pazarlar için yapılan üretimle yer değiştirir; bu noktada, yalnızca sınırsız çeşitlilikte maddi ürünler değil, insanın işgücü de metalaşır. Modernliğin belirginleşen toplumsal düzeni hem ekonomik sistemi hem de diğer kurumları açısından kapitalisttir. Bu bakış açısı Durkheim ve Weber tarafından eleştirilmişti. Durkheim, Saint-Simon geleneği doğrultusunda, modern kurumların doğasını endüstriyalizmin etkisi bazında inceledi. Ona göre kapitalist rekabet, ortaya çıkan endüstriyel düzenin merkezi özelliği değildi. Modern toplumsal yaşamın hızla değişen karakteri esasen kapitalizmden değil, doğanın endüstriyel amaçlı kullanımı yoluyla üretimi insan gereksinimlerine göre biçimlendiren karmaşık işbölümünün canlandırıcı etkisinden kaynaklanıyordu; kapitalist değil, endüstriyel bir düzende yaşıyorduk.

Weber ise bir endüstriyel düzenin varlığı yerine kapitalizmden söz etmiş olmasına karşın, bazı önemli konularda görüşleri Marx’tan çok Durkheim’a yakındır. Weber’in nitelendirdiği anlamda rasyonel kapitalizm, emeğin metalaşması da dâhil olmak üzere, Marx tarafından belirlenen ekonomik düzenekleri kapsar. Bu kullanım biçimiyle kapitalizm, Marx’ın yazılarındaki kapitalizm teriminden açıkça farklı bir anlam belirtir. Teknolojide ve insan faaliyetlerinin bürokratik biçimde örgütlenmesinde ifade edildiği biçimiyle rasyonelleşme, anahtar kavram konumundadır” (Giddens, 2004: 20–21).

Hall ve Jacques, sanayinin doğduğu yerde, 1930’lardan sonraki gelişmelere değinerek modernizmden bahsetmektedir. Britanya’da sanayinin kömür ve buhara dayalı on dokuzuncu yüzyıldan kalma üretim yöntemlerinden elektrik, gaz ve petrole dayalı teknolojilere geçilmiştir. Ford’un 1931’de açılan şirketi seri üretim yöntemlerini devreye soktu ve “Fordizm” doğdu. Fordizm, Henry Ford tarafından

geliştirilen, ürünlerin standartlaştırıldığı sanayi dönemidir. Bu sistemde üretim faaliyeti çok basite indirgenmiştir. Aynı montaj hattı üzerinde giden mamulün parçasının yeri önceden belirlenmiştir ve bu yüzden montajcı bu parçayı takarken zorluk çekmez. İşin sadece küçük bir kısmını yaptığı için, işin diğer kısımları ya da bütünü hakkında bilgi sahibi olamayan işçi, sadece kendine verilen görevi yapmaktadır. İş, uzmanlaşma gerektirmediğinden ve işin yapılabilmesi için birkaç saatlik pratik eğitim yeterli olduğundan montaj hattının ilgili aşamasında işçi her an bir başkasıyla değiştirilebilir. İstem insanlara makinenin parçaları gibi bakıyor ve yaptıkları işe göre para ödüyordu.

Fordizm, yoğunlaştırılmış bir çalışma rejimi karşılığında işçilere yüksek ücretler ve yükselen bir tüketim düzeyi sunuyordu. Ayrıca, Fordizm, ekonomi, işçiler, tüketiciler ve toplum yaşamı üzerinde kalıcı izler bıraktı. “İşçiler ve tüketiciler; küçük evlerin yerini modern, işlevsel konutların aldığı; köşe başı dükkânlarının süpermarketlerce yok edildiği, gelişigüzel yayılmış devasa kentlere yığıldılar” (Hall ve Jacques, 1995: 34). Kısacası Fordizm modernliğin merkezine yerleşerek insanları ürettikleri, tükettikleri doğrultusunda değerlendirmektedir.

Yaşlı kuşaklara bakıldığında, fiziksel yetersizlikleri nedeniyle toplumda üreten sınıfta yer almamaktadırlar. “Batı kapitalizminde, ücretli emek sistemi sürekli emekliliği üretim alanının dışında saymakta, böylece yaşlı olmayı üretken olmayan kategorisine sokup bir yük olarak görmektedir” (Marshall, 1999: 816).

Sosyolojik anlamda yoksulluk bir eşitsizlik sorunu olarak ele alınmamasına karşın, yaşlılar toplumsal kaynaklardan en az yararlanan yoksul grup olmaya devam ediyor. Lewis (1971) gibi bazı yazarlar, "tüm yoksulların yoksulluk kültürü içinde yer almadığını ve yoksulların yoksulluk kültüründen kurtulabilmeleri için aidiyet duygusu geliştirecekleri bir bağlanma biçimi; bir sınıf bilinci, bir dine, ideolojiye bağlılığın var olması gerektiğini" belirtiyorlar. Bu anlamda yoksul olup da yoksulluk kültürü içinde yer almayanlar var. Ülkemizde de aynı bağlılık duygusu empoze

edilmeye, mevcut durum kader gibi algılatılmaya çalışılıyor (Kalınkara, 2007, Radikal İki Eki).

Modern kentte yaşlılar toprak azlığı ya da yokluğu nedeniyle yiyecekleri ürünleri üretemezken, kırsal alanda yaşayan yaşlılar bahçelerinde kendi tüketimleri kadar ürün yetiştirebilmekte ve bundan kazanç sağlayamamaktadırlar. Üretim yapamayan yaşlılar, çevrelerindeki sayısız süpermarketlerden alışveriş yaparak yiyecek ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler. Kırsal alandaki yaşlı ise fiziksel olarak sağlıklı ise bahçesinde yetiştirdiği sebze-meyve dışındaki yiyecek ihtiyaçlarını bakkaldan karşılamaktadır. Aynı zamanda sağlık durumu ve ekonomik durumu uygunsa fazla yetiştirebildiği ürünü satabilmektedir.

Üretemeyen ve emeklilik evrelerini yaşayan yaşlıların hem ekonomik anlamda zayıflaması hem de buldukları sosyal ortamın azalması nedeniyle yalnızlaşmaktadırlar. Üretemeyenler kategorisine girmeleri anlamında sosyo-ekonomik ve ruhsal olarak yıkıcı etkilere maruz kalmaktadırlar.

1.3.1. Modernite Sürecinde Türkiye’de Değişim

1926 yılında Türkiye’de, öşürün kaldırılması, 1926–1950 yılları arasında numune çiftliklerinin kurulması, ziraat okullarının açılması, tohum ıslah istasyonları gibi kurumların oluşturulması ayrıca yaşam tarzını değiştirecek “köy enstitüleri”nin açılması gibi önemli girişimler yapılmıştır. Asıl kökten değişme 1950’lerde İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra köylülerin hayatına yeni teknolojilerin girmesi ile ortaya çıkmıştır (Kıray, 1999: 366).

Türkiye’de 1950’lerde çok fazla traktör ve diğer aletlerin tarıma girmesi ile giderek çiftçileşme, şehirleşme, nüfusun işçileşmesi, ücretlileşmesi yapısal değişmeyi başlatmıştır. Bu süreç toplumda eski yapının ilişkiler, kurumlar, değerler, düşünceler, yaşam tarzları yönünden büyük değişimini hızla oluşturmaya başlamıştır.

Türk toplumunun 1950'lere kadar hızlı bir evrimleşme ile ilkelerini ve çerçevesini oluşturduğu modern toplum düzeni, yani tarımda pazar ekonomisi, sanayileşme, şehirleşme, örgütleşme, insan ilişkilerinde anonimleşmiş rol düzeni ve bunlara uygun yeni bir yaşam tarzı oluşturmuştur. Bunların temelindeki tek hukuk düzeni, laiklik, farklılıkların olağan ve eşit sayılması, akılcı ve yaratıcı kişiliği geliştiren eğitim sistemleri gibi kurumlar evrimsel değişmeyi belirler (Kıray, 1999: 375).

Değişen yaşam tarzından tüm nesil etkilendiği gibi nasıl yaşlandığımız da toplumsal etkenler tarafından giderek daha fazla etkilenmektedir. Modernleşme ile beraber teknolojik gelişmeler, tıbbi ilerlemeler yaşanmaktadır. Özellikle beslenme, temizlik ve sağlık hizmetlerindeki ilerlemelerin sonucu olarak bugün insanlar ortalama olarak yüzyıl öncesinden çok daha uzun yaşamaktadırlar.

Çalışabilen genç nüfusun büyük kentlere göç etmesiyle birlikte, kırsal alanda yaşları gereği tarımla da tam anlamıyla uğraşamayan yaşlıların, yalnızlık ve yoksullukla yüz yüze kalmaları kaçınılmazdır. Sosyal değişimin hızlandırıcı etkenlerinden olan sanayileşme ve kentleşmeye ayak uydurmak genç kuşaklar için daha kolayken yaşlılar için yeni değer ve normların içselleştirilip yeniden sosyalleşmenin sağlanması oldukça güç olup anomi, uyumsuzluk ve değer çatışmasını beraberinde getirmektedir (Oktik, 2004: 6).

İnsanlar yaşadıkça yaşamın anlamı, özellikleri ve biçimi de değişmektedir. Yaşlılık diğer yaş gruplarına göre; fiziksel, sosyal, ruhsal, mental ve ekonomik, farklı değişkenlere, diğer yaş gruplarına göre daha açıktır. Önlenemeyen ve geri dönüşümü olmayan fiziksel bir süreç olarak tanımlanan yaşlılıkla ilgili olarak, günümüzde tıp; yaşlılık kriterlerinin daha geç görünmesini sağlamakta, yaşlıların sağlıklarının daha iyi korunmasına ve yaşlıların ölünceye kadar daha aktif ve bağımsız bir şekilde ömürlerini sürdürebilmelerine yardımcı olmaktadır. Yaşam kalitesindeki artış ve tıbbi gelişmelerle insan ömrünün uzamasının yanı sıra nüfus planlama çalışmaları

sonucu nüfus artış oranının azalması da yaşlılığın genel nüfustaki oranını arttırmaktadır (Akgün, 1996, akt. Oktik, Proje Teklifi Metni, 2007).

Kadınlar 20. yüzyılda geleneksel rollerinden kurtularak eğitimlerini ilerletmeleri ve iş yaşamında daha aktif hale gelmeleri sonucunda geç evlenmekte ve az çocuk yapmaktadırlar. Kadının rolündeki bu radikal değişim, aile hayatının farklılaşması anlamına gelmektedir. Bu durumda aile çocuğunun eğitimini de hesaba katarak bakabileceği kadar çocuk yapmaktadır. Tüm bunların sonucunda da genç nüfus oranı azalmakta ve yaşlı nüfus oranı artmaktadır.

Özellikle kentleşmeye bağlı olarak doğum oranlarının azalması, tıptaki gelişmeler ve refah düzeyinin artması ile birlikte yaşlılık ve yaşlılıkta yaşam kalitesi kavramları önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Genç bir nüfusa sahip olan Türkiye’de, doksanlı yıllar öncesinde toplam nüfus içindeki yaşlıların oranı % 5’in altında iken, 1990 nüfus sayımında bu oran, % 7.14’e, 2002’de ise %9,4’e ulaşmıştır. Bu oranın 2025 yılında % 15’lere ulaşacağı tahmin edilmektedir (DİE, 1995, akt. Oktik, Proje Teklifi Metni, 2007). Bu verilerin yanı sıra, genç nüfusun ülke içerisindeki oranı, kentleşme ve toprağın bölünmüşlüğü ile doğum oranlarındaki düşüş nedeniyle nüfusun yaşlanması kaçınılmazdır. TÜİK’ ten alınan aşağıdaki tabloda yıllara ve yaş aralıklarına göre nüfus değişimi verilmiştir.

Tablo 1: Yıllara ve Yaş Aralıklarına Göre Nüfus Değişimi

| Sayım Yılı | Toplam | Yaş Grubu | | | Bilinmeyen |
|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | | 0-14 | 15-64 | 65 ve üstü | |
| 1935 | 16 158 018 | 6 662 593 | 8 795 512 | 628 041 | 71 872 |
| 1940 | 17 820 950 | 7 503 326 | 9 668 796 | 629 859 | 18 969 |
| 1945 | 18 790 174 | 7 421 263 | 10 717 968 | 626 543 | 24 400 |
| 1950 | 20 947 188 | 8 018 479 | 12 211 300 | 690 662 | 26 747 |
| 1955 | 24 064 763 | 9 475 220 | 13 729 233 | 822 408 | 37 902 |
| 1960 | 27 754 820 | 11 427 006 | 15 299 311 | 978 732 | 49 771 |
| 1965 | 31 391 421 | 13 148 624 | 16 953 850 | 1 242 525 | 46 422 |
| 1970 | 35 605 176 | 14 878 187 | 19 152 564 | 1 565 696 | 8 729 |
| 1975 | 40 347 719 | 16 330 203 | 22 086 237 | 1 853 251 | 78 028 |
| 1980 | 44 736 957 | 17 433 912 | 25 022 358 | 2 113 247 | 167 440 |
| 1985 | 50 664 458 | 19 010 138 | 29 432 295 | 2 125 908 | 96 117 |
| 1990 | 56 473 035 | 19 745 352 | 34 265 838 | 2 417 363 | 44 482 |
| 2000 | 67 803 927 | 20 220 095 | 43 701 502 | 3 858 949 | 23 381 |

Kaynak; www.tuik.gov.tr

Yaşlı nüfusun bu kadar hızlı artması üzerine yaşlıların, aile içerisindeki konumları, sosyal güvenlik sorunları, sağlık hizmetleri, yoksunluk, yalnızlık, diğer insanlarla ilişkileri, kentleşmenin getirdiği sorunlar, yaşamdan beklentilerinin özenle incelenmesi gerekmektedir.

Modernleşen toplumların başlıca özelliği, yaşam koşullarının teknolojik, ekonomik, siyasi, tıbbi vs. alanlarda yaşanan gelişmelere bağlı olarak sürekli bir değişim içinde olması ve yaşam koşullarındaki değişimlerin, yaşam tarzlarını, beklentileri ve süreçleri değiştirerek, yaşlanma sürecini ve yaşlılığı değiştirmesidir.

Modernleşme süreci içerisinde meydana gelen demografik gelişmeler ve bunların sosyal etkileri Batı toplumlarında en çok tartışılan konudur. Yaşlanma ve yaşlılık fenomenlerinin siyasi, ekonomik ve bilimsel gündemi belirlemesinin temel nedeni demografik gelişmelerdir. Nüfustaki payı artan yaşlılar ve buna bağlı olarak meydana gelen yapısal değişimler üzerine kamuoyunda ve siyasette yürütülen tartışmalar, endüstri ülkelerinin son yıllarına damgasını vurmuştur. Türkiye’de ise bu durum, bunun tamamen tersidir. Oysa modernleşmeye bağlı olarak meydana gelen gelişmeler, Türk toplumunun hızla yaşlanmasına neden olur (Tufan, 2003: 30).

Tufan'a göre, çağa ve ülkeye göre, yaşlılara karşı toplumun takındığı tutum ve davranışlar sürekli değişim göstermiştir. Dönem dönem statüsü yükselen yaşlılar, bazı dönemlerde de önemsenmeyen bir kitle olarak görülmüştür. Yaşlıların güncel yaşamda gördüğü ilgi ve itibar, her dönemde, ait olduğu toplumsal sınıfa, cinsiyete ve mal varlığına göre şekillenmiştir (Tufan, 2002: 19).

Yaşlılığın statüsü, avcılık ve toplayıcılığın yaygın olduğu toplumlarda düşüktür. Avcılık ve toplayıcılık yapamayan yani üretemeyen yaşlılar, daha fazla tüketmemeleri için öldürülmektedir. Ancak, yerleşik yaşama geçen tarım kültürlerinde yaşlının statüsünde önemli ölçüde artış görülür. Çünkü bu toplumlarda yaşlılar toprağı kontrollerinde tutarlar. Toprak sahipliğinin güç oluşturma işlevi yaşlıların statüsünü yükselten bir imge yaratmıştır. Sanayileşme ile birlikte modern toplumların yaşlı insanlara az değer verdikleri belirtilmektedir. Modernleşme kuramı, yaşlıların rolünün ve statüsünün ters orantılı olarak teknolojik ilerlemelerle bağlantılı olduğunu ileri sürer. Kentleşme ve sosyal hareketlilik gibi faktörler ailelerin küçülmesine, parçalanmasına yol açmıştır. Sanayileşme ve çocuk merkezli eğitim gibi bir toplumun ekonomik kalkınmasına eşlik eden sosyal değişimler, yaşlı insanların becerilerini gereksiz hale getirir ve yaşlı insanları, toplumun işlerliği açısından daha az gerekli kılar (Görgün-Baran, 2004: 50).

Önceleri çocuklar ve gençler yaşlıların geçmiş deneyimlerinden ve bilgilerinden yararlanırken modern hayattaki teknolojik ilerlemeler sayesinde her türlü bilgi donanımına internet yoluyla ulaşabilmekte ve yaşlıların bilgeliğini bu durumda arka plana atmaktadırlar. Yaşlılar, teknolojik aletleri kullanabilmeleri için artık gençlerin bilgilerine ihtiyaç duymaktadırlar.

Modernleşmeyle statü kaybına uğrayan yaşlıların aslında deneyimlerinden, bilgilerinden ve yeteneklerinden yararlanılarak toplumun gelişmesine olan katkıları sürdürülmelidir. Bunun için yaşam kalitelerinin fiziksel ve psikolojik olduğu kadar sosyo-ekonomik açıdan da iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

“Yaşam kalitesinin; fiziksel sağlık, psikolojik durum, bağımsızlık düzeyi, sosyal katılım, kişiler arası ilişkiler, kendi potansiyelini gerçekleştirme, entelektüel gelişim ve çevresel özellikler ile ilgili boyutları vardır. Yaşlılıkta yaşanan fiziksel ve sosyal değişimler bu boyutları etkilemektedir. Fiziksel sağlık ve fonksiyonel durum, toplumun yaşlı ve yaşlılığa yaklaşımı, fiziksel çevre bireyin bağımsızlığını ve sosyal katılımını sınırlarken, yaşam kalitesini de düşürmektedir” (Karaduman vd., 2004: 82).

Yaşlanma döneminde fonksiyonel yeteneklerdeki kayba bağlı olarak fiziksel bağımlılık artmaktadır. Bu açıdan yaşlı bireyin bakımı ve toplumsal yaşama katılımı ailesi, çevresi, sağlık ve sosyal kurumlar tarafından sağlanmalıdır.

Hacettepe Üniversitesi Geriatrik Bilimler Araştırma Merkezi'nce yapılan “Yaşlılıkta Sosyal ve Ekonomik Yaşam” çalışmasında yaşlılık döneminde gelir, sosyal ilişkiler, barınma, ulaşım, ev ve aile ile ilgili faaliyetlerin yürütülmesi, aile ilişkileri, zamanın kullanımı vb. sosyal ve ekonomik alanlara ilişkin sorunlar ortaya çıktığı görülmüştür. Bu çalışmada sorunların oluşmasında etken olan faktörler arasında;

- Endüstrileşme ve kentleşme sürecine bağlı olarak toplum ve aile yapısında hızlı ve köklü değişimler yaşanması sonucu çekirdek ailelerin sayısının artmasıyla azımsanmayacak oranda yaşlının bağımsız yaşaması, bu nedenle de akrabalar ve çocuklar tarafından yaşlıya sağlanan sosyal ve ekonomik desteğin azalması,
- Yaşlının emekli olmasıyla gelirin azalması ya da emekli olabileceği bir işinin olmaması, yani enformel sektörde çalışması, çoğu kez çalışamaz duruma gelmesi dolayısıyla temel ihtiyaçlarını dahi güçlükle karşılayabileceği düşük gelir düzeyinde yaşaması,
- Özellikle emeklilikle birlikte artan zamanı yaşam kalitesini yükseltecek şekilde kullanamaması,

- Konut olanaklarının yaşlılık dönemi konut ihtiyacına uygun olmaması,
- Yaşlıların toplumsal ve teknolojik değişimleri izlemede zorlanması, önde gelmektedir. Oysa yaşlıların topluma önemli katkıları olan etkili, farklı ve yaratıcı bireyler olarak kabul edilmeleri gerekmektedir. Bunun için;
- Yaşlının sosyal refahının arttırılmasında anahtar faktör olan kuşaklararası dayanışmanın önemi, aile ilişkilerinin güçlendirilmesi konularında toplumun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi,
- Ekonomik güvenliğin sürdürülebilmesi için yaşlılıkta gelirin sürekliliğini ve yeterliliğini sağlayıcı politikalar ve olanaklar geliştirilmesi,
- Sosyal, ekonomik, kültürel, spor, rekreasyon ve gönüllü aktivitelere katılma vb. konularda yaşlıların bilgi ve becerilerinin arttırılması, teknolojiyen yararlanmalarının sağlanması,
- Konut ve çevresinin, yaşlıların sağlıklarının ve refahlarının geliştirilmesindeki öneminin bilinmesi ve koşulların iyileştirilmesi gerekir (Terzioğlu vd., 2004: 116).

Böylece; yaşlı kişilerin bireysel yaşamı için önemli olan gelişmeler aynı zamanda onların hem aile ve toplum yaşamını, hem de içinde yaşadıkları toplumu olumlu yönde etkileyecektir (Terzioğlu vd., 2004: 116).

Endüstrileşme ve kentleşme sürecine bağlı olarak toplum ve aile yapısında hızlı ve köklü değişimler yaşanması sonucu geniş ailenin yerini çekirdek aile almıştır. Önceleri anne-baba-çocuk ve büyük anne/baba ya da amca/teyze/yeğen gibi kalabalık ailenin bir arada yaşaması geride kalmakta ve yalnız anne-baba-çocuklardan oluşan küçük aile modeli gelmektedir. Bu durumda yaşlı birey de çocuklarından ayrı yaşayarak yalnızlaşmaktadır.

Fakat bu, büyük aile örüntülerini tamamen ortadan kaldırmış değildir. Yaşlı kuşağın emekli olması ailenin yaşam düzeyinde hem maddi hem manevi düşüşe

neden olmaktadır. Yaşlılıkta gelirin düşmesi, sağlığın bozulması belirginleşince, gençlere olan ihtiyaç ve bağımlılıkları da artmaktadır.

Çocuklarının ebeveynlerine bakmalarının gerekli olduğu değer geçerli olsa da kentsel ailelerde evli çiftlerin anne-babalarıyla oturma oranları azalmıştır. Bunun nedenlerinden en önemlileri, modernleşmeyle beraber iki kuşak arasında toplumsal değişimin yol açtığı kültürel, toplumsal ve siyasal inanç ayrılıklarıdır. Kadınların iş yaşamında daha etkin olmaları nedeniyle çocuklarının bakımını yaşlı kuşak üstlenmektedir. Ancak son yıllarda çocuk bakımevleri ve kreşlerin artmasıyla beraber büyük anne-babaların torunlarına bakma oranı düşmektedir.

“Amerika Birleşik Devletleri’nde 1900 yıllarında 65 yaşındaki nüfusun %60’ı çocuklarının yanında barınırken, bu oran 1980’lerde %15’e inmiştir” (Onur, 2006: 344). Yaşlıların bakımını üstlenen bakımevleri ve huzurevlerinin ortaya çıkması ailenin rolünü ortadan kaldırmamış, sadece değiştirmiştir.

Gelişme sürecinde konut politikaları, göçler, kadınların iş yaşamındaki artışı, kültür farkları, sağlık alanındaki gelişmeler gibi nedenlerle yaşlı bireylerin aile içinde bakımları zorlaşmıştır. Bu nedenleri Türel maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- “Yetişkin çocukların yaşlılarla aynı kentte olamaması,
- Çocukların çalışma amacıyla yurt dışına gitmesi,
- Dar ve orta gelirli ailelerin ekonomik nedenlerle küçük konutlarda oturması ve yaşlılarına ayırabilecekleri bir mekanın olmaması,
- Kentte değişen sosyal yaşam sonucu kırsal kökenli yaşlılarla aile içi uyumsuzluklar,
- Kentte çalışmış statü sahibi yaşlıların da akraba yanında, sığıntı şeklinde bir yaşam biçimini kabullenememesi,

- Ekonomik zorunluluklardan ya da eğitimin getirdiği beklentiyle kadınların çalışması bu nedenle yaşlıya bakacak ve eşlik edecek evde bir kişinin bulunmaması,
- Sağlık alanındaki gelişmelerle daha uzun yaşama ve dinç kalabilme olanaklarıyla kendi sosyal hayatından ve çevresinden kopmadan bağımsız yaşamını sürdürme isteği” (Türel, 2004: 82).

Yaşlı birey için aile hem duygusal açıdan hem de sosyal açıdan büyük destektir. Modern yaşam ve teknolojik ilerlemeler aile yapısını ve yaşam biçimini değiştirmiştir. Böylece aile içinde her yaş grubuna mensup üyelerin güçleri ve rolleri de değişmiştir. Kadının iş yaşamına katılımının artmasıyla beraber, ev içindeki işlerden sorumlu rolleri aksamaya başlamış ve çocukların bakımını annesine devretmesine yol açmıştır. Bu durumda yaşlı birey yalnızlığa terk edilmek yerine ailesi ve büyüttüğü torunuyla yaşamaya başlamıştır. Ancak ailenin yaşlıları ayrı bir yerde yaşamayı istiyor ya da aile yaşlıdan ayrı yaşamak istiyorsa çocuklarını kreşe, anaokullarına vermekte ya da bakıcı tutmaktadırlar.

Geleneksel aile yapımızda, yetişkin çocuklar ana babasını ölünceye kadar bakma, etkileşimi sürdürme ve yalnız bırakmama çabasıdadır. Toplum ailesi tarafından yalnız bırakılan yaşlının çocuklarını kınar. Ancak, sosyal değişimler yaşlıya bakmanın farklı alternatiflerini sunmaktadır. Bunlardan biri de huzurevleridir. Toplumun tepkisinden etkilenmeyen ve anne babalarına bakamayacaklarını düşünen yetişkin çocuklar, onları huzurevlerine yerleştirirler.

Geleneksel aile yaşamında, büyükler saygı görür ve ailenin her kararında onların sözü geçer. Yaşlıların mal varlığı ile geçinilir ve evde erkek çocuğa oda ayrılarak düğünü yapılır, işi kurulur, böylece gelin büyüklerin bakıcılığını kabullenir.

Küçük kent-kasaba modelinde yaşlılar çocuklarının yanına yerleşerek bakımlarını yaptırmaktadırlar. Ancak çocuklar bu durum için istekli olmamakta ve huzursuzluk çıkmaktadır. Modern aile yaşamında ise önemli olan büyükler değildir,

önem sırasını çocuklar almıştır. Evle ilgili karar alınırken büyüklere danışılmamaktadır.

Yaşlıların önem derecelerinin düşüşü ile mutsuz bir yaşam sürmektedirler. Yaşlı bireylerin aile içinde bakımlarının zorlaşmasıyla yaşlılara alternatif konut tipleri ve servisleri olanağı doğmuştur. Cartens'in 1985 yılında yaptığı tablodan anlaşılacağı üzere bunlar; yaşlı apartmanları, emekli evleri, yaşlı kurumları, yaşlı bakım evleri, yaşlı hastaneleridir (Türel, akt. Kalıncara, 2004: 86).

Tablo 2: Yaşlı konut tipleri ve servisleri

| Konut Tipi | Yaşam Türü | Servis Tanımı |
|--------------------|---------------|---|
| Yaşlı Apartmanları | Bağımsız | Bağımsız birimlerden oluşmaktadır. Yemek, temizlik ve alışverişte istenirse destek alınabilir. Devamlı bir görevli bulunur. |
| Emekli Evleri | Yarı Bağımsız | Oda-ev sistemi bağımsız birimlerden oluşur. Ortak mekanlar vardır. İstenirse yemek ve temizlik hizmeti verilmektedir. Bir yönetici ve birkaç personel vardır. |
| Yaşlı Kurumları | Yarı Bağımsız | Paylaşımlı odalardan oluşan kurumda ortak mekânlar bulunmaktadır. Yemek ve temizlik hizmeti verilmektedir. Yönetim ve az sayıda personel vardır. |
| Yaşlı Bakım Evleri | Bağımlı | Tek veya iki kişilik odalarda tüm servisler karşılanmakta. Ortak mekanlar ve yönetim bulunmaktadır. |
| Yaşlı Hastaneleri | Bağımlı | Dört ve altı kişilik odalarda tedavi ve bakım işlevi verilmektedir. |

Yaşlı nüfusun zamanla artması sonucunda barınma olanaklarının geliştirilmesinin yanında yaşlılara sunulan kentsel servislerin de geliştirilmesi gerekmektedir. Kalıncara'ya göre "Kentsel servislerden anlaşılacak alışveriş, banka, PTT, sağlık kuruluşlarına yakınlık veya kolay ve ucuz ulaşılabilirliktir. Ayrıca kafe, restoran gibi gereksinimlerin yanında yaşlıya topluma katılma fırsatı verecek yerler de önemlidir"(Kalıncara, 1999; akt. Türel, 2004: 92).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), insan sağlığını günümüzde yalnızca hastalıkları önleme boyutu ile değil, aynı zamanda çevre kalitesi bağlamında da ele almaktadır. 21.yüzyılda bile parkta ya da kent ormanında yürüyüş yapmak, kuş seslerini dinlemek ya da sonbahar yapraklarının etkileyici görüntüsünü izlemek yapısal çevrenin sertliğine soğukluğuna ve yoğun trafiğin gürültüsüne karşıt bir ortam sunarak, her yaş grubundan pek çok kişinin kendini daha iyi hissetmesini sağlamaktadır. Özellikle yaşlı bireylerin var olan sosyal ve toplumsal bağlarını sürdürebilmeleri ve yeni ilişkiler kurabilmeleri parklar, bahçeler, meydanlar gibi kentsel ortak yaşam alanlarını birlikte kullanabilmelerine bağlıdır (Oğuz, 2004: 101–102).

Ancak ülkemizde kent merkezinde yaşayan yaşlıların sosyal ilişkiler içine girebilmeleri için kentsel alt yapı yeterli değildir. Merdivenler, yamaçlar, kaygan yüzeyler, yüksek kaldırımlar yaşlılar ve bedensel engelliler için önemli bir engel oluşturmakta ve bu kişilerin yaşam alanlarını daraltmaktadır.

1.4. YAŞLILIK İLİŞKİN DEĞERLER VE TUTUMLAR

Yaşlılığın gündeme gelmesini ya da gündemde kalmasını etkileyen faktörlerden biri toplumun sahip olduğu değerler sistemidir (Tatar 2002, akt. Öz, 2002: 18). Yaşlılıkla ilgili kuşaktan kuşağa aktarılan birçok değer yargıları vardır. Bu yargılar:

- 1) Yaşlının üretken değil, tüketici olduğudur. Oysa bireyin geçmiş yaşantısındaki geliştirmiş olduğu üretkenliği yaşlılıkta da devam edebilmektedir (Öz, 2002: 18).
- 2) Yaşın kronolojik olarak artması ve yaşlanmanın önlenemeyeceği düşüncesi. Oysa toplumsal, psikolojik, teknolojik değişimler kronolojik olarak "yaşlılık dönemi" anlayışını değiştirmiştir. Gerçekte biyopsikososyal yaşlanma kronolojik yaşa göre değil, bireylere göre farklılık göstermektedir. Kişi kendisini hissettiği oranda yaşlıdır. Bu nedenle, yaşlılığın ne zaman başladığını kesin olarak belirlemek zordur (Onat

2000, akt. Öz, 2002: 19). Ancak, yaşın ilerlemesiyle birlikte doku ve organlarda oluşan yaşlanma -biyolojik yaşlanmada bilinmesi gereken bir gerçektir. Karaciğer, kalp, damar ve endokrin sistemde değişimler, işlevlerde azalma görülür; beyin hücrelerinde gerilemeler oluşur, hafıza zayıflar; cilt tonusunu kaybeder, çoğalma yeteneği kaybolur; saçlar beyazlaşır. Kemiklerde osteoporoz, şekil değişiklikleri oluşur. Duyu organlarında işlev azalır: Görme, işitme kaybına bağlı olarak, beden imajında değişim ve uyum sorunları ortaya çıkar (Ryan 1999, Fortinash ve Holoday-Worret 1999, Wilson ve Kneisl 1988, akt. Öz, 2002: 19). Böylece, yaşlılıkta oluşan fiziksel değişimler psikososyal alanda da sorunların yaşanmasına yol açar.

3) Yaşlıların akranları ile bir arada olmayı istedikleri, gençlerle anlaşamayacakları düşüncesi. Oysa yaşlının gence deneyim aktarması, gencin yaşlıyı yenilemesi olasıdır. Gencin bedensel enerjisi, dinamizmi, yaşlının bilgeliği ile bütünleşerek daha üretken ve yaratıcı toplum oluşturulabilir.

4) Yaşlı hoşgörülü ve esnek değildir. Yaşlılıkta yaşam biraz daha durağanlık kazanmış olabilir. Ancak, hoşgörü ve esneklik kaybının olduğu inancı bir yanılgıdır. Aksine, yaşlılıkta hoşgörü ve esneklik daha da artabilmektedir. Oysa hoşgörülü ve esnek olamamayı yaşlılığa özgü bir özellik olarak değil, bir kişilik özelliği olarak düşünmek gerekir.

5) Yaşlılık durağan ve değişmez bir dönemdir. Oysa yaşlılığın bu şekilde algılanması bir yanılgı olup, tam tersi yaşam sürecinden kazanılan çeşitli güçlerin etkileşimi onu dinamik kılar. Bu güçlerin temelinde yaşamın tüm evrelerindeki zorlanmalara karşı var oluşunu sürdürebilmiş olmanın bilgeliği ve iç görüşü yatar. Orta yaşlarda başlayan ve yaşlılıkta giderek artan "geride kalanlara nasıl bir miras bırakacağı" kaygısı toplumun her kesimindeki insanlarda görülür.

6) Yaş sağlıklı olmak için bir engeldir. Oysa yaş sağlıklı olmak için engel değildir. Düzenli olarak gelişmiş bir aktivite programıyla 80- 90 yaşında bile sağlıklı olunabilir. Aktif bir yaşam tarzı daha uzun bir yaşamı garanti edemez ancak aktivitenin etkin, üretken, mutlu ve eğlenceli bir yaşam sağladığı bilinmektedir. Yaşlı

çift ya da tek yaşlı birey, evlenen çocuklarının bağımlılığını ve torun bakma gibi gereksinimlerini karşılayarak büyükanne ve büyükbabalık sanatında iyice deneyim kazanır (Öz, 2002: 19).

1.5. YAŞLILIK VE HASTALIKLAR

Kalp hastalıkları, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, kanser gibi hastalıkların yaşandığı yaşlılık döneminde fiziksel yetersizlik ortaya çıkabilir. Aile içindeki rollerin ve ilişkilerin değişmesi, yakın çevrede (arkadaş, eş kaybı gibi) kayıpların yaşanması bu dönemde bazı ruhsal rahatsızlıkların ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır.

Yaşlanmayla beraber hemen hemen bütün duylarda (koku, tat, işitme, görme vb.) azalma veya bozulma görülmektedir. Kas güçleri de zayıflayan yaşlıların kemik yapısında kırılma olasılığı artmakta ve yaralarda iyileşmede azalma görülmektedir. “Merkezi sinir sisteminin aracılık ettiği her davranış organizmanın yaşlanmasıyla yavaşlar, böylece refleksler ve tepkiler daha yavaş ve daha az etkili olur... Yaşlılığa bağlı fiziksel değişimlerin psikososyal uyumu büyük ölçüde etkilediği bilinmektedir. Özellikle görme ve işitme duyusundaki azalmalar başka insanlarla etkileşimi ve iletişimi etkiler ve duygusal güçlüklerle yol açabilir” (Onur, 2006: 305).

Aynı zamanda görünümü en fazla etkileyen fiziksel değişmeler de bedenin kamburlaşması, cildin buruşması, saçın beyazlaşması, saç dökülmesi, güçsüzleşmedir.

Yaşlılıkta yaşanan ruhsal sıkıntılardan bazıları şunlardır; uyku bozuklukları, öğrenme ve hatırlama güçlüğü, depresyon, bunaltı (anksiyete), performans kaybı, kişilik değişikliği ve alınganlık, bunamadır.

Anadolu Ruh Sağlığı Merkezi'nin daha ayrıntılı açıklamasını aktarırsak;

Unutkanlık; depresyon, bunama gibi ruhsal hastalıkların en önemli belirtilerinden biridir. Unutulan "şeyler" (İsimler, telefonlar, yapılacak işler, eşyaların bulunduğu yerler gibi) kişide yoğun bir sıkıntı, çevreyle uyumunda zorluklar oluşturur. Kimi zaman unutulmuş "şey" bahaneler ya da yerine başka hayali şeyler uydurulur.

Bedensel ve ruhsal hastalıkların (Kalp hastalığı, kanser, felç, hipertansiyon, bunama başlangıcı, unutkanlık gibi) ortaya çıkışı, eş kaybı, fiziksel yetersizlik nedeniyle çevredekilere sürekli ihtiyaç duyar hale gelmek, ekonomik güçlükler, yakınlarını kaybetme ya da bu olasılığın varlığı depresyonun ortaya çıkışını kolaylaştırır. Kişi çevresiyle konuşmaya isteksiz, halsizdir. Uyku düzensizliği olur. Daha çok yatarak zaman geçirmeye başlar. Kimi zaman aşırı huzursuz "her an bir şey olacakmış gibi" tedirgin ve sıkıntılıdır. Geleceğe ait ümitsizlik, yetersizlik düşünceleri belirgindir. Öfkeli davranışlar, kimi zaman uygunsuz ilaç ve alkol kullanımı, hayattan zevk almayarak ölüm düşünceleri ortaya çıkabilir.

Bunaltı her insanın zorlayıcı, bilinmeyen ya da belirsiz durumlar karşısında yaşadığı çarpıntı hissi, nefes darlığı, göğüste sıkışma hissi, baş ağrısı, midede yanma-ekşime ile beraber ortaya çıkan yoğun huzursuzluk tablosudur.

Giddens'in da belirttiği gibi toplumsal ve ekonomik kayıpların etkilerini fiziksel bozulmanın etkilerinden ayırmak zordur. Akraba ve arkadaşların kaybedilmesi, başka yerlerde yaşayan çocuklarından ayrılma ve çalışmamanın hepsi fiziksel bir zarar yaratabilir (Giddens, 2000: 142). Bu fiziksel zararın yanında ruhsal zarar da gören yaşlılar kendilerini terk edilmiş, dışlanmış hissetmektedirler. Evlerinin kapısının çalınmasıyla yaşama bağlanan yaşlıların geleceğe yönelik beklentileri yalnızca çocuklarının iyi yerlere gelmeleri ve mutlu olmalarıdır.

Kısacası emeklilik ve emekliliğe uyum, ekonomik sorunlar, ayrılıklar, ölümler, statü kayıpları, ilgi eksikliği, yalnızlık yaşlılık döneminde en sık rastlanan

fiziksel ve ruhsal hastalıklara yol açmaktadır. Bunlar yaşlılığın en önemli sorunlarıdır ve yaşama isteklerini gitgide tüketmektedir.

Bunlara rağmen yine de yaşlılığı ilkbahara benzeten Rıfat Ilgaz, Yeşil Bahar şiirinde yaşlılığın ömrünün en güzel dönemi olduğunu anlatmaktadır.

Yeşil Bahar

Yüzyılımı dört parçaya böldüm

Her parça bir mevsim

Bunlardan üçü gitti, biri kaldı

Yaz geçti, sonbahar geçti,

Karlı tipili kış geçti

Bana sadece yeşil bahar kaldı!

Rıfat Ilgaz

II. ARAŞTIRMANIN METODU VE KULLANILAN TEKNİKLER

2.1. ARAŞTIRMA MATERYALİ VE MODELİ

Oktik'in 2004 yılında yaptığı Huzurevinde Yaşam ve Yaşam Kalitesi araştırmasında uygulanan tarama modeli ve uygulama metodunun temel alınacağı bu çalışmada örneklem olarak tesadüfi örnekleme seçilen yaşlı grubun modernite bağlamında yaşamlarının ve değişen yapılarının anket aracılığıyla karşılaştırılması gerçekleştirilecektir (Oktik, 2004: 95).

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, 2007 Haziran ayında başlayan ve 2008 Aralık ayında sona eren, TÜBİTAK destekli, "Küçük Kentte Yerel Ya Da Yabancı Yaşlı Olmak: Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi, Yaşam Beklentisi ve Sorunlar" projesinde yapılan çalışma temel alınmıştır. Bu projede uygulanan kişisel bilgi formu ve yaşlılıkta yaşam kalitesini değerlendirme ölçeği olan LEIPAD'dan araştırmanın boyutu dâhilinde bir takım sorular kullanılarak anket formu oluşturulmuştur. Anket soruları yaşlıların aile yapısını, ekonomik yapısını, sosyal yapısını, eğitim durumunu, boş zaman faaliyetlerini ve yaşanılan yerin yaşlılık sürecine elverişlilik durumunu göstermeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla yapısal farklılıkların geleneksel süreçlerini yaşayan Köyceğiz ilçesinin merkez mahallelerindeki yaşlılar ve kentsel süreçlerini yaşayan Muğla merkez mahallelerindeki yaşlılar üzerine olan etkileri karşılaştırılacak ve yaşam tarzları ölçülerek sonuçlandırılacaktır.

2.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Çalışmanın evrenini değişime açık olan Muğla merkezden; Muğla'nın eski yerleşim yerleri olan ve yaşlı nüfusunun en yoğun olduğu Sekibaşı Senti'nin Karamehmet Mahallesi ve Saburhane Senti'nin Orta Mahallesi; değişime daha

kapalı olan, Muğla'nın ilçesi Köyceğiz'in merkez mahalleleri olan Gülpınar, Gelişim, Yenimahalle ve Ulucami'de yaşayan 60 ve üzerindeki yaş grubunda olan yaşlılar oluşturmaktadır.

TÜBİTAK Projesi'ndeki araştırmanın örneklem seçiminde de bu mahallerde yaşayan yaşlıların nüfusunun %25'i dikkate alınmıştır. Bu çalışmada da hem Köyceğiz'deki bu yaşlılara hem de Muğla İl Sağlık Müdürlüğü'nden ulaşılan nüfus bilgileri doğrultusunda %25'lik dilime ulaşılmıştır. Bu örneklemedeki katılımcılara toplam 56 anket sorusu uygulanmıştır. Aynı zamanda Köyceğiz'de mahalle muhtarlarından yaşlılara ulaşmada; Muğla'da ise Belediye'nin Emniyet Müdürlüğü'nden Muğla Mahallerini gösteren haritaya ulaşmada yardım alınmıştır.

TÜBİTAK destekli, “Küçük Kentte Yerel Ya Da Yabancı Yaşlı Olmak: Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi, Yaşam Beklentisi ve Sorunlar” projesinde yapılan çalışmada Köyceğiz için merkezden alınan yaşlı örneklemden ulaşılan sonuç bu çalışma için de yeterli görülmüştür. Bu yüzden tekrar aynı alana, aynı soruların sorulması gerekli görülmediği için Köyceğiz merkezde elde edilen verilerinin bir kısmı kullanılarak oluşturulan tablolar çalışmada kullanılmıştır. Köyceğiz'de toplam 240 anket uygulanmıştır.

Bunun yanında Muğla merkezindeki Orta Mahalle ve Karamahmet Mahallesi'ne toplam 115 anket uygulanarak tüm veriler SPSS programında girilmiş, Excel'de tablolar oluşturularak Word'e aktarılmıştır. Daha sonra bu tablolar karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır. Aynı zamanda Oktik'in Huzurevinde Yaşam ve Yaşam Kalitesi adlı çalışması da bu çalışmaya model olarak alınmıştır.

Modernleşmeyle beraber değişimlerin yaşandığı bölgelerden biri olan Muğla çalışmanın evrenlerinden biridir. Muğla'nın evren seçilmesinde, eğitim ve sağlık olanakları, sosyal aktivite ve alışveriş mağazaları, konut ve iş yeri imkanları modern mimari ile hizmetlerini giderek arttırması etkili olmuştur. Özellikle on altı yıl önce üniversitenin kurulması kentin modernleşmesine büyük katkı sağlamıştır. Öğrencilerin gelmesiyle nüfusu artan Muğla'nın ihtiyaçları artmış ve bunların

giderilmesi için şehir değişikliğe uğramıştır. Gün geçtikçe çoğalan binalar, apartlar ve yurtlar konut ihtiyacını gidermeye yardımcı olmuş; ulaşımı kolaylaştırmak için yollar yapılmış, minibüsler artmış; sürekli yapılan ve rekabete giren hipermarketler, giyim, teknoloji, mobilya vb. mağazalar tüketimi arttırmış; sinema, tiyatro, konferans vb. kültürel etkinlikler yapıyı zenginleştirmiştir.

Geleneksel kent olarak seçilen Köyceğiz de çalışmanın evrenlerinden diğeridir. Köyceğiz, belli bir geliri olan ulusal sınırlar içindeki büyük kentler ya da Batılı orta yaş üzerindeki bireylerin göçüyle artan yaşlı nüfusun yüksek olduğu, iklimin ve doğa koşullarının daha yumuşak olduğu sahil kasabasıdır. Ancak sinema, tiyatro, konferans gibi etkinlikler yapılmamaktadır. Mağazalar, marketler sınırlı sayıda olduğu gibi altyapı da Muğla'dan daha kötü durumdadır. Gelenekler eskiden olduğu gibi bozulmadan devam etmekte ve sosyal ilişkileri de devam ettirmektedir.

2.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, modernleşmenin sebep olduğu değişimlerin yaşlılık üzerindeki etkisini ölçmek ve karşılaştırmalı olarak Muğla Merkez ve Köyceğiz'deki yaşlıların, yaşam tercihleri ve gelecek beklentilerini belirleyerek farklı yaşam modellerinden gelen yaşlıların yaşlılık algı ve rolleri, yaşama bakışları, sorunlarını saptamaktır.

Tezin amaçları şu şekilde sıralanabilir;

-Küçük bir turistik kasabada yaşlıların konumlarının saptanması

-Modern kentte yaşlıların konumlarının saptanması

-Yaşlıların ekonomik durumlarının, eğitim seviyelerinin, sağlık durumlarının, sosyal ilişkilerinin saptanması

- Modern olduğu kabul edilen kent ve geleneksel kentteki yaşların kişisel bilgi ve yaşam algılarının karşılaştırılması

2.5. TEORİK VARSAYIMLAR VE HİPOTEZLER

2.5.1. Varsayımlar

- Modernleşme ve kentleşmeyle beraber geleneksel aile tipi yerini modern aileye bırakmıştır.
- Modern aileye geçişle yaşlıların konumu değişmiştir.
- Kentleşme ve eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte doğum oranlarında azalma görülmüştür.
- Çocuksuz ailelerin sayısında artış görülmüştür.
- Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerle yaşam süresi uzamıştır.
- Doğum oranlarındaki düşme, teknolojiadaki gelişmelerle uzayan yaşam süreciyle birlikte toplum yaşlanmıştır.
- Çalışma hayatındaki değişimler, yerleşim ve konut biçimlerinin değişmesi yaşlının yaşam alanını etkilemiştir.
- Modernleşme eğitim düzeyinin artmasını beraberinde getirirken yaşlılık koşullarına uyum sağlamak kolaylaşmıştır.
- Yaşlı bireylerin aileden kopuk yaşaması yalnızlık ve terk edilmişlik duygusunu arttırmıştır.
- Gelir düzeyi yüksek olan yaşlılar, yaşlılığa daha kolay uyum sağlamaktadır.

2.5.2. Hipotezler

- Bedensel ve ruhsal ihtiyaçların tatmini üzerine kurulu olan gündelik yaşamda yaşlılar, aile ortamında olup olmamalarından etkilenmektedir. Özellikle, genç aile

fertlerinin onlardan uzak olması yaşlılıkta yalnızlık ve terkedilmişlik duygularını olumsuz etkilemekte bu da yaşam doyumunu düşürebilmektedir.

- Eğitim, meslek, gelir düzeyi, sosyal güvence, aile yapısı, medeni durum, çocuk sayısı, hobiler, boş zamanlarını değerlendirme biçimleri bireyin yaşlılık evresinde toplumdaki rolü ve ilişkilerinde etkili faktörlerdir.

- Yaşlıların sahip oldukları sosyo-ekonomik koşullar (cinsiyet, ekonomik koşul, eğitim düzeyi, medeni hal) arkadaşları ve akrabaları ile sosyal ilişkileri arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır.

- Göçle büyük kentlerden gelenler, göç ettikleri yerin eğitim, ekonomik durum, sağlık durumlarının genellemesini olumlu etkilemektedir.

- Geliri olmayan yaşlılar şimdiki yaşamlarından, geliri olanlara göre daha az memnundurlar.

- Yaşlılıkta yaş ilerledikçe sağlık durumları daha kötüye gitmektedir.

- Yaşlılıkta yaş ilerledikçe gündelik işlerini bağımsız olarak yapabilmeleri zorlaşmaktadır.

- Yaşlılıkta yaş ilerledikçe uyku problemi artmaktadır.

- Yaşlılıkta yaş ilerledikçe gelecekte beklenen beklenti azalmaktadır.

- Küçük yerleşim yerlerinde varolan turizm olgusu ile birlikte göç alması suç oranlarını arttırırken yaşlıların kendilerini güvende hissetmelerini engellemektedir.

- Yaşamlarından memnun olmayan yaşlıların gelecek beklentileri, memnun olanlara göre daha azdır.

- Küçük kente göre daha büyük kentte yaşamak ekonomik durumun daha iyi olmasını gerektirdiğinden yaşlıların ekonomik olarak memnuniyeti büyük kentte daha azdır.

- Büyük kentin imkanlarının (sağlık, eğitim, kültürel, iş açısından) daha iyi olması, yaşanılan yerden memnuniyeti arttırmaktadır.

2.6. MUĞLA VE KÖYCEĞİZ YAŞLI NÜFUSU

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistikler sayfasından alınan 2007 sayımı Muğla il merkezinin yaşlı nüfus aralıklarına göre dağılımı ve Köyceğiz'in yaşlı nüfus aralıklarına göre dağılımı aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 3: Muğla İl Merkezi (Şehir ve Köy) Yaşlı Nüfusun Dağılımı

| Yaş Aralığı | Erkek | Kadın | Toplam |
|---------------------------|--------------|--------------|--------------|
| 60-64 | 1579 | 1667 | 3246 |
| 65-69 | 1424 | 1628 | 3052 |
| 70-74 | 1197 | 1454 | 2651 |
| 75-79 | 804 | 1258 | 2062 |
| 80-84 | 500 | 877 | 1377 |
| 85-89 | 124 | 261 | 385 |
| 90 ve üstü | 71 | 169 | 240 |
| Yaşlı Nüfus Toplam | 5699 | 7314 | 13013 |
| Genel Nüfus Toplam | 47526 | 46681 | 94207 |

Kaynak; 2007 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK

Bu tablo Muğla il merkezindeki (kent ve köylerinin nüfusunun) 60 yaş ve üzerindeki yaşlı denilen grubu yaş aralıklarıyla, kadın-erkek-toplam şeklinde göstermektedir. 2007 verileri Muğla il merkezinin toplam kent nüfusunu 52918 olarak vermektedir. Yine aynı yıl yapılan sayımın Muğla il merkezi toplam köy nüfusu ise 41289'dur.

Tablo 4: Köyceğiz (Şehir ve Köy) Yaşlı Nüfusun Dağılımı

| Yaş Aralığı | Erkek | Kadın | Toplam |
|---------------------------|--------------|--------------|--------------|
| 60-64 | 544 | 577 | 1121 |
| 65-69 | 493 | 503 | 996 |
| 70-74 | 376 | 350 | 726 |
| 75-79 | 294 | 350 | 644 |
| 80-84 | 123 | 198 | 321 |
| 85-89 | 25 | 58 | 83 |
| 90 ve üstü | 22 | 29 | 51 |
| Yaşlı Nüfus Toplam | 1877 | 2065 | 3942 |
| Genel Nüfus Toplam | 16289 | 16106 | 32395 |

Kaynak; 2007 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK

Bu tablo Köyceğiz ilçesinin merkez ve köylerinde yaşayan 60 yaş ve üzerindeki nüfusunun yaş aralıklarına ve cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. 2007 verileri Köyceğiz ilçe merkezinin toplam kent nüfusunu 8466 olarak vermektedir. Yine aynı yıl yapılan sayımın Köyceğiz ilçe merkezi toplam köy nüfusu ise 23929'dur. Köyceğiz merkez mahallerinin -Gülpınar, Gelişim, Yeni Mahalle, Ulucami- 60 yaş ve üzerindeki toplam nüfusu ise 956'dır (Köyceğiz Belediyesi). Bu sayının %25'i örneklem alınmıştır ve 240 kişiye anket uygulanmıştır.

Aşağıdaki tablolar ise Muğla İl Sağlık Müdürlüğü'nden alınan 2008 yılına ait Muğla merkezde bulunan Orta Mahalle'de ve Karamehmet Mahalle'sinde yaşayan 60 yaş ve üzerindeki yaşlı grubunun yaş aralıklarına göre dağılımıdır.

Tablo 5: Muğla İl Merkezi'ndeki Orta Mahalle'deki Yaşlı Nüfusun Dağılımı

| Yaş Aralığı | Erkek | Kadın | Toplam |
|---------------------------|------------|------------|-------------|
| 60-64 | 13 | 25 | 38 |
| 65-69 | 13 | 23 | 36 |
| 70-74 | 8 | 25 | 33 |
| 75-79 | 11 | 14 | 25 |
| 80-84 | 2 | 13 | 5 |
| 85-89 | 2 | 2 | 4 |
| Yaşlı Nüfus Toplam | 49 | 102 | 151 |
| Genel Nüfus Toplam | 465 | 540 | 1005 |

Tablo 6: Muğla İl Merkezi'ndeki Karam Mehmet Mahalle'deki Yaşlı Nüfusun Dağılımı

| Yaş Aralığı | Erkek | Kadın | Toplam |
|---------------------------|-------------|-------------|-------------|
| 60-64 | 56 | 42 | 98 |
| 65-69 | 24 | 33 | 57 |
| 70-74 | 29 | 39 | 68 |
| 75-79 | 22 | 30 | 52 |
| 80-84 | 6 | 20 | 26 |
| 85-89 | 3 | 8 | 12 |
| Yaşlı Nüfus Toplam | 140 | 172 | 313 |
| Genel Nüfus Toplam | 1613 | 1631 | 3244 |

Muğla'nın Orta Mahallesi'nde 60 yaş ve üzeri toplam nüfus 151, Karam Mehmet Mahallesi'nde 60 yaş ve üzeri toplam nüfus 313'tür. Muğla evreni 464 yaşlıdan oluşmaktadır. Orta Mahalle'nin yaşlı nüfusunun %25'i yani 37 yaşlı ve Karam Mehmet Mahallesi'nin yaşlı nüfusunun %25'i yani 78 yaşlı olmak üzere toplam 115 yaşlı bu çalışmanın Muğla örneklemini oluşturmaktadır.

2.7. MUĞLA'NIN GENEL YAPISI

Muğla ili 36-37 kuzey paraleli ve 27-29 doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Anadolu'nun kuzeybatısında bulunan Fethiye'den Mandalya Körfezi'ne kadar uzanan kıyıları kapsayan kıyı uzunluğu kara uzunluğundan fazla olan bir il durumundadır. İlin toplam yüzölçümü 19.338 km² kare olup, Türkiye'nin en engebeli yörelerinden biridir. 1124 kilometre uzunluğunda kıyı şeridinde sahip olan Muğla Bölgesi'nde, tipik Akdeniz iklimi ile karasal iklim birlikte görülmektedir ve bol yağış almaktadır (Oktik ve Öztürk, 2007: 14).

Muğla ilinin 2007 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre belirlenen erkek nüfusu 392.403, kadın nüfusu 373.753 olmak üzere toplamda 766.156'dır (www.tuik.gov.tr).

07.02.2003 tarihinde yayımlanan nüfus istatistiğine göre ülkemiz, 7.656.436 yaşlı nüfusa sahiptir. Bu nüfus toplam nüfusumuzun %10,85'ini oluşturmaktadır. Muğla Bölgesinin ise nüfusu 715.328 olup 60 yaş ve üstündeki nüfus 81.420'dir. Bu nüfus toplam nüfusun %11,38'ini oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye genelinden oldukça yüksek olup, Muğla'nın yaşlı nüfus barındıran bir kent olduğu kabul edilebilir. Ayrıca göç olgusu ve nüfus artış hızı göz önüne alındığında Muğla'da gelecek 25 yılda yaşlı nüfusun oranında artış olması kaçınılmazdır. Muğla'da çekirdek ailenin olması ve kırsaldan gençlerin daha çok turistik ilçelere göç etmesi nedeniyle, kırsal alanlarda genel olarak yaşlılar yalnız yaşamaktadır (Oktik, 2004: 101).

Muğla'nın ormanla denizin iç içeliğinden oluşan koylara sahip olması turizmin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Turizm olgusu, Muğla'nın geleneksel ve toplumsal yapısını da büyük ölçüde etkilemiştir. İç kesimlerde Yörükler arasında gelenekler sürmekteyse de ilin töresel yapısında çağdaş ve kültürel değerler de etkisini göstermektedir. Geleneksel yapı varlığını şehir ve turistik merkezlerde yitirmişse de köylerde varlığını kısmen de olsa sürdürmektedir (Oktik, 2004: 101).

Muğla ilinin ekonomisi geleneksel olarak tarım, hayvancılık ve orman ürünlerine dayanmaktadır. Tarım ürünleri de genel olarak tütün, pamuk, zeytin, susam gibi sanayiye yönelik ürünlerle narenciye ve seracılıktan oluşmaktadır. Son yıllarda kekik ve defne ihracı Muğla'da önemli bir yer tutmaktadır. 1970'lerden bu yana hızla gelişen bir başka dal da arıcılıktır (Oktik ve Öztürk, 2007: 15).

Son yıllarda Muğla'yı ülke genelinde ekonomik olarak ön plana çıkaran temel olgu turizmdir. 1970'lerde hızlanan turizm olgusu bölgedeki tüm toplumsal dinamikleri etkileyerek değişime neden olmaktadır. Turizm, gelişmiş kent toplumlarının değerlerini, davranış kalıplarını, teknolojilerini ve yaşam biçimlerini kültürel yayılma süreci içinde dünyanın çeşitli yörelerine ulaştırır. Özellikle turizme açılan kırsal toplum, geleneksel yapısında önemli değişimler yaşarken, turizm, modernleşme ve değişmeyi hızlandıran bir olgu olarak değerlendirilebilir (Oktik ve Öztürk, 2007: 17).

2.7.1. Muğla Merkez

Muğla merkez, küçük bir kent özelliği göstermektedir. Bu kentte eşraf egemenliği oldukça güçlüdür, esnaf ve tüccar en önemli dinamiklerdir. İnsanlar, çocuklarını büyük şehirlere gönderip okutmakta, bu çocuklar, mimar, mühendis, eczacı, doktor, işletmeci vs. olarak kente geri dönmekte ve ticarete atılmaktadırlar.

Muğla merkezdeki erkek nüfus 47.526, kadın nüfus ise 46.681 ve toplam nüfus 94.207'dir. Muğla il merkezinin toplam kent nüfusu 52918, köy nüfusu ise 41289'dur. Muğla il kent merkezinde yaşayan 60 yaş ve üzeri nüfus toplam 3527'dir. Orta Mahalle ve Karamehmet Mahallesi'nde yaşayan 60 yaş ve üzeri nüfus toplam 464'tür (www.tuik.gov.tr).

Aile tipi açısından erkek egemenliğine dayalı bir aile yapısı söz konusudur. Kadın ise, hem ekonomik hayatta yükün çoğunluğunu omuzlamış, hem de kendi aile yaşantısında işlerin büyük bir bölümünü üstlenmiştir.

2.7.2. Köyceğiz

Yüzölçümü 1758 km² (www.koycegiz.bel.tr) olan Muğla'nın Köyceğiz ilçesi ılıman bir iklim özelliğine sahiptir. Yörede kışlar yağışlı ve ılık, yazlar sıcak ve kurak geçmektedir.

Köyceğiz'in coğrafi konumu ulaşım olanağını sınırladığından tarım dışı sektörlerin gelişimi yavaştır. Ekilebilir alanların genişliği ve verimliliği nedeniyle tarım temel geçim kaynağıdır. Buğday, yulaf, arpa, mısır, zeytin, narenciye, sebze, bakliyat tarım alanlarında yetiştirilen ürünlerdir. İlçede arıcılık da yapılan uğraşlardandır.

Köyceğiz ilçesinin toplam erkek nüfusu 16289, kadın nüfusu 16106 ve toplam nüfusu 32395'tir. Bu nüfusun 8466'sı kent merkezinde, 23929'sı köylerinde yaşamaktadır. Köyceğiz'de 60 yaş ve üzeri nüfus toplam 3942'dir ve bu sayının 956'sı kent merkezinde, 2986'sı köylerinde yaşamaktadır (www.tuik.gov.tr).

Köyceğiz ilçesinde okuma-yazma bilenlerin oranı %99'dur (www.koycegiz.bel.tr). Bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir.

III. ARAŞTIRMA VERİLERİ

Bu bölümde iki alana uygulanan anket sonuçlarından yola çıkarak oluşturulan tablolar ve yorumları bulunmaktadır.

Çalışma Eylül 2007-Kasım 2008 tarihleri arasında Muğla merkezde 115, Köyceğiz'de 240 olmak üzere toplam 355 yaşlıya uygulanmış olup sonuçlar aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

3.1. MUĞLA VERİLERİ

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------|---------------|------------------|
| Erkek | 61 | 53 |
| Kadın | 54 | 47 |
| Toplam | 115 | 100 |

Araştırmada kadın ve erkek katılımcıların oranı birbirine çok yakındır. Kadın katılımcıların oranı % 47 iken, erkek katılımcıların oranı % 53'tür.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|------------------------|---------------|------------------|
| 60-64 yaş arası | 13 | 11 |
| 65-69 yaş arası | 22 | 19 |
| 70-74 yaş arası | 27 | 23,5 |
| 75-79 yaş arası | 23 | 20 |
| 80-84 yaş arası | 27 | 23,5 |
| 85 yaş ve üzeri | 3 | 3 |
| Toplam | 115 | 100 |

Araştırmadaki katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında; %23,5'lik oranlarla 70-74 ve 80-84 yaş aralığı ile en fazla katılım sağlanmaktadır. En az katılım ise 85 yaş ve üzerindeki yaşlarda gerçekleşmiştir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------------------|---------------|------------------|
| Muğla Merkez | 38 | 33 |
| İstanbul Hariç Marmara Bölgesi | 4 | 3,5 |
| İstanbul, Ankara, İzmir | 2 | 2 |
| İzmir Hariç Ege Bölgesi | 5 | 4 |
| Muğla Köyleri ve İlçeleri | 64 | 56 |
| Yabancı Ülkeler | 2 | 2 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında yarısından fazlasının (%56) Muğla'nın köylerinde ve ilçelerinde doğdukları tespit edilmiştir. Sonraki yüzdeler olarak çoğunluğu (%33) Muğla merkez doğumlular oluşturmaktadır. Arkasından Ege Bölgesi'nde, Marmara Bölgesi'nde, İstanbul-İzmir-Ankaraşehirlerinde ve son olarak yabancı ülkelerde doğan katılımcılar oluşturmaktadır.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|-----------------|---------------|------------------|
| Evli | 76 | 66 |
| Dul | 34 | 30 |
| Boşanmış | 5 | 4 |
| Toplam | 115 | 100 |

Çalışmada katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında %66'sının evli olduğu; %30'unun eşini kaybettiği, %4'ünün de boşanmış olduğu tespit edilmiştir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------|---------------|------------------|
| Okur - Yazar Değil | 35 | 30 |
| Okur- Yazar | 10 | 9 |
| İlkokul | 56 | 49 |
| Ortaokul | 11 | 10 |
| Lise | 3 | 3 |
| Toplam | 115 | 100 |

Eğitim durumlarına bakılan katılımcıların yarıya yakını (%49) en son ilkokul 5. Sınıfı bitirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında %30 gibi büyük bir oran da hiç okula gitmediklerini ve okuma yazma bilmediklerini belirtmişlerdir. Geriye kalanın %10'u ortaokulu bitirdiğini, %9'u okula gitmeden okulu bitirmeden ayrıldıklarını ya da dışarıdan okuma-yazma öğrendiklerini, %3'ü de liseyi bitirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların hiç biri üniversite/yüksekokul bitirmemiştir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|-----------------------|---------------|------------------|
| Memur | 25 | 22 |
| İşçi | 17 | 15 |
| Emekli | 48 | 41 |
| Ev hanımı | 8 | 7 |
| Serbest meslek | 3 | 3 |
| Zanaatkâr | 12 | 10 |
| Diğer | 2 | 2 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların meslek gruplarına göre dağılımları; %41 ile en çok emekli katılımcı, %22 ile memur katılımcı, %15 ile işçi katılımcı, %10 ile zanaatlar katılımcı, %7 ile ev hanımı katılımcı, %3 ile serbest meslek katılımcı, %2 ile diğer meslek gruplarından katılımcılar tespit edilmiştir.

| Tablo 13: Muğla'daki Katılımcıların Gelirine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Geliri olanlar | 91 | 79 |
| Geliri olmayanlar | 24 | 21 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %79'u en az bir gelire sahip iken, %21'sinin hiçbir düzenli geliri yoktur.

| Tablo 14: Muğla'daki Katılımcıların Gelir Çeşidine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Emekli maaşı | 59 | 51 |
| Yaşlılık maaşı | 4 | 3,5 |
| Eşimden bağlanmış maaş | 19 | 16,5 |
| Diğer | 6 | 5 |
| İki ayrı yerden geliri olanlar | 3 | 3 |
| Yanıtlanmayan | 24 | 21 |
| Toplam | 115 | 100 |

Geliri olan katılımcıların yarısı (%51) emekli maaşı almakta, %16,5'i eşinden bağlanan maaşı almakta, %3,5'i yaşlılık maaşı almakta, %3'ü iki ayrı yerden maaş almakta, %5'i ise diğer yerlerden maaş almaktadırlar. Ekonomik durumlarından memnuniyetlerine bakıldığında; %57'sinin hiç memnun olmadığı, %42'sinin biraz memnun olduğu, 1 kişinin ise çok memnun olduğu görülmektedir.

| Tablo 15: Muğla'daki Katılımcıların Ekonomik Durumlarından Memnuniyeti | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç Memnun Değilim | 66 | 57 |
| Biraz Memnunum | 48 | 42 |
| Çok Memnunum | 1 | 1 |
| Toplam | 115 | 100 |

| Tablo 16: Muğla'daki Katılımcıların Herkesin Sahip Olması Gereken Ortalama Yaşam Şartlarına Sahip Olmadıklarını, Bunu Maddi Açıdan Karşılayamadıklarını Düşünüp Düşünmediği | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 1 | 1 |
| Bazen | 26 | 23 |
| Genelde | 23 | 20 |
| Her zaman | 64 | 55 |
| Yanıtlanmayan | 1 | 1 |
| Toplam | 115 | 100 |

Ekonomik durumla ilgili olan diğer bir soru da, “Herkesin sahip olması gereken ortalama yaşam şartlarına sahip olmadığınızı, bunu maddi açıdan karşılayamadığınızı düşünüyor musunuz?” sorusudur ve bu soruya verilen yanıtlardan %55’lik kısmın her zaman böyle düşündüğü, %23’lük kısmın bazen böyle düşündüğü, %20’lik kısmın genelde böyle düşündüğü ve 1 kişinin hiçbir zaman böyle düşünmediği tespit edilmiştir.

| Tablo 17: Eşleri Hayatta Olmayan Muğla'daki Katılımcıların Eşlerini Ne Zaman Kaybettiklerinin Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| 1-5 yıl arası | 8 | 7 |
| 6-10 yıl arası | 6 | 5 |
| 11-15 yıl arası | 6 | 5 |
| 16-20 yıl arası | 3 | 3 |
| 20 yıl ve üzeri | 12 | 10 |
| Yanıtlanmayan | 80 | 70 |
| Toplam | 115 | 100 |

Eşleri hayatta olmayan katılımcıların %10'u eşini 20 yıldan fazla bir süre önce, %7'si 1-5 yıl önce, %5'i, 6-10 yıl önce, yine %5'i 11-15 yıl önce, %3'ü 16-20 yıl önce kaybetmiştir. Burada eşlerden söz edilirken en yüksek oranı erkekler oluşturmaktadır. Kadınların ömrü erkeklere oranla daha fazladır.

| Tablo 18: Muğla'daki Katılımcıların Sigorta Kurumlarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| SSK | 30 | 26 |
| Bağ-kur | 29 | 25 |
| Emekli sandığı | 31 | 27 |
| Sigortam yok | 24 | 21 |
| Yeşil kart | 1 | 1 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %21'inin sigortasının olmadığı, %27'sinin emekli sandığından yararlandığı, %26'sının SSK'lı olduğu, %25'inin Bağ-kur'lu olduğu, 1 kişinin ise yeşil kartının olduğu tespit edilmiştir. Hiçbirinin özel sigortasının olmaması da dikkat çekmektedir.

| Tablo 19: Muğla'daki Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Ev sahibi | 97 | 85 |
| Kiracı | 6 | 5 |
| Diğer | 12 | 10 |
| Toplam | 115 | 100 |

Konut durumlarına bakıldığında katılımcıların %85'i ev sahibidir, %5'si kiracıdır, %10'u ise ne ev sahibi ne de kiracıdır. Bir yakınının, çocuğunun evinde ya da ailesiyle yaşamaktadır.

| Tablo 20: Muğla'daki Katılımcıların Beraber Yaşadıkları Kişilere Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yalnızca eşimle | 65 | 56 |
| Eşim ve çocuklarımla | 8 | 7 |
| Yalnızca çocuklarımla | 8 | 7 |
| Yalnız başıma | 26 | 23 |
| Diğer | 8 | 7 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %56,4'ü evinde sadece eşiyile birlikte yaşarken, %23'ü yalnız başına, %7'si eş ve çocuklarıyla ve yine %7'si sadece çocuklarıyla yaşamaktadır. Aynı zamanda yalnız yaşamayan katılımcıların %57'si aile içi ilişkilerini iyi olarak değerlendirmektedir. %11'i orta, %4'ü ise çok iyi olarak değerlendirmekte olup, kötü olarak değerlendiren çıkmamıştır.

| Tablo 21: Yalnız Yaşamayan Muğla'daki Katılımcıların Aile İçi İlişkileri | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Çok iyi | 6 | 5 |
| İyi | 68 | 59 |
| Orta | 15 | 13 |
| Yalnız yaşayanlar | 26 | 23 |
| Toplam | 115 | 100 |

| Tablo 22: Muğla'daki Katılımcıların Yalnız Yaşamaktan Korkmalarına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Korkuyorum | 46 | 40 |
| Korkmuyorum | 69 | 60 |
| Toplam | 115 | 100 |

| Tablo 23: Muğla'daki Katılımcıların Kendilerini Güvende Hissetmelerine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 21 | 18 |
| Bazen | 17 | 15 |
| Her zaman | 77 | 70 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %60'ı yalnız yaşamaktan korkmamakta, % 40'ı ise yalnız yaşamaktan korkmamaktadır. Hırsızlık, suç gibi tehlikelere karşı da kendilerini her zaman güvende hissedenenlerin oranı %70 iken hiçbir zaman güvende hissetmeyenlerin oranı %18'dir. Geriye kalanların %15'i bazen güvende hissetmektedir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|----------------------|---------------|------------------|
| Yeterli | 72 | 63 |
| Yeterli Değil | 43 | 37 |
| Toplam | 115 | 100 |

Muğla'da yaşayan katılımcıların %63'ü Muğla'daki sağlık kurumlarını yeterli görürken, %37'si bu kurumların yeterli olmadığını, sağlık sorunları için büyükşehirlere gitmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|------------------------|---------------|------------------|
| 1 - 9 yıl arası | 5 | 4 |
| 10-19 yıl arası | 3 | 3 |
| 20-29 yıl arası | 5 | 4 |
| 30-39 yıl arası | 10 | 9 |
| 40-49 yıl arası | 17 | 15 |
| 50-59 yıl arası | 10 | 9 |
| 60 yıl ve üzeri | 65 | 56 |
| Toplam | 115 | 100 |

Muğla'daki katılımcıların %56'sı 60 yıldan uzun bir süredir burada ikamet etmekte iken, diğer katılımcılar daha kısa süredir Muğla'da ikamet etmektedir.

| Tablo 26: Muğla Merkez Dışında Doğan Muğla'daki Katılımcıların Geldiği Yerin Konumuna Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Köy kasaba | 72 | 63 |
| Küçük kent | 1 | 1 |
| Büyükşehir | 4 | 3 |
| Muğla Merkez | 38 | 33 |
| Toplam | 115 | 100 |

Muğla merkeze sonradan gelen katılımcıların geldikleri yerlere göre değerlendirildiğinde, %63'lük kesim köy-kasabadan,%3'ü büyükşehirden, 1 kişi de küçük kentten gelip Muğla'ya yerleşmiştir.

| Tablo 27: Muğla Dışından Gelen Katılımcıların Yerleşme Nedenlerine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Aileme, çocuklarıma yakın bir yerde oturma isteği | 10 | 9 |
| İklimi ve daha doğal bir çevrede yaşama isteği | 2 | 2 |
| İş olanakları | 32 | 27 |
| Evlilik | 15 | 13 |
| Diğer | 18 | 16 |
| Muğla Merkez'de doğanlar | 38 | 33 |
| Toplam | 115 | 100 |

Yerleşme nedenlerine bakıldığında ise en büyük oranı %27 ile iş olanakları gelmektedir. İş bulmak için Muğla'yı seçen katılımcılar dışında, diğer katılımcılar aile ve çocuklarına yakın olmak için, evlendikleri için, iklimi ve diğer nedenler için Muğla'ya yerleşmişlerdir.

| Tablo 28: Katılımcıların Muğla'da Yaşamaktan Memnuniyeti | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Memnunum | 114 | 99 |
| Memnun değilim | 1 | 1 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcılardan sadece 1 kişi Muğla'da yaşamaktan memnun değil iken geriye kalan 114 kişi Muğla'da yaşamaktan memnundur.

| Tablo 29: Muğla'daki Katılımcıların Yerel İdare ve Halktan Beklentilerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Sağlık hizmetleri ve olanakların artırılması | 1 | 1 |
| Belediye hizmetlerinin artırılması ve bürokrasinin hızlı işlemesi | 6 | 5 |
| Çevre temizliği ve düzenlenmesi | 8 | 7 |
| Altyapının düzenlenmesi | 8 | 7 |
| Maddi yardım yapılmalı | 11 | 10 |
| Beklentim yok | 81 | 70 |
| Toplam | 115 | 100 |

Belediyeden ve halktan beklentileri sorusuna verilen cevaplar kategorileştirildiğinde %70'i beklentisi olmadığını, %10'u maddi yardım beklediğini, %7'si çevre temizliğini istediklerini, %7'si alt yapı düzenlenmesi istediklerini, %5'i belediye hizmetlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

| | 1. Derece (En Çok) | | 2. Derece (Çok) | | 3. Derece (Biraz) | | Yanıtlanmayan | | Toplam | |
|-----------------------|-----------------------|-----------|--------------------|-----------|----------------------|-----------|---------------|-----------|--------|-----------|
| | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yiyecek-İçecek | 93 | 81 | 11 | 10 | 4 | 3,5 | 7 | 6 | 115 | 100 |
| Giyim-Kuşam | 0 | 0 | 7 | 6 | 0 | 0 | 108 | 94 | 115 | 100 |
| Eğitim | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 114 | 99 | 115 | 100 |
| Lüks Tüketim | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 113 | 98 | 115 | 100 |
| Sağlık | 13 | 11 | 15 | 13 | 1 | 1 | 86 | 75 | 115 | 100 |
| Ev Giderleri | 6 | 5 | 36 | 31 | 4 | 3,5 | 69 | 60 | 115 | 100 |
| Diğer | 4 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 111 | 97 | 115 | 100 |

Katılımcıların harcamalarına baktığımızda en çok harcamada 1. Sırayı %81 ile yiyecek-içecek almıştır. Ardından %11 ile sağlık harcamaları ve %5 ile ev giderleri gelmektedir. Harcamanın önem derecesine göre 2. Sırada %31 ile ev giderleri, %13 ile sağlık harcamaları, %10 ile yiyecek-içecek harcamaları, %6 ile eğlence harcamaları, %1 ile eğitim harcamaları gelmektedir. 3. Sırada ise %3,5 ile yiyecek-içecek, yine %3,5 ile ev giderleri, %2 ile lüks tüketim, %1 ile sağlık harcamaları gelmektedir.

| | 1. Derece (En Çok) | | 2. Derece (Çok) | | 3. Derece (Biraz) | | Yanıtlanmayan | | Toplam | |
|------------------------------------|-----------------------|-----------|--------------------|-----------|----------------------|-----------|---------------|-----------|--------|-----------|
| | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kahveye Gitmek | 35 | 30 | 4 | 3,5 | 3 | 3 | 73 | 63,5 | 115 | 100 |
| Komşu Ziyareti | 9 | 8 | 6 | 5 | 1 | 1 | 99 | 86 | 115 | 100 |
| Televizyon Seyretmek | 8 | 7 | 12 | 10 | 0 | 0 | 95 | 83 | 115 | 100 |
| El İşi Yapmak | 2 | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 112 | 97 | 115 | 100 |
| Kitap Gazete Okumak | 2 | 2 | 1 | 1 | 0 | 0 | 112 | 97 | 115 | 100 |
| Çocuk, Hasta, Torun Bakmak | 5 | 4 | 2 | 2 | 0 | 0 | 108 | 94 | 115 | 100 |
| Bahçe işleri ve Zeytincilik | 4 | 3,5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 111 | 96,5 | 115 | 100 |
| Gezmek | 2 | 2 | 9 | 8 | 0 | 0 | 104 | 90 | 115 | 100 |
| Dinlenmek | 34 | 30 | 1 | 1 | 0 | 0 | 80 | 70 | 115 | 100 |
| İbadet | 1 | 1 | 3 | 3 | 0 | 0 | 111 | 96,5 | 115 | 100 |
| Boş Zamanım Yok | 2 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 113 | 98 | 115 | 100 |
| Ev İşi | 7 | 6 | 8 | 7 | 3 | 3 | 97 | 84 | 115 | 100 |
| Diğer | 6 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 109 | 95 | 115 | 100 |

Katılımcıların boş zaman faaliyetlerine baktığımızda en çok yapılan faaliyette 1. Sırayı %30 ile kahveye gitmek almıştır. Ardından %30 ile dinlenmek, %8 ile komşu ziyareti, %7 ile televizyon seyretmek, %6 ile ev işi, %4 ile çocuk-hasta-torun bakmak, %3,5 ile bahçe işleri, %2 ile gezmek, %2 el işi yapmak, %2 ile kitap-gazete-dergi okumak, %1 ile ibadet etmek gelmektedir. %2'si boş zamanı olmadığını ve %5'i diğer şeyler yaptığını belirtmiştir. Harcamanın önem derecesine göre 2. Sırada %10 ile televizyon seyretmek, %8 ile gezmek, %7 ile ev işleri, %5 ile komşu ziyareti, %3,5 ile kahveye gitmek, %3 ile ibadet etmek, %2 ile çocuk-hasta-torun

bakmak, %1 ile el işi yapmak, kitap okumak ve dinlenmek gelmektedir. 3. Sırada ise %3 ile kahveye gitmek ve el işi yapmak, %1 ile komşu ziyareti gelmektedir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------|------------|------------|
| Hiçbir zaman | 43 | 37 |
| Bazen | 14 | 12 |
| Genelde | 7 | 6 |
| Her zaman | 51 | 45 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcılara “Bütün alışverişlerinizi kendiniz yapabiliyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve %44'ünden her zaman cevabı, %37'sinden hiçbir zaman cevabı, %12'sinden bazen ve %6'ından genelde kendim yaparım cevabı alınmıştır.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------|------------|------------|
| Hiç Memnun Değilim | 6 | 5 |
| Biraz Memnunum | 10 | 9 |
| Çok Memnunum | 99 | 86 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %86'ü diğer insanlarla olan ilişkilerini çok iyi olarak belirtirken, %5'i hiç iyi olmadığını, %9'u biraz iyi olduğunu belirtmiştir. Kişisel sorunlarını herhangi biriyle konuşabilmelerine göre dağılımları ise %52 ile bazen konuşabildikleri, %23 ile genelde konuşabildikleri, %16 ile hiçbir zaman konuşamadıkları, %9 ile her zaman konuşabildikleri tespit edilmiştir.

| Tablo 34: Muğla'da Katılımcıların Kişisel Sorunlarını Konuşabilmeleri Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 18 | 16 |
| Bazen | 60 | 52 |
| Genelde | 27 | 23 |
| Her zaman | 10 | 9 |
| Toplam | 115 | 100 |

| Tablo 35: Muğla'da Katılımcıların İnsanlara Yardım Etmelerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Evet | 90 | 78 |
| Hayır | 25 | 22 |
| Toplam | 115 | 100 |

İnsanlara yardım etmek için daima hazır olan katılımcıların sayısı %78 ancak yardım edemeyenlerin sayısı %22'dir. Yardım edemeyenler, yardım etmek istemedikleri için değil ekonomik ya da fiziksel güçleri olmadığı için yardım etmemektedirler.

Tablo 36: Muğla'da Katılımcıların Dedikodu Sevmelerine Göre Dağılımı

| | | Dedikodu | | |
|-----------------|---------------|-----------------|---------------|---------------|
| | | Severim | Sevmem | Toplam |
| Cinsiyet | Erkek | 7 | 54 | 61 |
| | Kadın | 10 | 44 | 54 |
| | Toplam | 17 | 98 | 115 |

Katılımcıların %85,2'si dedikodu yapmayı sevmediklerini, belirtmişlerdir. Bu oranda erkekler %47'lik oranı oluştururken kadınlar %38,2'lik oranı kapsamaktadır. Katılımcıların %14,8'i sevdiklerini belirtmişlerdir. Bu oranda ise erkekler %6'lık oranı, kadınlar ise %8,8'lik oranı kapsamaktadırlar.

| Tablo 37: Muğla'da Katılımcıların İnsanlara Olan Güveninin Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Güvenmem | 44 | 38 |
| Güvenirim | 71 | 62 |
| Toplam | 115 | 100 |

Sıklıkla insanlara olan güvenleri sorulduğunda katılımcıların % 62'si güvendiklerini, %38'inin güvenmedikleri tespit edilmiştir. Sorunun ardından neden güvenmediklerini açıklama gereği duyarak “Bu devirde babana bile güvenmeyeceksin”, “İnsanları özellikle yaşlıları kandırıp imzalarını alıyorlar, kızım” vb. şeyler söylendi. Çalışma için evlerine girdiğim yaşlıların bazıları tedirginlikle içeri kabul ederken, bazıları da çok sıcak davrandılar. İkramlar verdiler, dertlerini anlattılar.

| Tablo 38: Muğla'da Katılımcıların Diğer İnsanların Olumlu Özelliklerini Kıskanmalarına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kıskanırım | 4 | 3,5 |
| Kıskanmam | 111 | 96,5 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %3,5'i diğer insanların olumlu özelliklerini kıskanırken, %96,5'i kıskanmadıklarını belirtmiştir. Kıskanan kişiler ise kıskançlık nedenlerinin

kötü niyetle olmadığını kendilerini eksik gördükleri için kıskandıklarını belirtmişlerdir.

| Tablo 39: Muğla'da Katılımcıların Son Yıllarda Başkalarıyla İletişim Kurmakta Zorlanması Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Zorlanırım | 13 | 11 |
| Zorlanmam | 102 | 89 |
| Toplam | 115 | 100 |

| Tablo 40: Muğla'da Katılımcıların Son Yıllarda Konuşmalarından ve Davranışlarından Rahatsız Olunmasına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Rahatsız Oluyorlar | 10 | 9 |
| Rahatsız Olmuyorlar | 105 | 91 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%89) son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlanmadığını, %11'i ise zorlandıklarını anlatmışlardır. Yine “son birkaç yıldır insanların sizin konuşmalarınızdan ya da davranışlarınızdan rahatsız oluyorlar mı?” sorusuna da %91'i rahatsız olmuyorlar cevabını verirken, %9'u rahatsız oluyorlar cevabını vermiştir.

| Tablo 41: Muğla'da Katılımcıların Tanrı İnancına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| İnanırım | 115 | 100 |
| Toplam | 115 | 100 |

Muğla'daki katılımcıların hepsi Allah'a inandıklarını belirtmişlerdir.

| Tablo 42: Muğla'da Katılımcıların Sağlık Durumlarını Değerlendirmeleri | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Çok iyi | 3 | 3 |
| İyi | 41 | 36 |
| Orta | 43 | 37 |
| Kötü | 28 | 24 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %37'si sağlık durumunu kötü olarak değerlendirirken, %36'ı iyi olarak, %24'ü çok kötü olarak, %3'ü çok iyi olarak değerlendirmiştir.

| Tablo 43: Muğla'da Katılımcıların Yardımsız Merdiven İnipçikma Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 17 | 15 |
| Bazen | 9 | 8 |
| Genelde | 10 | 9 |
| Her zaman | 79 | 68 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların sürekli yaptığı davranışlar ile ilgili sorulara bakıldığında; kimse yardım etmeden merdivenleri inip çıkabiliyor musunuz sorusuna verilen yanıtlardan %69'u her zaman, %15'i hiçbir zaman, %9'u, genelde, %8'i bazen olmuştur.

| Tablo 44: Muğla'da Katılımcıların Kıyafetlerini Yardımsız Giyinme Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 6 | 5 |
| Bazen | 3 | 3 |
| Her zaman | 106 | 92 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Kendi başınıza kıyafetlerinizi giyinip soyunabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlardan %92’si her zaman, %5’i hiçbir zaman, %3’ü bazen olmuştur.

| Tablo 45: Muğla'da Katılımcıların Yemeklerini Yardımsız Yeme Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 2 | 2 |
| Bazen | 2 | 2 |
| Genelde | 2 | 2 |
| Her zaman | 109 | 94 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Yemeklerinizi kendi başınıza yiyebiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ise %94 her zaman, %2 hiçbir zaman, %2 bazen, %2 genelde olmuştur.

| Tablo 46: Muğla'da Katılımcıların Yardımsız Yıkatabilmeleri Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 10 | 9 |
| Bazen | 1 | 1 |
| Genelde | 3 | 3 |
| Her zaman | 101 | 87 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Kendi başınıza yıkanabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ise %87 ile her zaman yıkanabiliyorum, %9 ile hiçbir zaman yıkanamıyorum, %3 ile genelde yıkanabiliyorum, %1 ile bazen yıkanabiliyorum olmuştur.

| Tablo 47: Muğla’da Katılımcıların Ailelerindeki Kalıtsal Hastalıklara Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hastalığı Olmayan | 92 | 80 |
| Şeker | 6 | 5 |
| Tansiyon | 5 | 4 |
| Kalp | 1 | 1 |
| Astım | 1 | 1 |
| Diğer | 10 | 9 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %80’inin ailelerinde kendilerine geçen kalıtsal bir hastalık bulunmamaktadır. Ailelerinden kalıtsal hastalık geçen katılımcıların %5’inde şeker hastalığı, %4’ünde tansiyon hastalığı, %1’inde Kalp hastalığı, %1’inde astım hastalığı bulunmaktadır.

| Tablo 48: Muğla’da Katılımcıların Kronik Hastalıkları Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hastalığı Olmayan | 22 | 19 |
| Kalp | 10 | 9 |
| Böbrek | 2 | 2 |
| Şeker | 29 | 25 |
| Mide | 11 | 9,5 |
| Tansiyon | 38 | 33 |
| Romatizma | 12 | 10 |
| Astım | 2 | 2 |
| Solunum Yollarıyla İlgili Hastalıklar | 1 | 1 |
| Kemikle İlgili Hastalıklar | 25 | 22 |
| Kalp-Damarla İlgili Hastalıklar | 24 | 21 |
| Sinirle İlgili Hastalıklar | 3 | 3 |
| Karaciğerle İlgili Hastalıklar | 2 | 2 |
| Duyu Organlarıyla İlgili Hastalıklar | 6 | 5 |
| Diğer | 11 | 9,5 |

Katılımcıların kronik hastalıklarına göre dağılımına baktığımızda, en çok görülen hastalık %33 ile yüksek tansiyon hastalığıdır. Ardından %25 ile şeker hastalığı, %22 ile kemik hastalığı, %21 ile kalp-damar hastalığı, %10 ile romatizma, %9,5 ile mide hastalığı, %9 ile mide hastalığı, %5 ile duyu organlarıyla ilgili hastalık, %3 ile sinir hastalığı, %2 ile böbrek hastalığı, %2 ile astım, %2 karaciğer hastalığı, %1 ile solunum yolları hastalığı ve %9,5 ile diğer hastalıklar gelmektedir. Kronik hastalığı olmayanların oranı ise %19'dur.

| Tablo 49: Muğla'da Katılımcıların Alkol-Sigara Alışkanlıklarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Sigara | 14 | 12 |
| İkisi de | 1 | 1 |
| Hiç biri | 100 | 87 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %87'si alkol ve sigara kullanmamaktadır. %12'si yalnızca sigara kullanırken, %1'i da hem sigara hem de alkol kullanmaktadır.

| Tablo 50: Muğla'da Katılımcıların Toplu Taşıma Araçlarıyla (otobüsle) Tek Başlarına Seyahat Etmelerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Tek Başına Seyahat Edemiyor | 39 | 34 |
| Bazen Edebiliyor | 3 | 3 |
| Tek Başına Seyahat Edebiliyor | 73 | 63 |
| Toplam | 115 | 100 |

Toplu taşıma araçlarıyla-otobüs vb-tek başlarına bir yerden bir yere her zaman gidebilen katılımcıların oranı %63; bazen gidebilenlerin sayısı %3; hiçbir zaman gidemeyenlerin oranı %34'tür.

| Tablo 51: Muğla'da Katılımcıların Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme Durumları | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yapamıyor | 18 | 16 |
| Bazen Yapabiliyor | 32 | 28 |
| Her zaman Yapabiliyor | 65 | 56 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Evde ya da herhangi bir yerde eskiden her zaman yaptığınız alışılmış işlerinizi yapabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre; %56’lık oran her zaman yapabilmekte, %28’lik oran bazen yapabilmekte, %156’lık oran yapamamaktadır.

| Tablo 52: Muğla'da Katılımcıların Uyku Problemlerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Uyku Sorunu Yok | 57 | 50 |
| Biraz var | 42 | 36 |
| Her zaman var | 16 | 14 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %50’si uyku problemi çekmemektedir. Geriye kalanların ise %36’sı biraz uyku problemi çekmekte, %14’ü her zaman uyku problemi çekmektedir.

| Tablo 53: Muğla'da Katılımcıların Kendilerini Yorgun Hissetmelerine Göre Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 11 | 10 |
| Bazen | 57 | 49 |
| Her zaman | 47 | 41 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Kendinizi yorgun ve enerjisi tükenmiş hisseder misiniz?” sorusuna verilen yanıtların yaklaşık yarısı (%49) bazendir. Kendini her zaman yorgun ve enerjisi tükenmiş hissedenlerin oranı %41; hiçbir zaman yorgun hissetmeyenlerin oranı ise %10’dur.

| Tablo 54: Muğla’da Katılımcıların Kafalarının Karışmasına Yönelik Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 16 | 14 |
| Bazen | 60 | 52 |
| Her zaman | 39 | 34 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Ne kadar sıklıkla kafanız karışır ya da düşünceleriniz bulanır?” sorusuna verilen yanıtların yaklaşık yarısı (%52) bazen, %34’ü her zaman, %14’ü hiçbir zaman karışmaz cevabını vermiştir.

| Tablo 55: Muğla’da Katılımcıların Hafızalarının İyiliğinin Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç İyi Değil | 9 | 8 |
| Biraz İyi | 11 | 10 |
| Çok İyi | 95 | 82 |
| Toplam | 115 | 100 |

“Sizce hafızanız ne kadar iyi?” sorusuna verilen yanıtların %82’si çok iyi, %10’u biraz iyi iken %8’i hiç iyi değil olmuştur.

| Tablo 56: Muğla'da Katılımcıların Kaygı Durumları | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç Kaygılı Değilim | 37 | 32 |
| Biraz Kaygılıyım | 29 | 25 |
| Çok Kaygılıyım | 49 | 43 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %32'si hiç kaygı duymadıklarını, %25'i biraz kaygı duyduğunu, %43'ü çok kaygılı olduğunu belirtmiştir.

| Tablo 57: Muğla'da Katılımcıların Sinirlenme Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Sinirlenirim | 56 | 49 |
| Sinirlenmem | 59 | 51 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcılardan %49'luk oran genelde çok kolay kızdığını, %51'lik oran genelde kolay sinirlenmediğini belirtmiştir.

| Tablo 58: Muğla'da Katılımcıların Kendilerini Aşağı Hissetmelerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hissediyorum | 8 | 7 |
| Hissetmiyorum | 107 | 93 |
| Toplam | 115 | 100 |

Kendilerini diğer insanlardan aşağı hisseden katılımcıların oranı %7 iken, hissetmeyenlerin oranı ise %93'dür.

| Tablo 59: Muğla'da Katılımcıların Kendileriyle İlgili Olumsuz Düşünceleri Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Düşünüyorum | 12 | 10 |
| Düşünmüyorum | 103 | 90 |
| Toplam | 115 | 100 |

Kendisiyle ilgili olumsuz düşünen katılımcıların oranı %10 iken, olumsuz düşünmeyenlerin oranı %90'dır.

| Tablo 60: Muğla'da Katılımcıların Şimdiki Yaşantılarından Memnuniyeti | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç Memnun Değilim | 50 | 43 |
| Biraz Memnunum | 27 | 24 |
| Çok Memnunum | 38 | 33 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların geçmiş yaşantılarıyla şu andaki yaşadıkları yaşantılarını karşılaştırdıklarında şu anki yaşamından hiç memnun olmayanların oranı %43; biraz memnun olanların oranı %24; çok memnun olanların oranı %33'dür.

| Tablo 61: Muğla'da Katılımcıların Geleceğe Yönelik Beklentileri | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç yok | 101 | 88 |
| Biraz var | 9 | 8 |
| Çok var | 5 | 4 |
| Toplam | 115 | 100 |

Şu anki konumlarını değerlendirdiklerinden gelecekte hiç beklentisi olmayan katılımcıların oranı %88 ile büyük bir orandır. Biraz beklentisi olanların

oranı %8; çok beklentisi olanların oranı %4'dür. Beklentisi olanlar da ya hayırlı bir ölüm ya da çocuklarının sağlığını, mutluluğunu beklemektedirler.

| Tablo 62: Muğla'da Katılımcıların Olmak İstedikleri İnsan Olmalarına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Olamadım | 43 | 37 |
| Oldum | 72 | 63 |
| Toplam | 115 | 100 |

Katılımcıların %37'si hayatta istedikleri insan olamamıştır, %63'ü ise olmak istediği insan olabilmıştır.

3.2. KÖYCEĞİZ VERİLERİ

| Tablo 63: Köyceğiz'de Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Erkek | 140 | 58 |
| Kadın | 100 | 42 |
| Toplam | 240 | 100 |

Araştırmada kadın ve erkek katılımcıların oranı birbirine yakındır. Kadın katılımcıların oranı % 42 iken, erkek katılımcıların oranı % 58'dir.

| Tablo 64: Köyceğiz’de Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| 60-64 yaş arası | 73 | 31 |
| 65-69 yaş arası | 67 | 28 |
| 70-74 yaş arası | 31 | 13 |
| 75-79 yaş arası | 41 | 17 |
| 80-84 yaş arası | 20 | 8 |
| 85 ve üzeri yaşında olanlar | 8 | 3 |
| Toplam | 240 | 100 |

Araştırmadaki katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında; %31’lik oranla 60-64 yaş arası, %28’lik oranla ve 80-84 yaş arası, %17’lik oranla 75-79 yaş arası, %13’lük oranla 70-74 yaş arası, %8’lik oranla 80-84 yaş arasındadır. En az katılım %3’lük oranla 85 yaş ve üzerine aittir.

| Tablo 65: Köyceğiz’de Katılımcıların Doğum Yerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Akdeniz Bölgesi | 10 | 4 |
| Ankara Hariç İç Anadolu Bölgesi | 12 | 5 |
| Denizli | 28 | 12 |
| Doğu Anadolu Bölgesi | 7 | 3 |
| Güneydoğu Anadolu Bölgesi | 3 | 1 |
| İstanbul Hariç Marmara Bölgesi | 4 | 2 |
| İstanbul, Ankara, İzmir | 21 | 9 |
| İzmir Hariç Ege Bölgesi | 7 | 3 |
| Karadeniz Bölgesi | 5 | 2 |
| Köyceğiz | 83 | 35 |
| Muğla ve İlçeleri | 47 | 20 |
| Rodos | 3 | 1 |
| Yabancı Ülkeler | 7 | 3 |
| Yanıtlanmayan | 3 | 1 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında %35 oranının Köyceğiz’de doğdukları tespit edilmiştir. Sonraki yüzdeler olarak çoğunluğu %20 ile Muğla ve ilçelerinde doğanlar oluşturmaktadır. Arkasından Denizli ilinde, İstanbul-İzmir-Ankara şehirlerinde, İç Anadolu Bölgesi’nde, Akdeniz Bölgesi’nde, Ege Bölgesi’nde, yabancı ülkede, Doğu Anadolu Bölgesi’nde, Karadeniz Bölgesi’nde, Marmara Bölgesi’nde, Güneydoğu Bölgesi’nde, Rodos’da doğan katılımcılar oluşturmaktadır.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------|---------------|------------------|
| Evli | 173 | 72 |
| Bekâr | 9 | 4 |
| Dul | 58 | 24 |
| Toplam | 240 | 100 |

Çalışmada katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında %72’sinin evli olduğu; %24’ünün eşini kaybettiği, %4’ünün de bekar olduğu tespit edilmiştir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------|---------------|------------------|
| Okur - Yazar Değil | 40 | 17 |
| Okur- Yazar | 10 | 4 |
| İlkokul | 116 | 48 |
| Ortaokul | 19 | 8 |
| Lise | 28 | 12 |
| Yüksekokul | 27 | 11 |
| Toplam | 240 | 100 |

Eğitim durumlarına bakılan katılımcıların yarıya yakını (%48) en son ilkokul 5. Sınıfı bitirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında %17 gibi bir oran da hiç okula

gitmediklerini ve okuma yazma bilmediklerini belirtmişlerdir. Geriye kalanın %8'i ortaokulu bitirdiğini, %4'ü okula gitmeden-okulu bitirmeden ayrıldıklarını ya da dışarıdan okuma-yazma öğrendiklerini, %12'si da liseyi bitirdiğini, %11'i de üniversiteyi bitirdiğini belirtmiştir.

| Tablo 68: Köyceğiz'de Katılımcıların Meslek Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Memur | 7 | 3 |
| İşçi | 14 | 6 |
| Emekli | 85 | 35 |
| Ev hanımı | 74 | 31 |
| Serbest meslek | 31 | 13 |
| Zanaatkâr | 3 | 1 |
| Diğer | 26 | 11 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların meslek gruplarına göre dağılımları; %35 ile en çok emekli katılımcı, %31 ile ev hanımı katılımcı, %13 ile serbest meslek katılımcı, %6 ile işçi katılımcı, %3 ile memur katılımcı, , %1 ile zanaatlar katılımcı, , %11 ile diğer meslek gruplarından katılımcılar tespit edilmiştir.

| Tablo 69: Köyceğiz'de Katılımcıların Gelirine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Geliri olanlar | 187 | 78 |
| Geliri olmayanlar | 53 | 22 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %78'i en az bir gelire sahip iken, %22'sinin hiçbir düzenli geliri yoktur.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------------------|---------------|------------------|
| Emekli maaşı | 121 | 50 |
| Yaşlılık maaşı | 12 | 5 |
| Eşimden bağlanmış maaş | 11 | 5 |
| Çocuklarımdan | 4 | 2 |
| Gayrimenkul gelirlerim | 5 | 2 |
| Diğer | 17 | 7 |
| İki ayrı yerden geliri olanlar | 22 | 9 |
| Yanıtlanmayan | 48 | 20 |
| Toplam | 240 | 100 |

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|---------------------------|---------------|------------------|
| Hiç Memnun Değilim | 50 | 21 |
| Biraz Memnunum | 111 | 46 |
| Çok Memnunum | 79 | 33 |
| Toplam | 240 | 100 |

Geliri olan katılımcıların yarısı (%50) emekli maaşı almakta, %9’u iki ayrı yerden maaş almakta, %5’i yaşlılık maaşı almakta, %5’i eşinden bağlanan maaş almakta, %2’si gayrimenkulden kira almakta, %7’si ise diğer yerlerden maaş almaktadırlar. Ekonomik durumlarından memnuniyetlerine bakıldığında; %21’inin hiç memnun olmadığı, %46’sının biraz memnun olduğu, %27’sinin çok memnun olduğu, %6’sının ise pek çok memnun olduğu görülmektedir.

| Tablo 72: Köyceğiz’de Katılımcıların Herkesin Sahip Olması Gereken Ortalama Yaşam Şartlarına Sahip Olmadıklarını, Bunu Maddi Açıdan Karşılayamadıklarını Düşünüp Düşünmediği | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 121 | 50 |
| Bazen | 49 | 21 |
| Genelde | 41 | 17 |
| Her zaman | 29 | 12 |
| Toplam | 240 | 100 |

Yine ekonomik durumla ilgili olan diğer bir soru da, “Herkesin sahip olması gereken ortalama yaşam şartlarına sahip olmadığınızı, bunu maddi açıdan karşılayamadığınızı düşünüyor musunuz?” sorusudur ve bu soruya verilen yanıtlardan %12’lik kısmın her zaman böyle düşündüğü, %21’lik kısmın bazen böyle düşündüğü, %17’lik kısmın genelde böyle düşündüğü ve %50’lik kısmın hiçbir zaman böyle düşünmediği tespit edilmiştir.

| Tablo 73: Eşleri Hayatta Olmayan Köyceğiz’deki Katılımcıların Eşlerini Ne Zaman Kaybettiklerinin Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| 1-5 yıl arası | 15 | 6 |
| 6-10 yıl arası | 14 | 6 |
| 11-15 yıl arası | 9 | 4 |
| 16-20 yıl arası | 5 | 2 |
| 20 yıl ve üzeri | 24 | 10 |
| Yanıtlanmayan | 173 | 72 |
| Toplam | 240 | 100 |

Eşleri hayatta olmayan katılımcıların %10 ‘u eşini 20 yıldan fazla bir süre önce, %6’sı 1-5 yıl önce, yine %6’sı 6-10 yıl önce, %4’ü 11-15 yıl önce, %2’si 16-20

yıl önce kaybetmiştir. Burada eşlerden söz edilirken en yüksek oranı erkekler oluşturmaktadır. Kadınların ömrü erkeklere oranla daha fazladır.

| Tablo 74: Köyceğiz'de Katılımcıların Sigorta Kurumlarına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| SSK | 66 | 28 |
| Bağ-kur | 63 | 27 |
| Emekli sandığı | 56 | 23 |
| Özel sigorta | 3 | 1 |
| Sigortam yok | 41 | 17 |
| Yeşil kart | 8 | 3 |
| Diğer | 2 | 1 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %17'sinin sigortasının olmadığı, %28'inin SSK'lı olduğu, %27'sinin Bağ-kur'lu olduğu, %23'ünün emekli sandığından yararlandığı, %3'ünün yeşil kartının olduğu, 2 kişinin özel sigortası olduğu ve yine 2 kişinin diğer yollarla tedavi olduğu tespit edilmiştir.

| Tablo 75: Köyceğiz'de Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Ev sahibi | 200 | 83 |
| Kiracı | 33 | 14 |
| Diğer | 7 | 3 |
| Toplam | 240 | 100 |

| Tablo 76: Köyceğiz'de Katılımcıların Beraber Yaşadıkları Kişilere Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yalnızca esimle | 120 | 50 |
| Esim ve çocuklarımla | 46 | 19 |
| Yalnızca çocuklarımla | 20 | 8 |
| Yalnız başıma | 41 | 17 |
| Diğer | 13 | 5 |
| Toplam | 240 | 100 |

Konut durumlarına bakıldığında katılımcıların %83'ü ev sahibidir, %14'ü kiracıdır, %3'ü ise ne ev sahibi ne de kiracıdır. Bir yakınının, çocuğunun evinde ya da ailesiyle yaşamaktadır. Katılımcıların %50'si evinde sadece eşiyile birlikte yaşarken, %17'si yalnız başına, %19'u eşi ve çocuklarıyla ve yine %8'i sadece çocuklarıyla, %5'i bunların dışında başkalarıyla yaşamaktadır. Aynı zamanda yalnız yaşamayan katılımcıların %55'i aile içi ilişkilerini iyi olarak değerlendirmektedir. %25'i ise çok iyi, %6'sı orta, %2'si kötü, %1'i çok kötü olarak değerlendirmiştir.

| Tablo 77: Yalnız Yaşamayan Köyceğiz'deki Katılımcıların Aile İçi İlişkileri | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Çok iyi | 59 | 25 |
| İyi | 132 | 55 |
| Orta | 14 | 6 |
| Kötü | 5 | 2 |
| Çok kötü | 1 | 1 |
| Yanıtlanmayan | 29 | 12 |
| Toplam | 240 | 100 |

| Tablo 78: Köyceğiz’de Katılımcıların Yalnız Yaşamaktan Korkmalarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Korkuyorum | 67 | 28 |
| Korkmuyorum | 173 | 72 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %28’i yalnız yaşamaktan korkamamakta, % 72’i ise yalnız yaşamaktan korkmamaktadır. Hırsızlık, suç gibi tehlikelere karşı da kendilerini her zaman güvende hissedendenlerin oranı %62 iken hiçbir zaman güvende hissetmeyenlerin oranı %30’dur. Geriye kalanların %8’i bazen güvende hissetmektedir.

| Tablo 79: Köyceğiz’de Katılımcıların Kendilerini Güvende Hissetmelerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 72 | 30 |
| Bazen | 20 | 8 |
| Her zaman | 138 | 62 |
| Toplam | 240 | 100 |

| Tablo 80: Köyceğiz’de Katılımcıların Sağlık Kurumlarını Yeterli Bulma Oranına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yeterli | 125 | 52 |
| Yeterli Değil | 115 | 48 |
| Toplam | 240 | 100 |

Köyceğiz’de yaşayan katılımcıların %52’si Köyceğiz’deki sağlık kurumlarını yeterli görürken, %48’i bu kurumların yeterli olmadığını, sağlık sorunları için büyükşehirilere gitmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

| Tablo 81: Köyceğiz’de Katılımcıların İkamet Sürelerine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| 1 – 9 yıl arası | 27 | 11 |
| 10–19 yıl arası | 22 | 9 |
| 20–29 yıl arası | 16 | 7 |
| 30–39 yıl arası | 36 | 15 |
| 40–49 yıl arası | 26 | 11 |
| 50–59 yıl arası | 23 | 10 |
| 60 yıl ve üzeri | 78 | 32 |
| Yanıtlanmayan | 12 | 5 |
| Toplam | 240 | 100 |

Köyceğiz’de katılımcıların %32’si 60 yıldan uzun bir süredir burada ikamet etmekte iken, diğer katılımcılar daha kısa süredir Köyceğiz’de ikamet etmektedir.

| Tablo 82: Köyceğiz Dışından Gelen Katılımcıların Geldiği Yerin Konumuna Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Köy kasaba | 68 | 28 |
| Küçük kent | 40 | 17 |
| Büyük şehir | 49 | 20 |
| Köyceğiz doğumlular | 83 | 35 |
| Toplam | 240 | 100 |

Köyceğiz’e sonradan gelen katılımcıların geldikleri yerlere göre değerlendirildiğinde, %28’lik kesim köy-kasabadan,%17’lik kesim küçük kentten, %20’lik kesim büyük şehirden gelip Köyceğiz’e yerleşmiştir.

| Tablo 83: Köyceğiz Dışından Gelen Katılımcıların Yerleşme Nedenlerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Aileme, çocuklarıma yakın bir yerde oturma isteği | 28 | 12 |
| İklimi ve daha doğal bir çevrede yaşama isteği | 28 | 12 |
| İş olanakları | 56 | 22 |
| Doğal afet | 2 | 1 |
| Evlilik | 14 | 6 |
| Diğer | 20 | 8 |
| Hem iklimi ve daha doğal bir çevrede yaşama isteği hem de diğer nedenlerle | 9 | 4 |
| Köyceğiz doğumlular | 83 | 35 |
| Toplam | 240 | 100 |

Yerleşme nedenlerine bakıldığında ise en büyük oranı %22 ile iş olanaklarıdır. İş bulmak için Köyceğiz'i seçen katılımcılar dışında, diğer katılımcılar aile ve çocuklarına yakın olmak için, iklimi ve daha doğal bir çevrede yaşamak için, evlendikleri için, doğal afet yaşadıkları için ve diğer nedenler için Köyceğiz'e yerleşmişlerdir.

| Tablo 84: Katılımcıların Köyceğiz'de Yaşamaktan Memnuniyeti | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Memnunum | 226 | 94 |
| Memnun değilim | 14 | 6 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcılardan %6'lık bir oran Köyceğiz'de yaşamaktan memnun değil iken %94'lük oran Köyceğiz'de yaşamaktan memnundur.

| Tablo 85: Köyceğiz’de Katılımcıların Yerel İdare ve Halktan Beklentilerine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Sağlık hizmetleri ve olanakların artırılması | 14 | 6 |
| Belediye hizmetlerinin artırılması ve bürokrasinin hızlı işlemesi | 14 | 6 |
| Çevre temizliği ve düzenlenmesi | 18 | 7 |
| Altyapının düzenlenmesi | 17 | 7 |
| Sosyal faaliyetler artırılmalı | 7 | 3 |
| Turizm geliştirilmeli | 4 | 2 |
| Maddi yardım yapılmalı | 12 | 5 |
| Yüksekokul açılmalı/Eğitim olanaklarının artırılması | 7 | 3 |
| İş imkanları ve yatırım olanakları artırılmalı | 8 | 3 |
| Beklentim yok | 135 | 56 |
| Halkın duyarlı/samimi olması | 4 | 2 |
| Diğer | 8 | 3 |
| Toplam | 240 | 100 |

Belediyeden ve halktan beklentileri sorusuna verilen cevaplar kategorileştirildiğinde %56’sı beklentisi olmadığını, %7’si çevre temizliğini istediklerini, %7’si alt yapı düzenlenmesi istediklerini, %6’sı sağlık hizmetleri ve olanakların artırılmasını, %6’sı belediye hizmetlerinin artırılması ve bürokrasinin hızlı işlemesini, %5’i maddi yardım beklediğini, %3’ü iş imkanları ve yatırım olanakları artırılmasını, %3’ü Yüksekokul açılmalı/Eğitim olanaklarının artırılmasını, %3’ü sosyal faaliyetlerin artırılmasını, %2’si halkın duyarlı olmasını, %2’si turizmin geliştirilmesini istediklerini belirtmişlerdir.

| Tablo 86: Köyceğiz’de Katılımcıların Harcamalarını Sıralamalarına Göre Dağılımı | | | | | | | | | | |
|---|-----------------------|-----------|--------------------|-----------|----------------------|-----------|---------------|-----------|--------|-----------|
| | 1. Derece (En Çok) | | 2. Derece (Çok) | | 3. Derece (Biraz) | | Yanıtlanmayan | | Toplam | |
| | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yiyecek-İçecek | 212 | 88 | 17 | 7 | 4 | 2 | 7 | 3 | 240 | 100 |
| Eğlence | 7 | 3 | 17 | 7 | 7 | 3 | 209 | 84 | 240 | 100 |
| Giyim-Kuşam | 6 | 2 | 60 | 25 | 14 | 6 | 160 | 64 | 240 | 100 |
| Hobilerime | 7 | 3 | 9 | 4 | 6 | 2 | 218 | 87 | 240 | 100 |
| Eğitim | 0 | 0 | 4 | 2 | 5 | 2 | 231 | 92 | 240 | 100 |
| Lüks Tüketim | 1 | 1 | 4 | 2 | 5 | 2 | 230 | 92 | 240 | 100 |
| Sağlık | 3 | 1 | 5 | 2 | 0 | 0 | 232 | 93 | 240 | 100 |
| Ev Giderleri | 3 | 1 | 19 | 8 | 3 | 1 | 215 | 86 | 240 | 100 |
| İş Giderleri | 0 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 238 | 99 | 240 | 100 |
| Diğer | 2 | 1 | 7 | 3 | 2 | 1 | 229 | 92 | 240 | 100 |

Katılımcıların harcamalarına baktığımızda en çok harcamada 1. Sırayı %88 ile yiyecek-içecek almıştır. Ardından %3 ile eğlence harcamaları, %3 ile hobi harcamaları, %2 ile giyim-kuşam, %1 ile sağlık harcamaları ve yine %1 ile ev giderleri, %1 ile lüks tüketim gelmektedir. Harcamanın önem derecesine göre 2. Sırada %25 ile giyim-kuşam, %8 ile ev giderleri, %7 ile yiyecek-içecek harcamaları, %7 ile eğlence harcamaları, %4 ile hobi harcamaları, %2 ile sağlık harcamaları, %2 ile eğitim harcamaları, %2 ile lüks tüketim, %1 ile iş giderleri gelmektedir. 3. Sırada ise %99 ile iş giderleri, %93 ile sağlık giderleri, %92 ile eğitim harcamaları, %92 ile lüks tüketim, %87 ile hobi harcamaları, %86 ile ev giderleri, %84 ile eğlence harcamaları, %64 ile giyim-kuşam, %3 ile yiyecek-içecek harcamaları gelmektedir.

| Tablo 87: Köyceğiz'de Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirmelerine Göre Dağılım | | | | | | | | | | |
|---|-----------------------|-----------|--------------------|-----------|----------------------|-----------|---------------|-----------|--------|-----------|
| | 1. Derece (En Çok) | | 2. Derece (Çok) | | 3. Derece (Biraz) | | Yanıtlanmayan | | Toplam | |
| | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kahveye Gitmek | 30 | 13 | 12 | 5 | 1 | 1 | 197 | 82 | 240 | 100 |
| Komşu Ziyareti | 35 | 15 | 31 | 13 | 18 | 7 | 156 | 65 | 240 | 100 |
| Televizyon Seyretmek | 45 | 19 | 61 | 25 | 17 | 7 | 117 | 49 | 240 | 100 |
| El İşi Yapmak | 16 | 7 | 4 | 2 | 5 | 2 | 215 | 90 | 240 | 100 |
| Kitap Gazete Okumak | 25 | 10 | 20 | 8 | 16 | 7 | 179 | 75 | 240 | 100 |
| Çocuk, Hasta, Torun Bakmak | 9 | 4 | 7 | 3 | 7 | 3 | 217 | 90 | 240 | 100 |
| Bahçe işleri ve Zeytincilik | 23 | 10 | 7 | 3 | 3 | 1 | 207 | 86 | 240 | 100 |
| Gezmek | 13 | 5 | 9 | 4 | 3 | 1 | 215 | 90 | 240 | 100 |
| Dinlenmek | 11 | 5 | 2 | 1 | 0 | 0 | 227 | 95 | 240 | 100 |
| İbadet | 3 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 236 | 98 | 240 | 100 |
| Boş Zamanım Yok | 4 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 236 | 98 | 240 | 100 |
| Spor Yaparak | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 237 | 99 | 240 | 100 |
| Hayvancılık | 0 | 0 | 1 | 1 | 0 | 0 | 239 | 100 | 240 | 100 |
| Balık Avlama ve Teknecilik | 4 | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 234 | 98 | 240 | 100 |
| Eğlence | 1 | 1 | 3 | 1,2 | 2 | 1 | 234 | 98 | 240 | 100 |
| Ev İşi | 3 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 236 | 98 | 240 | 100 |
| Diğer | 1 | 1 | 0 | 0 | 1 | 1 | 238 | 99 | 240 | 100 |

Katılımcıların boş zaman faaliyetlerine baktığımızda en çok yapılan faaliyetler %19 ile televizyon seyretmek, %15 ile komşu ziyareti yapmak, %13 ile kahveye gitmek, %10 ile kitap-gazete okumak, %10 ile bahçe işleri, %7 ile el işi yapmak, %5 ile gezmek, %5 ile dinlenmek, %4 ile çocuk-hasta-torun bakmak, %2 ile balık avlamak-teknecilik, %1 ile ev işi yapmak, %1 ile ibadet etmek, %1 ile spor

yapmaktır. %2'si boş zamanı olmadığını ve %1'i diğer şeyler yaptığını belirtmiştir. Faaliyetlerin önem derecesine göre 2. Sırada %25 ile televizyon seyretmek, %13 komşu ziyareti yapmak, %8 ile kitap-gazete okumak, %5 ile kahveye gitmek, %4 ile gezmek, %3 ile çocuk-hasta-torun bakmak, %3 ile bahçe işleri, %2 ile el işleri, %1 ile eğlence, %1 ile dinlenmek, %1 ile ibadet etmek, hayvancılık, balık avlama-tekneçilik, ev işi gelmektedir. 3. Sırada ise 57 ile komşu ziyareti yapmak, %7 ile televizyon izlemek, %7 ile kitap-gazete okumak, %3 ile çocuk-hasta-torun bakmak, %2 ile el iş yapmak, %1 ile Bahçe işleri ve gezmek, %1 ile kahveye gitmek ve balık avlamak gelmektedir.

| Tablo 88: Köyceğiz'de Katılımcıların Alışverişlerini Yapma Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 42 | 17,5 |
| Bazen | 17 | 7 |
| Genelde | 19 | 8 |
| Her zaman | 162 | 67,5 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcılara “Bütün alışverişlerinizi kendiniz yapabiliyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve %67,5'inden her zaman cevabı, %17,5'inden hiçbir zaman cevabı, %7'sinden bazen ve %8'inden genelde kendim yaparım cevabı alınmıştır.

| Tablo 89: Köyceğiz'de Katılımcıların Diğer İnsanlarla Olan İlişkilerinden Memnuniyetlerine Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç İyi Değil | 16 | 7 |
| Biraz İyi | 29 | 12 |
| Çok İyi | 195 | 81 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %81'i diğer insanlarla olan ilişkilerini çok iyi olarak belirtirken, %7'si hiç iyi olmadığını, %12'i biraz iyi olduğunu belirtmiştir.

| Tablo 90: Köyceğiz'de Katılımcıların Kişisel Sorunlarını Konuşabilmeleri Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 31 | 13 |
| Bazen | 29 | 12 |
| Genelde | 112 | 47 |
| Her zaman | 68 | 28 |
| Toplam | 240 | 100 |

Kişisel sorunlarını herhangi biriyle konuşabilmelerine göre dağılımları ise %12 ile bazen konuşabildikleri, %47 ile genelde konuşabildikleri, %13 ile hiçbir zaman konuşamadıkları, %28 ile her zaman konuşabildikleri tespit edilmiştir.

| Tablo 91: Köyceğiz'de Katılımcıların İnsanlara Yardım Etmelerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Evet | 224 | 93 |
| Hayır | 16 | 7 |
| Toplam | 240 | 100 |

İnsanlara yardım etmek için daima hazır olan katılımcıların sayısı %93 ancak yardım edemeyenlerin sayısı %7'dir. Yardım edemeyenler, yardım etmek istemedikleri için değil ekonomik ya da fiziksel güçleri olmadığı için yardım etmemektedirler.

Tablo 92: Köyceğiz’de Katılımcıların Dedikodu Sevmelerine Göre Dağılımı

| | | Dedikodu | | |
|----------|--------|----------|--------|--------|
| | | Severim | Sevmem | Toplam |
| Cinsiyet | Erkek | 21 | 115 | 136 |
| | Kadın | 20 | 77 | 97 |
| | Toplam | 41 | 192 | 233 |

Katılımcıların %80’i dedikodu yapmayı sevmediklerini, belirtmişlerdir. Bu oranda erkekler %60’lık oranı oluştururken kadınlar %40’lık oranı kapsamaktadır. Katılımcıların %17’si sevdiklerini belirtmişlerdir. Bu oranda ise erkekler %7’lik oranı, kadınlar ise %8,5’lik oranı kapsamaktadırlar.

| Tablo 93: Köyceğiz’de Katılımcıların İnsanlara Olan Güveninin Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Güvenirim | 132 | 54 |
| Güvenmem | 110 | 46 |
| Toplam | 240 | 100 |

Sıklıkla insanlara olan güvenleri sorulduğunda katılımcıların % 54’ü güvendiklerini, %46’sının güvenmedikleri tespit edilmiştir. Sorunun ardından neden güvenmediklerini açıklama gereği duyarak “Bu devirde babana bile güvenmeyeceksin”, “İnsanları özellikle yaşlıları kandırıp imzalarını alıyorlar, kızım” vb. şeyler söylendi. Çalışma için evlerine girdiğim yaşlıların bazıları tedirginlikle içeri kabul ederken, bazıları da çok sıcak davrandılar. İkramlar verdiler, dertlerini anlattılar.

| Tablo 94: Köyceğiz’de Katılımcıların Diğer İnsanların Olumlu Özelliklerini Kıskanmalarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kıskanırım | 21 | 8 |
| Kıskanmam | 219 | 92 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %8’i diğer insanların olumlu özelliklerini kıskanırken, %92’si kıskanmadıklarını belirtmiştir. Kıskanan kişiler ise kıskançlık nedenlerinin kötü niyetle olmadığını kendilerini eksik gördükleri için kıskandıklarını belirtmişlerdir.

| Tablo 95: Köyceğiz’de Katılımcıların Son Yıllarda Başkalarıyla İletişim Kurmakta Zorlanmasına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Zorlanıyorum | 42 | 17 |
| Zorlanmıyorum | 198 | 83 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%83) son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlanmadığını, %17’si ise zorlandıklarını anlatmışlardır. Yine “son birkaç yıldır insanların sizin konuşmalarınızdan ya da davranışlarınızdan rahatsız oluyorlar mı?” sorusuna da %92’si rahatsız olmuyorlar cevabını verirken, %8’i rahatsız oluyorlar cevabını vermiştir.

| Tablo 96: Köyceğiz’de Katılımcıların Son Yıllarda Konuşmalarından ya da Davranışlarından Rahatsız Olunmasına Göre Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Evet | 20 | 8 |
| Hayır | 220 | 92 |
| Toplam | 240 | 100 |

| Tablo 97: Köyceğiz'de Katılımcıların Tanrı İnancına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| İnanıyorum | 228 | 95 |
| İnanmıyorum | 12 | 5 |
| Toplam | 240 | 100 |

Köyceğiz'de katılımcıların %95'i Allah'a inandıklarını, geriye kalan %5'lik kısım ise Allah'a inanmadığını belirtmişlerdir.

| Tablo 98: Köyceğiz'de Katılımcıların Sağlık Durumlarını Değerlendirmeleri | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Çok iyi | 22 | 9,2 |
| İyi | 108 | 44,9 |
| Orta | 81 | 33,8 |
| Kötü | 29 | 12,1 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %12,1'i çok kötü olarak değerlendirirken, %44,9'u iyi olarak, %33,8'i orta iyilikte, %9,2'si çok iyi olarak değerlendirmiştir.

| Tablo 99: Köyceğiz'de Katılımcıların Merdivenleri Yardımsız İnip-çıkma Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 20 | 8 |
| Bazen | 17 | 7 |
| Genelde | 24 | 10 |
| Her zaman | 179 | 75 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların sürekli yaptığı davranışlar ile ilgili sorulara bakıldığında; kimse yardım etmeden merdivenleri inip çıkabiliyor musunuz sorusuna verilen yanıtlardan %75'i her zaman, %,8'i hiçbir zaman, %10'u genelde, %7'si bazen olmuştur.

| Tablo 100: Köyceğiz'de Katılımcıların Kıyafetlerini Yardımsız Giyinme Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 7 | 3 |
| Bazen | 5 | 2 |
| Genelde | 23 | 10 |
| Her zaman | 205 | 85 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Kendi başınıza kıyafetlerinizi giyinip soyunabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlardan %85'i her zaman, %10'u genelde, %3'ü hiçbir zaman, %2'si bazen olmuştur.

| Tablo 101: Köyceğiz'de Katılımcıların Yemeklerini Yardımsız Yeme Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 5 | 2 |
| Bazen | 2 | 1 |
| Genelde | 19 | 8 |
| Her zaman | 214 | 89 |
| Toplam | 240 | 100 |

| Tablo 102: Köyceğiz'de Katılımcıların Yardımsız Yıkanabilmeleri Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 8 | 3 |
| Bazen | 4 | 2 |
| Genelde | 17 | 7 |
| Her zaman | 211 | 88 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Yemeklerinizi kendi başınıza yiyebiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ise %89 her zaman, %2 hiçbir zaman, %1 bazen, %8 genelde olmuştur. “Kendi başınıza yıkanabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar ise %88 ile her zaman yıkanabiliyorum, %3 ile hiçbir zaman yıkanamıyorum, %7 ile genelde yıkanabiliyorum, %2 ile bazen yıkanabiliyorum olmuştur.

| Tablo 103: Köyceğiz’de Katılımcıların Ailelerindeki Kalıtsal Hastalıklara Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hastalığı Olmayan | 138 | 58 |
| Şeker | 24 | 10 |
| Tansiyon | 25 | 10 |
| Kalp | 25 | 10 |
| Talesemi | 2 | 1 |
| Astım | 8 | 3 |
| Kanser | 9 | 4 |
| Tavukkarası | 1 | 1 |
| Diğer | 8 | 3 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %58’inin ailelerinde kendilerine geçen kalıtsal bir hastalık bulunmamaktadır. Ailelerinden kalıtsal hastalık geçen katılımcıların %10’unda şeker hastalığı, %10’unda tansiyon hastalığı, %10’unda kalp hastalığı, %4’ünde kanser, %3’ünde astım, %1’inde talasemi hastalığı, %1’inde tavukkarası hastalığı bulunmaktadır.

| Tablo 104: Köyceğiz’de Katılımcıların Kronik Hastalıkları Dağılımı | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hastalığı Olmayan | 21 | 9 |
| Kalp | 34 | 14 |
| Böbrek | 5 | 2 |
| Şeker | 34 | 14 |
| Mide | 10 | 4 |
| Tansiyon | 63 | 26 |
| Romatizma | 14 | 6 |
| Astım | 10 | 4 |
| Solunum Yollarıyla İlgili Hastalıklar | 9 | 4 |
| Kemikle İlgili Hastalıklar | 15 | 6 |
| Kalp-Damarla İlgili Hastalıklar | 8 | 3 |
| Sinirle İlgili Hastalıklar | 1 | 1 |
| Karaciğerle İlgili Hastalıklar | 0 | 0 |
| Duyu Organlarıyla İlgili Hastalıklar | 2 | 1 |
| Diğer | 14 | 6 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların kronik hastalıklarına göre dağılımına baktığımızda, en çok görülen hastalık %26 ile yüksek tansiyon hastalığıdır. Ardından %14 ile şeker ve kalp hastalığı, %6 ile kemik hastalığı, %6 ile romatizma, %4 ile astım ve mide hastalığı, %4 ile solunum yolları hastalığı, %3 ile kalp-damar hastalığı, %2 ile böbrek hastalığı, %1 ile duyu organlarıyla ilgili hastalık, %1 ile sinir hastalığı ve %6 ile diğer hastalıklar gelmektedir. Kronik hastalığı olmayanların oranı ise %9’dur.

| Tablo 105: Köyceğiz’de Katılımcıların Alkol-Sigara Alışkanlıklarına Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Alkol | 25 | 10 |
| Sigara | 33 | 14 |
| İkisi de | 17 | 7 |
| Hiç biri | 165 | 69 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %69'u alkol ve sigara kullanmamaktadır. %14'ü yalnızca sigara kullanırken, %10'u yalnızca alkol kullanmakta, %7'si hem sigara hem de alkol kullanmaktadır.

| Tablo 106: Köyceğiz'de Toplu Taşıma Araçlarıyla (otobüsle) Tek Başlarına Seyahat Etmelerine Göre Dağılımı | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Tek Başına Seyahat Edemiyor | 52 | 21 |
| Bazen Ediyor | 9 | 3 |
| Tek Başına Seyahat Edebiliyor | 179 | 75 |
| Toplam | 240 | 100 |

Toplu taşıma araçlarıyla-otobüs vb-tek başlarına bir yerden bir yere her zaman gidebilen katılımcıların oranı %75; bazen gidebilenlerin sayısı %3; hiçbir zaman gidemeyenlerin oranı %21'dir.

| Tablo 107: Köyceğiz'de Katılımcıların Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme Durumları | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yapamıyor | 50 | 21 |
| Bazen Yapabiliyor | 50 | 21 |
| Yapabiliyor | 140 | 58 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Evde ya da herhangi bir yerde eskiden her zaman yaptığınız alışılmış işlerinizi yapabiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre; %58'lik oran her zaman yapabilmekte, %21'lik oran bazen yapabilmekte, %21'lik oran hiçbir zaman yapamamaktadır.

| Tablo 108: Köyceğiz’de Katılımcıların Uyku Problemlerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Uyku Sorunu yok | 150 | 62 |
| Biraz var | 52 | 22 |
| Her Zaman var | 38 | 16 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %62’si uyku problemi çekmemektedir. Geriye kalanların ise %22’si biraz uyku problemi çekmekte, %16’sı her zaman uyku problemi çekmektedir.

| Tablo 109: Köyceğiz’de Katılımcıların Kendilerini Yorgun Hissetmelerine Göre Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 77 | 32 |
| Bazen | 85 | 36 |
| Her zaman | 78 | 32 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Kendinizi yorgun ve enerjisi tükenmiş hisseder misiniz?” sorusuna verilen yanıtların %36’sı bazendir. Kendini her zaman yorgun ve enerjisi tükenmiş hissedenlerin oranı %32; hiçbir zaman yorgun hissetmeyenlerin oranı ise %32’dir.

| Tablo 110: Köyceğiz’de Katılımcıların Kafalarının Karışmasına Yönelik Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiçbir zaman | 105 | 44 |
| Bazen | 93 | 39 |
| Her zaman | 42 | 17 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Ne kadar sıklıkla kafanız karışır ya da düşünceleriniz bulanır?” sorusuna verilen yanıtların %39’u bazen karışır, %17’si her zaman karışır, %44’ü hiçbir zaman karışmaz cevabını vermiştir.

| Tablo 111: Köyceğiz’de Katılımcıların Hafızalarının İyiliğinin Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç İyi Değil | 18 | 8 |
| Biraz İyi | 46 | 19 |
| Çok İyi | 176 | 73 |
| Toplam | 240 | 100 |

“Sizce hafızanız ne kadar iyi?” sorusuna verilen yanıtların %73’ü çok iyi, %19’u biraz iyi iken %8’i hiç iyi değil olmuştur.

| Tablo 112: Köyceğiz’de Katılımcıların Kaygı Durumları | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç Kaygılı Değilim | 90 | 38 |
| Biraz Kaygılıyım | 73 | 30 |
| Çok Kaygılıyım | 77 | 32 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %38’i hiç kaygı duymadıklarını, %30’u biraz kaygı duyduğunu, %32’si çok kaygılı olduğunu belirtmiştir.

| Tablo 113: Köyceğiz’de Katılımcıların Sinirlenme Durumu | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Evet | 145 | 60 |
| Hayır | 95 | 40 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcılardan %60'lık oran genelde çok kolay kızıdığını, %40'lık oran genelde kolay sinirlenmediğini belirtmiştir.

| Tablo 114: Köyceğiz'de Katılımcıların Kendilerini Aşağı Hissetmelerine Göre Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hissediyorum | 27 | 11 |
| Hissetmiyorum | 213 | 89 |
| Toplam | 240 | 100 |

Kendilerini diğer insanlardan aşağı hisseden katılımcıların oranı %11 iken, hissetmeyenlerin oranı ise %89'dur.

| Tablo 115: Köyceğiz'de Katılımcıların Kendileriyle İlgili Olumsuz Düşünme Durumu | | |
|---|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Düşünüyorum | 54 | 22 |
| Düşünmüyorum | 186 | 78 |
| Toplam | 240 | 100 |

Kendisiyle ilgili olumsuz düşünen katılımcıların oranı %22 iken, olumsuz düşünmeyenlerin oranı %78'dir.

| Tablo 116: Köyceğiz'de Katılımcıların Şimdiki Yaşantılarından Memnuniyeti | | |
|--|---------------|------------------|
| | Sıklık | Yüzde (%) |
| Hiç Memnun Değilim | 69 | 29 |
| Biraz Memnunum | 64 | 27 |
| Çok Memnunum | 101 | 42 |
| Yanıtlanmayan | 6 | 2 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların geçmiş yaşantılarıyla şu andaki yaşadıkları yaşantılarını karşılaştırdıklarında şu anki yaşamından hiç memnun olmayanların oranı %29; biraz memnun olanların oranı %27; çok memnun olanların oranı %42' dir.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|----------------------|------------|------------|
| Hiç Yok | 117 | 48 |
| Biraz Var | 71 | 30 |
| Çok Var | 43 | 18 |
| Yanıtlanmayan | 9 | 4 |
| Toplam | 240 | 100 |

Şu anki konumlarını değerlendirdiklerinden gelecekte hiç beklentisi olmayan katılımcıların oranı %48 ile büyük bir orandır. Biraz beklentisi olanların oranı %30; çok beklentisi olanların oranı %18' dir. Beklentisi olanlar da ya hayırlı bir ölüm ya da çocuklarının sağlığını, mutluluğunu beklemektedirler.

| | Sıklık | Yüzde (%) |
|-----------------|------------|------------|
| Olamadım | 111 | 46 |
| Oldum | 129 | 54 |
| Toplam | 240 | 100 |

Katılımcıların %45,8'i hayatta istedikleri insan olamamıştır, %53,2'si ise olmak istediği insan olabilmiştir.

3.3. ÇAPRAZ TABLOLAR

Bu kısımda katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim seviyeleri, meslek grupları, gelir düzeyleri anlamlı olan diğer değişkenlerle karşılaştırılarak çapraz tablolar hazırlanmıştır.

3.3.1. Cinsiyet ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 119: Cinsiyet ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | KÖYCEĞİZ | | | |
|--|--------------------|--------|-----------|--------|-----------|----------|-----------|--------|-----------|
| | | Erkek | | Kadın | | Erkek | | Kadın | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Aile İçi İlişkileri | Çok İyi | 4 | 6,5 | 1 | 2 | 32 | 23 | 27 | 27 |
| | İyi | 42 | 69 | 24 | 44 | 84 | 60 | 48 | 48 |
| | Orta | 9 | 15 | 4 | 8 | 4 | 3 | 10 | 10 |
| | Kötü | - | - | - | - | 4 | 3 | 1 | 1 |
| | Çok Kötü | - | - | - | - | 1 | 1 | - | - |
| | Toplam | 55 | 90,5 | 29 | 53 | 125 | 90 | 86 | 86 |
| Tehlikelere Karşı Güvende Hissetme | Hiçbir Zaman | 9 | 15 | 12 | 22 | 45 | 32 | 27 | 27 |
| | Bazen | 11 | 18 | 6 | 11 | 11 | 8 | 9 | 9 |
| | Her Zaman | 41 | 67 | 36 | 67 | 83 | 59 | 63 | 63 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 99 | 99 |
| Yaşadığı Yerden Memnuniyet | Memnunum | 60 | 98 | 54 | 100 | 132 | 94 | 93 | 93 |
| | Memnun Değilim | 1 | 2 | - | - | 7 | 5 | 6 | 6 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 99 | 99 |
| Diğer İnsanlarla Olan İlişkilerden Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 4 | 6,5 | 2 | 4 | 12 | 9 | 4 | 4 |
| | Biraz Memnunum | 8 | 13 | 2 | 4 | 20 | 14 | 9 | 9 |
| | Çok Memnunum | 49 | 80,5 | 50 | 92 | 108 | 77 | 87 | 87 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 140 | 100 | 100 | 100 |
| Başkalarıyla İletişim Kurmakta Zorlanma | Zorlanıyorum | 5 | 8 | 8 | 15 | 24 | 17 | 16 | 16 |
| | Zorlanmıyorum | 56 | 92 | 46 | 85 | 115 | 82 | 81 | 81 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 97 | 97 |

| | | | | | | | | | |
|---|--------------------|----|-----|----|-----|-----|-----|-----|-----|
| Tanrı İnancı | İnanıyorum | 61 | 100 | 54 | 100 | 128 | 91 | 98 | 98 |
| | İnanmıyorum | - | - | - | - | 10 | 7 | 1 | 1 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 138 | 98 | 99 | 99 |
| Sağlık Durumlarını Değerlendirme | Çok İyi | 3 | 5 | - | - | 18 | 13 | 4 | 4 |
| | İyi | 21 | 34 | 20 | 37 | 73 | 52 | 35 | 35 |
| | Orta | - | - | - | - | 35 | 25 | 46 | 46 |
| | Kötü | 23 | 38 | 20 | 37 | - | - | - | - |
| | Çok Kötü | 14 | 23 | 14 | 26 | 14 | 10 | 14 | 14 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 140 | 100 | 100 | 100 |
| Alkol Sigara Alışkanlıkları | Sigara | 12 | 20 | 2 | 4 | 24 | 17 | 4 | 4 |
| | Alkol | - | - | - | - | 21 | 15 | 9 | 9 |
| | Her İkisi | 1 | 2 | - | - | 16 | 11 | 1 | 1 |
| | Hiçbiri | 48 | 78 | 52 | 96 | 78 | 56 | 86 | 86 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 100 | 100 |
| Bağımsız Olarak İşlerini Yapabilmeleri | Hiçbir Zaman | 5 | 8 | 13 | 24 | 30 | 21 | 20 | 20 |
| | Bazen | 9 | 15 | 23 | 43 | 22 | 16 | 28 | 28 |
| | Her Zaman | 47 | 77 | 18 | 33 | 87 | 62 | 51 | 51 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 99 | 99 |
| Uyku Problemi | Hiç Yok | 32 | 52 | 25 | 46 | 96 | 68 | 53 | 53 |
| | Biraz Var | 23 | 38 | 19 | 35 | 28 | 20 | 24 | 24 |
| | Çok Var | 6 | 10 | 10 | 19 | 15 | 11 | 23 | 23 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 100 | 100 |
| Kaygı Durumları | Hiç | 23 | 38 | 14 | 26 | 59 | 42 | 31 | 31 |
| | Biraz | 20 | 32 | 9 | 17 | 49 | 35 | 24 | 24 |
| | Çok | 18 | 30 | 31 | 57 | 32 | 23 | 45 | 45 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 140 | 100 | 100 | 100 |
| Kendini Aşağı Hissetme | Evet | 5 | 8 | 3 | 6 | 14 | 10 | 10 | 10 |
| | Hayır | 56 | 92 | 51 | 94 | 122 | 87 | 88 | 88 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 136 | 97 | 98 | 98 |
| Şimdiki Yaşantılarından Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 23 | 38 | 27 | 50 | 43 | 31 | 26 | 26 |
| | Biraz Memnunum | 15 | 48 | 12 | 22 | 32 | 23 | 32 | 32 |
| | Çok Memnunum | 23 | 14 | 15 | 38 | 62 | 46 | 39 | 39 |
| | Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 139 | 99 | 97 | 97 |
| Gelecekte Beklentiler | Hiç Yok | 54 | 88 | 47 | 87 | 65 | 46 | 52 | 52 |
| | Biraz Var | 5 | 8 | 4 | 7 | 43 | 31 | 28 | 28 |

| | | | | | | | | |
|---------|----|-----|----|-----|-----|----|----|----|
| Çok Var | 2 | 4 | 3 | 6 | 28 | 20 | 15 | 15 |
| Toplam | 61 | 100 | 54 | 100 | 136 | 97 | 95 | 95 |

Yalnız yaşamayan yaşlılara ankette aile içi ilişkilerinin nasıl olduğu sorulmuştur. Alınan yanıtlarla cinsiyetler çaprazlandığında ortaya kadınların ve erkeklerin aile içi ilişkilerini değerlendirmeleri çıkmıştır. Öncelikle Muğla'daki değerlendirmelere bakılırsa, erkek ve kadın yaşlılardan aile içi ilişkisini kötü olarak değerlendiren çıkmamıştır. Aile ortamında yaşayan erkeklerin sayısı kadınlara oranla neredeyse iki katı (%90) olduğu için aile içi ilişkilerini iyi olarak değerlendirenlerin oranı da kadınlarda daha fazladır. Köyceğiz'de ise yalnız yaşayan kadın ve erkek yaşlıların oranı neredeyse aynıdır. Aile içi ilişkilerini iyi olarak değerlendirenlerin oranı erkeklerde kadınlara oranla daha fazladır. Aynı şekilde kötü olarak değerlendirenlerin oranı da erkeklerde daha fazladır. Bu durumda Muğla'da yalnız yaşayan kadınların oranı % 53 iken, Köyceğiz'de ise bu oran %86'dır. Yalnız yaşayan erkeklere bakıldığında oranın (%90) Muğla ve Köyceğiz'de aynı olduğunu görüyoruz. Muğla'da aile içi ilişkilerini kötü olarak değerlendiren çıkmamıştır ancak Köyceğiz'de %4'lük oran kötü olarak değerlendirmiştir. Aile içi ilişkileri yaşlılar açısından modern kentte daha iyidir ancak modern kentte yalnız yaşayan yaşlıların oranı daha fazladır.

Kendini tehlikelere karşı güvende hissedenlerin oranı Muğla'da daha yüksek çıkmıştır. Daha büyük bir yerleşim alanı olmasına rağmen hırsızlık gibi suç olayları daha azdır. Köyceğiz'de anlatılanlara göre Sağlık Bakanlığı'ndan geldiklerini söyleyen ve yaşlıları dolandıranlar, halkı çok korkutmuştur. Kadınlar ve erkeklerin buldukları yere göre kendilerini güvende hissetme oranları birbirine çok yakındır.

Yaşadıkları yerden memnuniyetlerine bakıldığında, Muğla'da kadınların hepsi, erkeklerin de %98'i Muğla'da yaşamaktan memnundur, Köyceğiz'de ise kadınların %93'ü, erkeklerin de %94'ü Köyceğiz'de yaşamaktan memnundur. Bunu Köyceğiz'in yaşlı göçünü çok fazla aldığı bir yer olarak düşündüğümüzde, daha iyi koşullardan gelip, sadece iklimi ve doğasını beğenen ancak hayat şartlarının,

imkanlarının modern kente oranla daha kısıtlı olması, daha az memnuniyet oranını verebilmektedir.

Son zamanlarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlananların oranı Köyceğiz'de daha fazladır. Her iki yerde de, erkeklerin iletişim kurmakta kadınlardan daha fazla zorlandıklarını görüyoruz.

Muğla'daki tüm erkek ve kadın yaşlı katılımcılar Tanrı'ya inanmaktadır. Köyceğiz'de ise erkeklerin %91'i, kadınların %98'i Tanrı'ya inanmaktadır. Modern kentte bu inancın daha az olması beklenirken, aksine geleneksel kent olan Köyceğiz'de bu inanç daha azdır.

Sağlık durumlarını iyi olarak değerlendirenlerin oranı her iki alan için de (%39) aynıdır. Ancak Köyceğiz'de erkeklerin %65'i sağlık durumlarını iyi olarak değerlendirmiştir. Sağlık durumlarını kötü olarak değerlendirenlerin oranı Muğla'da %62 iken, Köyceğiz'de %12'dir. Kadın ve erkek olarak bakıldığında da oranlar birbirine çok yakındır. Sağlık olanakları Muğla'da çok daha zengin olmasına rağmen sağlık durumları Muğla'da daha kötüdür. Bunu da modern kentin daha yorucu, daha stresli olmasıyla açıklayabiliriz. Daha fazla yalnızlaşan, dışlanan yaşlı daha çok üzülme ve hastalık sahibi olmaktadır.

Alkol-sigara alışkanlıklarına baktığımızda, Muğla'da erkeklerin %20'si sigara içerken, kadınların %4'ü içmektedir. Erkeklerin %2'si hem sigara hem alkol içerken, kadınlarda ikisini birden içen bulunmamaktadır. Erkeklerde ve kadınlarda alkol kullanan bulunmamaktadır. Köyceğiz'de erkeklerin %15'i sadece alkol içerken kadınların %9'u sadece alkol içmektedir. Erkeklerin %17'si, kadınların %4'ü sadece sigara içmektedir. Erkeklerin %11'i, kadınların %1'i her ikisini kullanmaktadır. Bu durumda Köyceğiz'deki erkek ve kadın yaşlıların sigara ve alkol alışkanlıklarının Muğla'ya oranla daha fazla olduğunu görüyoruz. Tanrı inancının da Köyceğiz'de daha düşük olması, alkolün günah olarak görülmesiyle alakalıdır.

Bağımsız olarak kendiişlerini her zaman yapabilenlerin oranı erkeklerde kadınlara oranla daha fazladır. Muğla'da kadınların %33'ü kendiişlerini yapabilirken, Köyceğiz'de kadınların %51'i yapabilmektedir. Muğla'da erkeklerin %77'i, Köyceğiz'de %62'si kendiişlerini bağımsız olarak yapabilmektedir. Modern kentte işini kendi yapanların oranı, geleneksel kenttekilerin oranıyla hemen hemen aynıdır. Muğla'da katılımcıların sağlık durumları daha kötü olmasına rağmen kendiişlerini bağımsız olarak yapanların oranı aynıdır. Bunda yalnız yaşayanların oranının daha fazla olması, mecbur kaldıkları için işlerini kendilerinin yaptığını göstermektedir.

Uyku problemi çekenler Köyceğiz'e oranla Muğla'da daha fazladır. Her iki alanda da kadınlar erkeklerden daha fazla uyku problemi yaşamaktadır. Kadınların daha duygusal ve sorunları daha çok düşündüklerini bu sebeple uykularını düzensiz aldıklarını görüyoruz.

Hiç kaygılı olmadığını söyleyenler Köyceğiz'de daha fazladır, çok kaygılı olduğunu söyleyenler ise Muğla'da daha fazladır. Muğla'da erkeklerin %30'u çok kaygılı iken, kadınların %57'si çok kaygılıdır. Köyceğiz'de erkeklerin %23'ü çok kaygılı iken, kadınların %45'i çok kaygılıdır. Kaygı nedenleri, genelde Türkiye'nin ekonomisi, yabancıların Türk topraklarını para ile alması ile ilgilidir. Kadınların daha kaygılı olmasının nedenlerinden biri de çocuklarını görememe ya da az görmeleridir. Çocuklarını evlilik ya da iş için başka şehirlere gönderen yaşlılar, yaşlarının da verdiği duygusallık ile çocuklarını daha çok özlemekte ve onlara daha çok ihtiyaç duymaktadır. Torun sevgisinin evlat sevgisinden daha üstün olduğunu belirten yaşlılar, torunlarını daha çok özlediklerini belirtmiş ve onları göremeyecekleri için kaygılanmaktadırlar.

Kendini diğer insanlardan aşağı hissedenlerin oranı Köyceğiz'de daha fazladır. Köyceğiz'de erkeklerin %14'ü, kadınların %10'u bu duyguya sahiptirler. Muğla'da ise, erkeklerin %5'i, kadınların %6'sı kendini diğer insanlardan aşağı görmektedir.

Geçmişteki yaşantısıyla şimdiki yaşantısını karşılaştırarak şimdiki yaşantısının daha iyi olduğunu belirtenlerin oranı Köyceğiz’de daha yüksektir. Muğla’da kadınlar şimdiki yaşamından daha memnun iken, Köyceğiz’de erkekler daha memnundurlar.

Gelecekte beklenmesi olmayanların oranı Muğla’da daha yüksek (%88) çıkmıştır. Köyceğiz’de ise bu oran %49’dur. Her iki alanda da kadın-erkek için oranlar birbirine yakın çıkmıştır. Gelecekte beklenmesi olanlar ise, torunlarının evliliğini görmeyi, daha sağlıklı olmayı ummaktadırlar. Modern bir kentte, gelecekte umudunun, beklentinin olmamasının bu kadar yüksek oranda çıkmasını ya hayatlarında istediklerinin olmasıyla, her şeyden hoşnut olduklarıyla açıklanabilir ya da hayatlarının sonunun geldiği, “kara topraktan başka beklentilerinin olmaması” ile açıklanabilir.

3.3.2. Medeni Durum ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 122: Medeni Durum ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | KÖYCEĞİZ | | | | | |
|------------------------|----------|--------|-----------|--------|-----------|----------|-----------|----------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|
| | | Evli | | Dul | | Boşanmış | | Evli | | Dul | | Bekar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Aile İlişkileri | Çok İyi | 4 | 5 | 1 | 3 | - | - | 44 | 25 | 13 | 22 | 2 | 22 |
| | İyi | 56 | 74 | 8 | 23 | 2 | 40 | 112 | 65 | 18 | 31 | 2 | 22 |
| | Orta | 12 | 16 | 1 | 3 | - | - | 8 | 5 | 5 | 9 | 1 | 11 |
| | Kötü | - | - | - | - | - | - | 5 | 3 | - | - | - | - |
| | Çok Kötü | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 2 | - | - |
| | Toplam | 72 | 95 | 10 | 29 | 2 | 40 | 169 | 98 | 37 | 64 | 5 | 55 |

| | | | | | | | | | | | | | |
|--|------------------------------|----|-----|----|-----|---|-----|-----|-----|----|-----|---|-----|
| Tehlikele re Karşı Güv end e Hiss etm e | Hiçbir Zaman | 12 | 16 | 9 | 26 | - | - | 56 | 32 | 12 | 21 | 4 | 44 |
| | Bazen | 11 | 14 | 6 | 18 | - | - | 11 | 6 | 9 | 15 | - | - |
| | Her Zaman | 53 | 70 | 19 | 56 | 5 | 100 | 105 | 61 | 36 | 62 | 5 | 55 |
| | Toplam | 76 | 100 | 34 | 100 | 5 | 100 | 172 | 99 | 57 | 98 | 9 | 100 |
| Diğ er İnsa nlarl a Olan İlişki lerd en Me mnu niye t | Hiç Memnu n Değilim | 6 | 8 | - | - | - | - | 11 | 6 | 4 | 7 | 1 | 11 |
| | Biraz Memnu num | 8 | 10 | 2 | 6 | - | - | 20 | 12 | 6 | 10 | 3 | 33 |
| | Çok Memnu num | 62 | 82 | 32 | 94 | 5 | 100 | 142 | 82 | 48 | 83 | 5 | 56 |
| | Toplam | 76 | 100 | 34 | 100 | 5 | 100 | 173 | 100 | 58 | 100 | 9 | 100 |
| Şim diki Yaş antısı nda n Me mnu niye t | Hiç Memnu n Değilim | 27 | 36 | 19 | 56 | 4 | 80 | 49 | 28 | 17 | 29 | 3 | 33 |
| | Biraz Memnu num | 22 | 28 | 5 | 15 | - | - | 42 | 24 | 18 | 31 | 4 | 44 |
| | Çok Memnu num | 27 | 36 | 10 | 29 | 1 | 20 | 78 | 45 | 21 | 36 | 2 | 33 |
| | Toplam | 76 | 100 | 34 | 100 | 5 | 100 | 169 | 97 | 56 | 96 | 9 | 100 |

Kendini dış tehlikelere karşı güvende hissedenlerin oranı Muğla'da daha yüksektir. Muğla'da evlilerin %70'i, dulların %56'sı ve boşanmışların %100'ü kendini her zaman güvende hissederken, Köyceğiz'de evlilerin %61'i, dulların %62'si, bekarların %55'i kendini her zaman güvende hissetmektedir. Burada Muğla'da hiç bekar yaşlının olmadığını, Köyceğiz'de ise hiç boşanmış yaşlının olmadığını görmekteyiz. Modern kentte insanlar boşanma olayına daha ılımlı bakarken, geleneksel kentte bu olay çok yanlış bir şeymiş gibi algılanmaktadır.

Aile ortamında yaşayan, evli yaşlıların aile içi ilişkileri diğerlerine göre daha iyidir. Muğla'da aile içi ilişkilerini kötü olarak değerlendiren bulunmamaktadır. Genelde hep iyi olarak değerlendirilen aile içi ilişkilerinde sadece Köyceğiz'de evlilerin %3'ü, dulların %2'si kötü olarak değerlendirmiştir. Bu sonuçlardan evlilerin kendi eşleri ve çocuklarıyla aile oluşturduklarını ve ilişkilerinin iyi olduğunu; dul, bekar, boşanmışların çocukları ya da akrabalarıyla aile oluşturdukları ve ilişkilerinin genelde iyi olduğu elde edilmiştir. Yalnız yaşayanlara bu soru sorulmamıştır.

Diğer insanlarla olan ilişkilerinden çok memnun olanların oranı Muğla'da daha yüksek çıkmıştır. Evlilerin %82'si, dulların %94'ü, boşanmışların %100'ü çok memnun iken, Köyceğiz'de evlilerin %82'si, dulların %83'ü, bekarların %56'sı çok memnundur. Buradan bekar yaşlıların diğer insanlarla iyi anlaşamadıklarını görmekteyiz.

Geçmiştekine oranla şuan ki yaşamından daha çok memnun olanların oranı Köyceğiz'de daha yüksektir. Muğla'da evlilerin %36'sı, dulların %29'u, boşanmışların %20'si memnun iken, Köyceğiz'de evlilerin %45'i, dulların %36'sı, bekarların %33'ü memnundur. Geriye kalanlar ya biraz memnun ya da hiç memnun değildir. Boşanmış yaşlıların %80'i şimdiki yaşamından memnun değildir. Bunda yalnızlık ve toplumun bakışı önemli etkindir.

3.3.3. Meslek Grupları ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 123: Meslek Grupları ile Ekonomik Durum Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|--------------------------|--------------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|----------------|------------|-----------|------------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Ekonomik Durumdan | Hiç Memnun Değilim | 9 | 36 | 9 | 53 | 30 | 63 | 4 | 50 | 2 | 67 | 10 | 17 |
| | Biraz Memnunum | 15 | 60 | 8 | 47 | 18 | 37 | 4 | 50 | 1 | 33 | 2 | 83 |
| Memnuniyet | Çok Memnunum | 1 | 4 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| | Toplam | 25 | 100 | 17 | 100 | 48 | 100 | 8 | 100 | 3 | 100 | 12 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|--------------------------|--------------------|----------|------------|-----------|------------|-----------|-----------|-----------|------------|----------------|------------|----------|------------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Sanatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Ekonomik Durumdan | Hiç Memnun Değilim | 2 | 29 | 8 | 57 | 12 | 14 | 16 | 22 | 2 | 6 | 1 | 33 |
| | Biraz Memnunum | 1 | 14 | 5 | 36 | 36 | 42 | 42 | 57 | 17 | 55 | 2 | 67 |
| Memnuniyet | Çok Memnunum | 4 | 57 | 1 | 7 | 35 | 41 | 16 | 21 | 12 | 39 | - | - |
| | Toplam | 7 | 100 | 14 | 100 | 83 | 97 | 74 | 100 | 31 | 100 | 3 | 100 |

Mesleğiyle ekonomik durumu karşılaştırılan katılımcılardan Muğla'da yaşayanların %57'si hiç memnun değilken, %1'i çok memnundur o da memurdur. Memnun olmayanların Muğla'da büyük dilimini %67 ile serbest meslek sahibi olanlar sonra da %63 ile emekliler almaktadır. En küçük dilimi ise %17 ile zanaatkarlar oluşturmaktadır. Köyceğiz'de ise ekonomik durumdan memnun olmayanların en büyük dilimini %57 ile işçiler oluşturmaktadır. Memnun olanların en büyük dilimini ise %57 ile memurlar oluşturmaktadır. Zanaatkarlardan ise Muğla'da olduğu gibi çok memnun olan çıkmamıştır. Emekli yaşlılar Muğla'da ekonomik olarak rahat değilken (%63), Köyceğiz'dekiler ekonomik olarak daha rahattırlar (%14). Bunda Köyceğiz'in daha geleneksel bir kent olması etkili olmuştur. Eskiden beri Köyceğiz'deki evlerin bahçeli yapılması gelenek olmuştur. Köy düğünü şeklinde yemekli olan düğünler, bahçede yapılmaktadır. Herkes bahçesinde kendine kadar sebze-meyve mutlaka yetiştirmektedir. Böylece dışarıya daha az bağımlı olan halk, hem daha sağlıklı beslenmekte hem de eve ekonomik olarak daha çok katkı sağlamaktadır. Emekli olan yaşlılar ise Köyceğiz'deki bahçelerine daha çok vakit ayırmakta ve daha rahat yaşamaktadırlar. Bu oranda Köyceğiz'e dışarıdan yaşlı göçünün fazla olması da etkili olmuştur. Büyük kentlerden emekli olup buraya yerleşenlerin ekonomik sıkıntıları ya yoktur ya da azdır.

Tablo 124: Meslek Grupları ile Kendiyle İlgili Olumsuz Düşünme Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|------------------------|---------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|----------------|------------|-----------|------------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kendisiyle İlgili | Düşünüyor | 2 | 8 | - | - | 4 | 8 | - | - | - | - | 6 | 50 |
| | Düşünmüyor | 23 | 92 | 17 | 100 | 44 | 92 | 8 | 100 | 3 | 100 | 6 | 50 |
| Olumsuz Düşünme | Toplam | 25 | 100 | 17 | 100 | 48 | 100 | 8 | 100 | 3 | 100 | 12 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|------------------------|---------------|----------|-----------|-----------|------------|-----------|-----------|-----------|-----------|----------------|------------|-----------|------------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Kendisiyle İlgili | Düşünüyor | 2 | 29 | 7 | 50 | 17 | 20 | 14 | 19 | 4 | 13 | - | - |
| | Düşünmüyor | 4 | 57 | 7 | 50 | 63 | 74 | 58 | 78 | 27 | 87 | 3 | 100 |
| Olumsuz Düşünme | Toplam | 6 | 86 | 14 | 100 | 80 | 94 | 72 | 97 | 31 | 100 | 3 | 100 |

Kendisiyle ilgili olumsuz düşünenlerin oranı Köyceğiz’de daha fazladır. Bu oranları meslek gruplarına göre dağıtırsak zanaatkarların kendiyle ilgili hiç olumsuz düşünmediğini, işçilerin yarısının olumsuz düşünmediğini görmekteyiz. Yine en olumsuz bir şeyin Köyceğiz’de işçilere ait olması ekonomik durumları ve yaşam memnuniyetleriyle ilgilidir. Muğla’da ise kendiyle ilgili olumsuz düşünmeyenler

işçiler, ev hanımları ve serbest meslek sahipleridir. En çok olumsuz düşünen ise zanaatkarların yarısıdır.

Tablo 125: Meslek Grupları ile Yaşantıdan Memnuniyet Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|--------------------------|--------------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|----------------|------------|-----------|------------|
| Şimdiki | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yaşantısından Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 4 | 16 | 8 | 47 | 25 | 52 | 3 | 38 | 1 | 33 | 7 | 58 |
| | Biraz Memnunum | 13 | 52 | 2 | 12 | 8 | 17 | 1 | 13 | 2 | 67 | 1 | 9 |
| | Çok Memnunum | 8 | 32 | 7 | 41 | 15 | 31 | 4 | 50 | - | - | 4 | 33 |
| | Toplam | 25 | 100 | 17 | 100 | 48 | 100 | 8 | 100 | 3 | 100 | 12 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|--------------------------|--------------------|----------|------------|-----------|------------|-----------|-----------|-----------|-----------|----------------|------------|-----------|------------|
| Şimdiki | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Yaşantısından Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 2 | 29 | 6 | 43 | 16 | 18 | 22 | 30 | 9 | 29 | 2 | 33 |
| | Biraz Memnunum | 4 | 57 | 2 | 14 | 20 | 24 | 27 | 36 | 5 | 16 | 1 | 67 |
| | Çok Memnunum | 1 | 14 | 6 | 43 | 44 | 52 | 22 | 30 | 17 | 55 | - | - |
| | Toplam | 7 | 100 | 14 | 100 | 80 | 94 | 71 | 96 | 31 | 100 | 3 | 100 |

Şimdiki yaşantılarından en çok memnun olanlar Muğla'da %50 ile ev hanımları iken Köyceğiz'de %55 ile serbest meslekle uğraşanlardır. Muğla'da en çok zanaatkarlar şimdiki yaşantısından memnun değilken, Köyceğiz'de en çok işçiler memnun değildir. İşçilerin şimdiki yaşamlarından memnun olmamalarını ekonomik durumlarının kötü olmasına bağlayabiliriz. Çünkü Köyceğiz'de ekonomik durumundan hiç memnun olmayanlardan en büyük oran işçilere aitti.

Tablo 126: Meslek Grupları ile Gelecek Beklentileri Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|---------------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|----------------|------------|-----------|------------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkâr | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| Gelecekte Beklentiler | Hiç Beklentim Yok | 25 | 100 | 13 | 76 | 42 | 88 | 8 | 100 | 2 | 67 | 9 | 75 |
| | Biraz Beklentim Var | - | - | 4 | 24 | 3 | 6 | - | - | - | - | 2 | 17 |
| | Çok Beklentim Var | - | - | - | - | 3 | 6 | - | - | 1 | 33 | 1 | 8 |
| | Toplam | 25 | 100 | 17 | 100 | 48 | 100 | 8 | 100 | 3 | 100 | 12 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|---------------------|----------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|-----------|-----------|----------------|-----------|-----------|-----------|
| | | Memur | | İşçi | | Emekli | | Ev Hanımı | | Serbest Meslek | | Zanaatkâr | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Gelecekte Beklentiler | Hiç Beklentim Yok | 3 | 42 | 12 | 86 | 32 | 38 | 43 | 58 | 11 | 36 | - | - |
| | Biraz Beklentim Var | 2 | 29 | 2 | 14 | 31 | 36 | 19 | 27 | 10 | 32 | 2 | 67 |
| | Çok Beklentim Var | 2 | 29 | - | - | 17 | 20 | 8 | 11 | 9 | 29 | 1 | 33 |
| | Toplam | 7 | 100 | 14 | 100 | 80 | 94 | 70 | 96 | 30 | 97 | 3 | 100 |

Gelecekte hiçbir beklentisi olmayanlar en çok Muğla'da iken, meslek grupları ise memur ve ev hanımlarıdır. Köyceğiz'de ise hiç beklentisi olmayanların en büyük oranını işçilerin %86'sı oluşturmaktadır. Bu oranın da işçilerin ekonomik durumları, yaşamdan memnuniyetleri ve kendileriyle ilgili olumsuz düşünceleri ile bağlantısı vardır. Bu durumda da işçilerin gelecekte beklenmesinin olmaması da olasıdır.

3.3.4. Gelir ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 127: Gelir ile Diğer Değişkenlerin Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | KÖYCEĞİZ | | | |
|--------------------------------------|--------------------|----------------|-----------|-------------------|-----------|----------------|-----------|-------------------|-----------|
| | | Geliri Olanlar | | Geliri Olmayanlar | | Geliri Olanlar | | Geliri Olmayanlar | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Ekonomik Durumdan Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 48 | 53 | 18 | 75 | 33 | 18 | 16 | 31 |
| | Biraz Memnunum | 42 | 46 | 6 | 25 | 86 | 46 | 25 | 48 |
| | Çok Memnunum | 1 | 1 | - | - | 67 | 36 | 11 | 21 |
| | Toplam | 91 | 100 | 24 | 100 | 186 | 100 | 52 | 100 |
| Aile İçi İlişkiler | Çok İyi | 4 | 4 | 1 | 4 | 47 | 25 | 12 | 23 |
| | İyi | 50 | 55 | 16 | 67 | 102 | 55 | 28 | 54 |
| | Orta | 9 | 10 | 4 | 17 | 10 | 5 | 4 | 8 |
| | Kötü | - | - | - | - | 2 | 1 | 3 | 5 |
| | Çok Kötü | - | - | - | - | 1 | 1 | - | - |
| | Toplam | 63 | 69 | 21 | 88 | 162 | 87 | 47 | 90 |
| Kaygı Durumları | Hiç | 28 | 31 | 9 | 37 | 76 | 41 | 14 | 27 |
| | Biraz | 26 | 29 | 3 | 13 | 58 | 31 | 15 | 29 |
| | Çok | 37 | 40 | 12 | 50 | 52 | 28 | 23 | 44 |
| | Toplam | 91 | 100 | 24 | 100 | 186 | 100 | 52 | 100 |
| Şimdiki Yaşamından Memnuniyet | Hiç Memnun Değilim | 39 | 43 | 11 | 46 | 46 | 25 | 21 | 40 |
| | Biraz Memnunum | 22 | 24 | 5 | 21 | 48 | 26 | 16 | 31 |
| | Çok Memnunum | 30 | 33 | 8 | 33 | 88 | 47 | 13 | 25 |
| | Toplam | 91 | 100 | 24 | 100 | 182 | 98 | 50 | 96 |

Ekonomik durumlarından memnuniyetleri gelirlerinin olup olmamasıyla karşılaştırıldığında geliri olmayanlar ekonomik durumlarını daha kötü olarak

değerlendirmektedirler. Muğla'da geliri olmayanların %75'i, geliri olanların %53'ü ekonomik durumundan hiç memnun değilken, Köyceğiz'de geliri olmayanların %31'i, geliri olanların %18'i ekonomik durumlarından hiç memnun değildir. Bu durumda Muğla'nın daha büyükşehir olması sonucunda seçeneklerin daha fazla olması ne kadar gelir olsa da memnuniyetsizlik daha fazladır. Modern kentte yaşamak her durumda daha fazla gelir gerektirmekte çünkü gideri daha fazladır. Geliri olmayanların da ekonomik durumlarından memnun olmalarının nedeni eşlerinin gelirinin olması ya da durumları kötü de olsa "çok şükür" diyerek iyi olarak değerlendirmektedir.

Aile içi ilişkilerinde gelirin çok fazla etkili olmadığı görülmektedir. Muğla'da geliri olmayanların %71'i, olanların %59'u aile içi ilişkisini iyi olarak değerlendirirken, Köyceğiz'de geliri olmayanların %77'si, olanların %80'i aile içi ilişkisini iyi olarak değerlendirmektedir. Muğla'da aile içi ilişkisini kötü olarak değerlendiren çıkmamasına rağmen Köyceğiz'de geliri olmayanların %5'i aile içi ilişkisini kötü olarak değerlendirmektedir.

Muğla'da geliri olanların kaygıları, geliri olmayanların kaygılarından daha fazladır. Köyceğiz'de ise durum bunun tam tersidir. Geliri olmayanların kaygıları, geliri olanlara oranla daha fazladır.

Yaşamlarından memnun olmayanların oranı geliri olmayanlarda daha yüksek çıkmıştır. Gelir almadıkları için yaşamlarından da memnun olmamaktadırlar. Çünkü bu dönemde sağlık harcamaları da artan yaşlılar, paraya daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar.

3.3.5. Yaş Aralıkları ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 128: Yaş Aralıkları ile Sağlık Durumları Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|------------------|---------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|-------------|------------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| Sağlık Durumları | Çok İyi | - | - | 1 | 4 | - | - | 2 | 10 | - | - | - | - |
| | İyi | 10 | 77 | 12 | 52 | 4 | 14 | 7 | 30 | 7 | 28 | 1 | 33 |
| | Orta | 2 | 15 | 7 | 30 | 18 | 64 | 7 | 30 | 8 | 32 | 1 | 33 |
| | Kötü | 1 | 8 | 3 | 14 | 6 | 22 | 7 | 30 | 10 | 40 | 1 | 33 |
| | Toplam | 13 | 100 | 23 | 100 | 28 | 100 | 23 | 100 | 25 | 100 | 3 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|------------------|---------|----------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|-------------|------------|
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| Sağlık Durumları | Çok İyi | 8 | 11 | 6 | 9 | 2 | 6 | 3 | 7 | 2 | 10 | 1 | 13 |
| | İyi | 35 | 48 | 29 | 43 | 13 | 42 | 19 | 47 | 9 | 45 | 3 | 37 |
| | Orta | 26 | 36 | 25 | 37 | 13 | 42 | 10 | 24 | 5 | 25 | 2 | 25 |
| | Kötü | 4 | 5 | 7 | 11 | 3 | 10 | 9 | 22 | 4 | 20 | 2 | 25 |
| | Toplam | 73 | 100 | 67 | 100 | 31 | 100 | 41 | 100 | 20 | 100 | 8 | 100 |

Sağlık durumlarını yaş aralıklarıyla karşılaştırdığımızda en sağlıklı katılımcıların 60-64 yaş aralığına denk geldiğini görmekteyiz. En kötü durumda olanlar ise Muğla'da 80-84 yaş, Köyceğiz'de 85 ve üzeri yaş aralığında olanlardır. İki alanı karşılaştırdığımızda Köyceğiz'deki katılımcılar Muğla'daki katılımcılara

oranla daha sağlıklıdır. Bunu da yine küçük kentin sakinliği, temizliği ve havasının güzel olması, daha az stres ve telaşın olmasıyla açıklayabiliriz.

Tablo 129: Yaş Aralıkları ile Bağımsız Olarak İşlerini Yapabilmeleri Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|---|---------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-------------|------------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme | Hiçbir Zaman | - | - | 2 | 9 | 2 | 6 | 5 | 22 | 8 | 32 | 1 | 33 |
| | Bazen | 2 | 15 | 4 | 17 | 13 | 46 | 4 | 17 | 8 | 32 | 1 | 33 |
| | Her Zaman | 11 | 85 | 17 | 74 | 13 | 46 | 14 | 61 | 9 | 36 | 1 | 33 |
| | Toplam | 13 | 100 | 23 | 100 | 28 | 100 | 23 | 100 | 25 | 100 | 3 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|---|---------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-------------|------------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| Bağımsız Olarak Kendi İşlerini Yapabilme | Hiçbir Zaman | 9 | 12 | 13 | 19 | 6 | 19 | 11 | 28 | 8 | 40 | 3 | 38 |
| | Bazen | 16 | 22 | 10 | 15 | 5 | 16 | 14 | 35 | 5 | 25 | - | - |
| | Her Zaman | 48 | 66 | 44 | 66 | 19 | 61 | 15 | 37 | 7 | 35 | 5 | 62 |
| | Toplam | 73 | 100 | 67 | 100 | 30 | 96 | 40 | 100 | 20 | 100 | 8 | 100 |

Bağımsız olarak kendilerini yapabilmelerinin yaşla ilgili olduğu anket sonuçlarında ortaya çıkmıştır. Yaş ilerledikçe günlük işlerini kendi başına yapmaları da zorlaşmaktadır. Bu işler ev içerisindeki yemek, bulaşık, çamaşır, temizlik olduğu gibi, bahçedeki, çarşıdaki işleri de kapsamaktadır. Muğla'da işlerini kendi yapamayanların oranı Köyceğiz'den daha azdır ancak her zaman yapanların oranı eşittir. Arada farkın olmaması işlerin çeşitliliğiyle açıklanabilir.

Tablo 130: Yaş Aralıkları ile Uyku Problemleri Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|----------------------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|-------------|-----------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Uyku Problemi | Hiç Yok | 10 | 77 | 13 | 57 | 12 | 43 | 7 | 30 | 13 | 52 | 2 | 67 |
| | Biraz Var | 2 | 15 | 9 | 39 | 14 | 50 | 11 | 48 | 6 | 24 | - | - |
| | Çok Var | 1 | 8 | 1 | 4 | 2 | 7 | 5 | 22 | 6 | 24 | 1 | 33 |
| | Toplam | 13 | 100 | 23 | 100 | 28 | 100 | 23 | 100 | 25 | 100 | 3 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|----------------------|-----------|----------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|-------------|-----------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Uyku Problemi | Hiç Yok | 47 | 64 | 44 | 66 | 21 | 67 | 20 | 49 | 12 | 60 | 5 | 62 |
| | Biraz Var | 17 | 23 | 12 | 18 | 7 | 23 | 11 | 27 | 4 | 20 | 1 | 13 |
| | Çok Var | 9 | 13 | 11 | 16 | 3 | 10 | 10 | 24 | 4 | 20 | 1 | 13 |
| | Toplam | 73 | 100 | 67 | 100 | 31 | 100 | 41 | 100 | 20 | 100 | 7 | 98 |

Uyku probleminin yaş aralıklarına göre değiştiğini yapılan çapraz tablodan anlayabiliyoruz. Yaşın artmasıyla beraber uyku problemi çekme sıklığı da artmaktadır. İki yerleşim yeri karşılaştırıldığında ise Muğla'da uyku problemi çekenler Köyceğiz'e oranla daha azdır. Bu durumda sağlık problemlerinin modern kentte daha yüksek çıkması ancak uyku problemlerinin daha az çıkması, uyku probleminin sağlıkla çok da ilgili olmadığını göstermektedir.

Tablo 131: Yaş Aralıkları ile Gelecekte Beklentiler Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|---------------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|--------|------------|-------------|------------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| Gelecekte Beklentiler | Hiç Beklentim Yok | 10 | 77 | 18 | 80 | 24 | 86 | 21 | 91 | 25 | 100 | 3 | 100 |
| | Biraz Beklentim Var | 3 | 23 | 2 | 7 | 2 | 7 | 2 | 9 | - | - | - | - |
| | Çok Beklentim Var | - | - | 3 | 13 | 2 | 7 | - | - | - | - | - | - |
| | Toplam | 13 | 100 | 23 | 100 | 28 | 100 | 23 | 100 | 25 | 100 | 3 | 100 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|---------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|-------------|------------|
| | | 60-64 | | 65-69 | | 70-74 | | 75-79 | | 80-84 | | 85 ve üzeri | |
| | | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) | Sıklık | Yüzde (%) |
| Gelecekte Beklentiler | Hiç Beklentim Yok | 24 | 33 | 36 | 54 | 17 | 55 | 27 | 66 | 10 | 50 | 3 | 38 |
| | Biraz Beklentim Var | 25 | 34 | 18 | 27 | 5 | 16 | 9 | 22 | 10 | 50 | 4 | 50 |
| | Çok Beklentim Var | 20 | 27 | 11 | 16 | 7 | 23 | 4 | 10 | - | - | 1 | 12 |
| | Toplam | 69 | 94 | 65 | 97 | 29 | 94 | 40 | 98 | 20 | 100 | 8 | 100 |

Gelecekte beklentileri sorulan yaşlıların, yaşları ilerledikçe beklentilerinin azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Muğla'da 80 yaşın üzerindeki hiçbir katılımcının beklentisi olmadığını görüyoruz. Köyceğiz'de de 80-84 yaş arası katılımcıların hiçbir beklentisi bulunmamaktadır. İki yerleşim yeri karşılaştırıldığında da Muğla'daki yaşlıların %88'inin, Köyceğiz'deki yaşlıların %29'unun hiçbir beklentisi olmadığını görüyoruz. Bu oranlar arasındaki fark oldukça yüksektir. Şimdiki yaşamından memnun olmayanların da Muğla'da yüksek daha çıkmış olması bu sonuçlarla bağlantılıdır.

3.3.6. Eğitim ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişki

Tablo 132: Eğitim İle Göçle Gelenlerin Geldikleri Yerin Çapraz Tablosu

| | | MUĞLA | | | | | | | | | |
|--|---------------|--|------------|------------|------------|-----------|------------|----------|------------|----------|------------|
| | | Okur-yazar Değil | | Okur-yazar | | İlkokul | | Ortaokul | | Lise | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| | | Muğla'ya/ Köyceğiz'e Nerden Geldiği | Köy/Kasaba | 26 | 74 | 8 | 80 | 32 | 57 | 3 | 27 |
| | Küçük kent | - | - | - | - | 1 | 2 | - | - | - | - |
| | Büyükşehir | - | - | - | - | 1 | 2 | 2 | 18 | 1 | 33 |
| | Toplam | 26 | 74 | 8 | 80 | 34 | 61 | 5 | 45 | 1 | 33 |

| | | KÖYCEĞİZ | | | | | | | | | | | |
|--|---------------|--|------------|------------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-------------|------------|
| | | Okur-yazar Değil | | Okur-yazar | | İlkokul | | Ortaokul | | Lise | | Yüksekoku l | |
| | | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) | Sıklık | Yüz de (%) |
| | | Muğla'ya/ Köyceğiz'e Nerden Geldiği | Köy/Kasaba | 18 | 45 | 3 | 30 | 33 | 28 | 5 | 26 | 4 | 14 |
| | Küçük kent | 7 | | 3 | 30 | 14 | 12 | 1 | 5 | 7 | 25 | 6 | 22 |
| | Büyükşehir | 1 | 3 | 1 | 10 | 16 | 13 | 6 | 31 | 9 | 32 | 14 | 52 |
| | Toplam | 26 | 48 | 7 | 70 | 63 | 54 | 12 | 62 | 20 | 71 | 23 | 85 |

Eğitim seviyelerinin Muğla/Köyceğiz'e nerden geldikleriyle arasındaki bağlantıya bakıldığında okur-yazar olmayanların köy-kasabadan göçle geldiklerini görmekteyiz. Aynı şekilde okur-yazar olan ancak herhangi bir okul bitirmeyenlerin de yine köy-kasabadan geldikleri görülmüştür. İlkokul mezunlarına bakıldığında en büyük oran köy-kasabadan göçle gelenlere aittir. Ortaokul mezunları da Muğla'da en

büyük oran köy-kasabadan gelenlerde iken, Köyceğiz’de ise en büyük oran köy-kasaba ve büyük şehirden gelenlerde aynı durumdadır. Muğla’da lise mezunu göçle gelen bir kişi vardır ve o da büyükşehirden gelmiştir. Köyceğiz’de ise göçle gelen lise mezunlarının en büyük oranını küçük kentten ve büyükşehirden gelenler oluşturmaktadır. Muğla’da yüksekokul mezunu olmadığı gibi Köyceğiz’de yaşlıların %11’i yüksekokul mezunudur. Bu oranında %85’i göçle gelmiştir. En çok büyükşehirden gelen yüksekokul mezunlarının yanı sıra küçük kent ve köy-kasabadan gelen mezunlar da vardır. Bu sonuçlar köy-kasaba gibi küçük yerlerde eğitim olanaklarının kısıtlı ve zor olduğunu göstermektedir. Eskiden köylerdeki okullarda ilkokul üçüncü sınıfa kadar eğitim veriliyor ve dördüncü, beşinci sınıflar ilçedeki okullarda görülüyormuş.

IV. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, araştırmanın kavramsal çerçevesi ekseninde, üçüncü bölümde tablolarla belirtilen araştırma bulguları Muğla ve Köyceğiz olmak üzere karşılaştırılarak değerlendirme yapılacaktır.

4.1. SONUÇ

Yaşlılık, bireyin toplumdaki rolü ve ilişkilerinde önemli değişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Bu değişmelere neden olan faktörler, yaş, eğitim, meslek, gelir düzeyi, sosyal güvence, aile yapısı, medeni durum, çocuk sayısı, hobiler, boş zamanlarını değerlendirme biçimidir.

Muğla ve Köyceğiz’de doğum yerlerine bakılan katılımcıların her iki alan için de 1/3’ünün yaşadıkları yerde doğdukları görülmektedir (Tablo 9, tablo 65). Diğer kalan oran içinde Muğla’da ilçe ve köylerinde doğanların oranı katılımın yarısı iken, Marmara ve Ege Bölgesi’nde doğanlardan da katılım sağlanmıştır. Köyceğiz’de ise Muğla ilçelerinde doğanların oranı katılımcıların yarısı iken, sonraki en büyük oranı da Denizli ili, İstanbul-Ankara-İzmir, İç Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi’nde doğanlar oluşturmaktadır. Bunların dışında her bölgeden göçle gelenleri görmekteyiz. Köy ve kasabalardan gelenlerin oranı daha fazladır. ¼’lük oran iş imkanlarını geliş nedenleri olarak göstermişlerdir. Daha sonra Muğla’da göç nedeni olarak %13 ile evlilik, %9 ile ailesine, çocuklarına yakın bir yerde oturma isteği gelmektedir. Bunlar dışında da iklimi ve doğal çevresi, evlatlık verilme, anne-babası orayı tercih ettiği için vb. nedenler gelmektedir. Köyceğiz için ise bunlardan farklı olarak doğal afet nedeniyle yerleşen kişiler bulunmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu evlidir ancak Muğla’da hiç bekar katılımcıya rastlanmamış, beş tane de boşanmışa rastlanmıştır. Köyceğiz’de ise tam tersi olarak hiç boşanmışa rastlanmamış, dokuz tane de bekara rastlanmıştır.

Eğitim durumlarına bakıldığında Muğla’da okur-yazar olmayanların oranı %30 iken Köyceğiz’de bu oran %7’dir. Aynı zamanda Muğla’da lise mezunu oranı

%3, yüksekokul mezunu hiç yok iken Köyceğiz'de lise mezunu oranı %12, yüksekokul mezunu oranı %11'dir. Bu durumda Köyceğiz'deki yaşlıların okuma-yazma oranı daha yüksek çıkmıştır.

Yaşadıkları yerden memnun olanların oranı Muğla'da %99 iken Köyceğiz'de %93'tür. Yaşadıkları yerdeki ikamet sürelerine bakıldığında Muğla'da 60 yıldan fazla süredir ikamet edenlerin oranı %55, Köyceğiz'de ise %32,5'tir. Yani Muğla'da daha kısa süredir ikamet edenlerin oranı daha az iken Köyceğiz'de yeni ikametler daha fazladır.

Yaşlılıkta, yaş itibariyle emeklilik dönemi yaşanmaktadır. Katılımcıların meslek gruplarına göre (Tablo 12, Tablo 68) Muğla'da en büyük oran (%42) emeklilere aittir. Daha sonra memur, işçi, zanaatkar katılımları çoğunluktadır. Köyceğiz'de de en büyük oran (%34,5) emeklilere aittir. Daha sonra ev hanımı, serbest meslek katılımları çoğunluktadır.

Her iki alanda da katılımcıların %80'inin geliri vardır ve yarısı emekli maaşı almaktadır. Ancak Muğla'daki katılımcıların %57'si ekonomik durumlarından memnun değil iken Köyceğiz'de bu oran %21'dir. Muğla'da ekonomik durumlarından çok memnun olan 1 katılımcı bulunmaktadır. Köyceğiz'de çok memnun olanların oranı %33'dür. Aynı zamanda "herkesin sahip olması gereken ortalama yaşam şartlarına sahip olmadığınızı, bunu maddi açıdan karşılayamadığınızı düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlar (Tablo 16, Tablo 72) Muğla'da %56'lık oran, *her zaman böyle düşünüyorum* iken aynı cevabı verenlerin Köyceğiz'deki oranı %12'dir. Muğla'da 1 katılımcı hiçbir zaman düşünmez iken aynı cevabı verenlerin oranı Köyceğiz'de %48'dir. Bu oranlar da iki yerleşim yerindeki ekonomik farklılığı doğrular niteliktedir.

Yaşlılıkta eş kayıpları da çok sık rastlanan, yaşlıyı yalnız bırakan üzücü bir durumdur. Çalışmamızda her iki alan için de, her üç yaşlıdan birinin eşinin hayatta olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %10'u da eşini 20 yıl ve üzerinde zaman önce kaybetmiştir. Muğla'da %23'ü yalnız başına, %56'sı yalnız eşiyle geriye

kalanlar da eşi ve çocuklarıyla, yalnız çocuklarıyla ve ailesiyle yaşarken Köyceğiz'de %17'si yalnız başına, %50'si yalnız eşiyile geriye kalanlar da eşi ve çocuklarıyla, yalnız çocuklarıyla ve ailesiyle yaşamaktadır.

Yalnız yaşamayan yaşlıların aile içi ilişkileri (Tablo 21, Tablo 77) Muğla'da %57 iyi, %4 çok iyi, %11 orta iyilikte; Köyceğiz'de %55 iyi, %25 çok iyi, %6 orta iyilikte, %2 kötüdür.

Muğla'daki katılımcıların %59'u, Köyceğiz'de ise %69,6'sı yalnız yaşamaktan korkmamaktadırlar. Muğla'da kendini güvende hissedenlerin oranı %81,7 iken Köyceğiz'de bu oran %70'tir. Güven derken hırsızlık, suç gibi tehlikelere karşı güvenden bahsedilmektedir. Bu durumda Köyceğiz'de bu tür olaylara daha sık rastlanıldığını görmekteyiz.

Konut durumlarını sonuçlandırdığımızda (Tablo 19, Tablo 75) her iki alanda da ortalama %84'lük oranın ev sahibi olduğunu, geriye kalanların kiracı ve akrabalarının yanında kaldığını görmekteyiz.

Katılımcılara yerel idare ve halktan beklentileri sorulduğunda Muğla'dakilerin %70'i beklentilerinin olmadığını, olsa da belediyenin yapamayacağını belirtmiştir. Geriye kalanlar en çoktan aza doğru maddi yardım yapılması, çevre temizliği, alt yapı düzenlemesi, belediye hizmetlerinin artırılması istekleridir. Köyceğiz'de ise beklentisi olmayanların oranı %53'tür. Diğer yarısı da çevre temizliği, alt yapı düzenlemesi, maddi yardım yapılması, sağlık, belediye hizmetlerinin, iş imkanları ve yatırım olanaklarının, eğitim olanaklarının, sosyal faaliyetlerin artırılmasını, turizmin geliştirilmesini, halkın daha duyarlı olmasını beklemektedir.

Harcamaları dereceli olarak *en çok* nelere ayırdıklarının sonucu olarak Muğla'da yiyecek-içecek, sağlık, ev giderleri; *çoğunlukla* ev giderleri, sağlık giderleri, yiyecek-içecek, giyim-kuşam, eğitim giderleri; *biraz* da ev giderleri, yiyecek-içecek, lüks tüketim, sağlık giderleri olmuştur. Köyceğiz'de ise dereceli

olarak *en çok* yiyecek-içecek, eğlence, giyim-kuşam, hobiler, ev giderleri, sağlık giderleri, lüks tüketim; *çoğunlukla* giyim-kuşam, ev giderleri, eğlence, yiyecek-içecek, hobiler, sağlık giderleri, eğitim giderleri, lüks tüketim; *biraz* da giyim-kuşam, eğlence, hobiler, eğitim giderleri, lüks tüketim, yiyecek-içecek, ev giderleri olmuştur. Bu oranlardan her iki alanda da harcamaların en çok yiyecek-içecek ve sağlığa gittiğini görebiliyoruz. Ancak fark Köyceğiz’de lükse, eğlenceye, hobilere de hem zaman hem de para harcanmasıdır.

Boş zaman faaliyetlerinin tablolarından (Tablo 31, Tablo 87) çıkan sonuçların Muğla ve Köyceğiz’de derecelere göre hemen hemen aynı olduğunu söyleyebiliriz. Ancak tüm derecelere göre bakıldığında büyük farklar vardır. Muğla’da zamanını dinlenerek geçirenlerin oranı %27 iken Köyceğiz’de %5’dir. Muğla’da kitap-gazete okuyanların oranı toplamda %3 iken Köyceğiz’de %25’dir. Muğla’da bahçe ile uğraşanların oranı %3,5 iken Köyceğiz’de %14’tür. Muğla’da kahveye gidenlerin oranı %36 iken Köyceğiz’de %18’dir. Muğla’da komşu ziyareti yapanların oranı %14 iken Köyceğiz’de %35,5’dir. Aynı zamanda Muğla’da zamanını spor yaparak, hayvanlarla uğraşarak, balık avlayarak, eğlenmeye giderek harcayanların bulunmadığı gibi boş zamanı bulunmayan da bulunmamaktadır.

Muğla’daki katılımcıların %86’sı diğer insanlarla olan ilişkilerinden çok memnundurlar, %5’i ise hiç memnun değildir. Köyceğiz’de ise %81’i ilişkilerinden çok memnun, %7’si hiç memnun değildir. Sorunlarını ise herhangi birine her zaman anlatabilenlerin oranı Muğla’da %9 iken Köyceğiz’de %28’dir. Ancak anlatamayanların oranı Muğla’da %16 iken Köyceğiz’de %13’dür.

Katılımcıların insanlara yardım etmek için daima hazır oldukları çok açık şekilde ortadadır. Tablo 35’te Muğla’da %78’inin, Tablo 91’de Köyceğiz’de %93’ünün yardıma hazır olduğu görülmektedir. Yardıma hazır olamamalarının nedeni ise ya ekonomik olanaklarının ya da fiziksel olanaklarının olmamasıdır.

Dedikodu yapma oranı iki alanda da %80’lerde çıkmıştır. Bu oranın da Muğla’da çoğunluğunu kadınlar, Köyceğiz’de ise erkekler oluşturmaktadır.

Muğla'daki katılımcıların; %62'si genelde insanlara güvendiğini, %96,5'i diğer insanların olumlu özelliklerini kıskanmadıklarını, %89'u son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlanmadığını ve %91'i son yıllarda konuşmalarından ve davranışlarından rahatsızlık duyulmadığını belirtmektedir. Köyceğiz'deki katılımcıların %53'ü genelde insanlara güvendiğini, %90'ı diğer insanların olumlu özelliklerini kıskanmadıklarını, %82'si son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlanmadığını ve %90,4'ü son yıllarda konuşmalarından ve davranışlarından rahatsızlık duyulmadığını belirtmektedir.

Tanrı inancı sonuçlarına göre (Tablo 41, Tablo 97) Muğla'da tüm katılımcıların Allah'a inandığını ve %98'i böyle inanç duymaktan rahat olduklarını; Köyceğiz'de ise %94'ü Allah'a inandığını ve %93'ü böyle inanç duydukları için rahat olduklarını belirtmişlerdir.

Muğla'daki kronik hastalıkların dağılımı en çok görülenden en aza doğru sıralanırsa, %33 ile yüksek tansiyon, %25 ile şeker, %21 ile kemik hastalıkları, %20 ile kalp-damar hastalıkları, romatizma, mide hastalıkları, sinir hastalıkları, karaciğer hastalığı, solunum yolları hastalıklarıdır. %19'unun da kronik bir hastalığı bulunmamaktadır. Köyceğiz'deki kronik hastalıkların dağılımı en çok görülenden en aza doğru sıralanırsa, %26 ile yüksek tansiyon, %14 ile şeker ve kalp, kemik hastalığı, romatizma, astım, mide hastalığı, solunum yolları hastalığı, kalp-damar hastalığı, böbrek hastalığı, duyu organlarıyla ilgili hastalıklar, sinir hastalığıdır. Kronik hastalığı olmayanların oranı ise %8'dir.

Köyceğiz'de kronik hastalığı bulunanların oranı Muğla'dakilerden daha fazladır. Bu hastalıkların aileden kalıtsal olarak geçip geçmediği sorulduğunda Muğla'da %80'inde kalıtsal olarak geçmediği, Köyceğiz'de ise %57'sinin kalıtsal olarak geçmediği belirtilmiştir. Muğla'da katılımcıların %5'inin şeker hastası, %4'ünün tansiyon hastası, kalp, astım ve diğer hastalıkların nedeni kalıtsal olmasıdır. Köyceğiz'de %10'unun tansiyon, şeker, kalp, %4'ünün kanser, %3'ünün astım, talesemi, tavukkarası ve diğer hastalıklarının nedeni kalıtsal olmasıdır.

Muğla'daki katılımcıların %21'inin sağlık sigortası bulunmamakta ve %27'si emekli sandığı, %26'sı SSK, %25'i Bağ-kur, %1'i yeşil kartlı iken Köyceğiz'de %17'sinin sağlık sigortası bulunmamakta ve %27'si SSK, %26'sı Bağ-kur, %23'ü emekli sandığı, %3'ü yeşil kart, %1'i özel sigortalıdır. Bunun yanında Muğla'dakilerin %37'si, Köyceğiz'dekilerin %47'si çevrelerindeki sağlık kurumlarını yeterli bulmamaktadır.

Sağlık durumlarını genel anlamda değerlendirmelerine bakılırsa (Tablo 42, Tablo 98). Muğla'da kötü olarak değerlendirenlerin oranı %24 iken, Köyceğiz'de %12'dir. İyi olarak değerlendirenler Muğla'da %38, orta halli değerlendirenler %37, Köyceğiz'de %54'tür ve orta halli değerlendirenlerin oranı %34'tür. Bu sonuca diğer soruların tablolarından da ulaşabiliriz.

Muğla'da merdivenleri kendi başına çıkabilenlerin oranı (%85), kıyafetlerini kendi başına giyebilenlerin oranı (%95), kendi başına yıkanabilenlerin oranı (%91), tüm alışverişlerini kendileri yapabilenlerin oranı (%63), kendi başına seyahat edebilenlerin oranı (%66) Köyceğiz'dekilerden daha azdır. Muğla'da kendi başına yemek yiyebilenlerin oranı (%98) Köyceğiz'dekilerle aynıdır. Eskiden yapabildiği herhangi bir yerdeki işini yapabilenlerin oranı Muğla'da %84 iken Köyceğiz'de %79'dur.

Muğla'da katılımcılarda alkol alışkanlığı hiç çıkmamasına karşın Köyceğiz'de %10 çıkmıştır. Muğla'da %12'si sigara kullanırken, %1'i her ikisini kullanmakta, Köyceğiz'de %14 sigara kullanmakta ve her ikisini kullananların oranı %7'dir.

Uyku problemleri çekenlerin oranı Muğla'da (%50), Köyceğiz'dekine oranla (%38) daha fazladır. Ancak kendini yorgun hissedenlerin oranı Muğla'da %90 iken Köyceğiz'de %68'dir. Kafalarının karışıklık oranları Muğla'da %86 iken Köyceğiz'de %57'dir. Hafızalarının durumu iki alanda da aynı yani %92'sinin hafızası iyidir. Kaygı durumları da Muğla'da hiç kaygılı olmayanların oranı %32

iken Köyceğiz’de %37’dir. Bu da kaygılı yaşlıların çok olduğunu göstermektedir. Kaygıları daha çok sağlık durumları ve Türkiye’nin halidir.

Şimdiki yaşantılarından memnuniyetlerine baktığımızda (Tablo 60, Tablo 116) Muğla’daki oranın %43’ünün hiç memnun olmadığını, %33’ünün çok memnun olduğunu; Köyceğiz’deki oranın %29’unun hiç memnun olmadığını, %42’sinin çok memnun olduğunu görmekteyiz. Bu soru ile ve oranlarla paralel giden diğer soru gelecekte beklediğinizde ise Muğla’da %88’inin hiçbir beklentisi yok iken Köyceğiz’de %49’unun hiçbir beklentisi yoktur.

Muğla’daki katılımcıların sinirlenme oranı %49 iken Köyceğiz’de bu oran %60 çıkmıştır. Kendilerini aşağı hissedenlerin oranı ise Muğla’da %7, Köyceğiz’de %10’dur.

Şimdiye kadar olmak istediği insan olabilenlerin oranı Muğla’da %63 ve Köyceğiz’de %53’tür. Muğla’daki şehir imkanlarının daha elverişli olması bu sonuçlarda etkili olmuştur.

Yaşlılıkta yaşananları şöyle sıralayabiliriz; emeklilik, çocukların evden ayrılması, yakınların kaybı, sosyal rollerde azalma, statü kayıpları, ekonomik problemler, sağlık problemleri, umutsuzluk/yaşamı anlamlı kılamama, depresyon, kaygı, sinirlilik, alınganlık, yalnızlık, uyku bozuklukları, bunama, hatırlama güçlüğü, saç dökülmesi, saçın beyazlaması, bedenin kamburlaşması, kemiklerin zayıflaması, cildin buruşması, güçsüzleşme.

Yapılan çapraz tablolar sonucunda ortaya çıkan ilişkiler aşağıda sıralanmıştır:

Yaşlılıkta Yaş İlerledikçe;

- Sağlık durumları daha da kötüye gitmektedir.
- Günlük işlerini bağımsız olarak yapabilme azalmaktadır.
- Uyku problemleri artmaktadır.
- Gelecekte beklenenler azalmaktadır.

Yaşlı Erkekler Yaşlı Kadınlara Oranla;

- Daha fazla alkol ve sigara alışkanlığına sahiptirler.
- Son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta daha çok zorlanmaktadır.
- Günlük işlerini bağımsız olarak daha çok yapabilmektedir.
- Daha az uyku problemi yaşamaktadırlar.

Geliri Olmayan Yaşlılar Geliri Olanlara Oranla;

- Ekonomik durumlarını daha kötü olarak değerlendirmektedir.
- Şimdiki yaşantılarından daha az memnundurlar.

Sonuç olarak Muğla'da yaşlılar Köyceğiz'e göre, daha çok sosyal imkana sahiptirler ve daha güvenilir bir ortamda yaşamaktadırlar.

Yaşlıların Muğla'da, sağlık durumları, ekonomik durumları, eğitim durumları, sosyal ilişkileri Köyceğiz'e oranla daha kötüdür.

4.2. DEĞERLENDİRME

Modern hayatla beraber yaşanan biyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal değişimlerden en yoğun etkilenenler yaşlılardır. Tıp ve teknolojideki gelişmelerle ve kadınların çalışma yaşamına girmesiyle beraber geç anne olma ve az çocuk yapma genç nüfusun azalmasına, insan ömrünün uzamasına ve yaşlı nüfus oranının artmasına sebep olmaktadır. Yaşlı nüfusun artması, sağlık hizmetlerine yönelik talebi arttırarak sağlık kurumundaki meslek sayısını arttırabilir.

Evlerindeki hayatı kolaylaştırıcı alet ve makineler de anket esnasında gözlenmiştir. Hemen hemen herkesin evinde buzdolabı, televizyon, çalı süpürgesi bulunmaktadır. Çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, elektrikli süpürge daha az bulunmakta hatta çoğunlukla çocuklarıyla yaşayan ailelerde hepsi bulunmaktadır. Teknolojinin gelişmesi hayatı kolaylaştırırken kullanımının zorluğu da yaşlıyı zorlamaktadır.

Modern yaşamdaki değişen aile örüntüleri ve kadınların çalışma yaşamındaki yerinin artmasıyla beraber yalnızlaşan yaşlılar ruhsal bozukluklar yaşamaktadır. Çalışan kadın, yaşlısına zaman ayırmada zorlanır. Çocuğunu yaşlısına baktırır ancak çekirdek aile modeli ile evlerin küçük olması yaşlının barınmasında soruna yol açabilir. Geleneksel yaşam modelinden modern bir yaşama geçişle yaşlılar kuşak çatışması da yaşamaktadır. Bir zamanlar ailenin bilge büyüğü olarak saygı görürken, yeri başköşede iken teknoloji sayesinde çocuklar ailenin bilgisi ve en çok üstüne düşülen kişileri haline gelmiştir. Yaşlı statü ve güç kaybına uğramaktadır.

Emeklilik dönemini yaşayan yaşlılar, ekonomik açıdan çöküntüye uğramışlardır. Yıllarca sigortasız çalışan ve sonunda emekli olmadan yaşlananlar ise bu dönemi çok daha sıkıntılı geçirmektedirler. Eğer biraz da olsa bahçeleri varsa ve sebze-meyve ekebiliyorlarsa daha çok rahat etmektedirler. Bunun şehir merkezinde olma olasılığı çok azdır. Çalışma sırasında Muğla'daki yaşlıların bahçelerin olduğu ancak bir şeyler yetiştirecek kadar yerleri olmadığı görülmüştür. Köyceğiz'de ise neredeyse tüm yaşlıların bu imkanları vardı. Sonuçlardan da ekonomik durumları

daha iyi çıkan yaşlılarda bu imkanlar etkili olmuştur. Emeklilik dönemi ve yaşla ile beraber kişinin toplumsal rolleri ve statüsü, beklentileri ve normları da değişmektedir.

Yaşlılar, kaybettikleri rollerin yerine yenilerini üstlenme ve toplumdaki katılımlarını sürdürme ihtiyacındadırlar. Bu katılım benlik duygusunu pekiştirir ve etkileşim yoluyla oluşan sosyal düzenin sürmesine yardımcı olur.

Modernleşmeye bağlı olarak yaşanan değişimlerden biri de kentleşmedir. Türkiye’de 1950’lerde başlayan 1970’lerden sonra hızlanan göç dalgası ile Muğla ve Köyceğiz’e de yerleşim olmuştur. Ancak Köyceğiz’deki yaşlıların doğum yerlerine baktığımızda, Köyceğiz’in daha farklı yerlerden göç aldığını görmekteyiz. Yine her iki alanda da göç edenlerden en fazla oranı köy-kasabadan gelenler oluşturmaktadır. Gelme nedenleri olarak da en büyük oran iş olanaklarının daha iyi olmasıdır. Köyceğiz’in daha çok göç aldığını, Muğla’da ikametlerin daha uzun süredir olduğunu görüyoruz.

Medeni durumlarına göre Muğla’da boşanmış kişiler görebilirken, Köyceğiz’de de boşanmış kişileri göremeyip, hiç evlenmemiş kişileri görebiliyoruz. Muğla’nın boşanma türü vakalara daha açık olduğunu belirtebiliriz.

Eğitim olanaklarının kentlerde daha fazla olduğu düşüncesi yaygın iken bu çalışmada, yaşlılarda okuma-yazma oranına baktığımızda Köyceğiz’de daha yüksek çıkmıştır. Daha küçük bir yerleşim yeri olmasına rağmen bağlı olduğu ilden daha büyük oranda okuma-yazma oranının çıkması şaşırtıcıdır. Ancak Köyceğiz’in yaşlı göçünü çok alan bir yer olması düşünüldüğünde, diğer bölgelerde eğitimlerini tamamlayarak buraya yerleşmelerini göze aldığımızda bu oranın olması daha olasıdır.

Yaşlılık bireyin emekliliğini yaşadığı bir dönemdir. Birey emekliliğe hazırlanmamış ise kendini boşlukta hissedebilir, bireysel üretkenliğin ve statünün kaybı, kişilerarası ilişkilerde sınırlamalara ve maddi sorunlara yol açabilir. Maddi ya

da fiziksel olarak bağımlı olması yaşlı bireyin işe yaramazlık, değersizlik yaşamasına ve özgüveninin sarsılmasına neden olur (Karataş, 2000, akt. Öz, 2002: 24). Bu çalışmada da emeklilerin en büyük yüzdeliği oluşturduklarını görüyoruz.

Ekonomik durumlarından memnuniyetleri karşılaştırıldığında Muğla'nın yarısından fazlası hiç memnun değil iken, Köyceğiz'de memnun olmayanlar 1/5'lik dilimdedir. Buradan da Köyceğiz'deki yaşlıların ekonomik durumunun daha iyi olduğunu, daha çok memnun olduklarını anlayabiliriz. Aynı zamanda Muğla'da herkesin sahip olması gereken ortalama yaşam şartlarına maddi açıdan sahip olamadıklarını düşünenlerin oranı %99,1 iken bu oran Köyceğiz'de %52'dir. Aradaki farkın çok keskin olduğunu, Köyceğiz'de yaşam şartlarının ekonomik açıdan daha rahat olduğunu görebiliriz.

Yaşlanmanın getirdiği ekonomik zorlukların yanında eş kaybı da yalnızlık gibi manevi zorlukları ortaya çıkarır. Çalışmada her üç yaşlıdan birinin eşinin hayatta olmadığını ve büyük oranının eşini kaybedeli 20 yıldan fazla süre olduğunu yani orta yaş zamanında kaybettikleri görülmektedir. Katılımcıların yarısı yalnızca eşleriyle yaşarken geriye kalanlar ya yalnız başına, ya çocuklarıyla, ya da aileleriyle yaşamaktadır.

Yalnız başına yaşayan yaşlılar genelde mutsuz görünmekteydiler. Eskiden olduğu gibi evlerinin cıvıl cıvıl olmasını, her an kapının çalınmasını istemektedirler. Çocuklarının onları ziyaret edemediklerini, torunlarına olan özlemlerini dile getiren yaşlılar yalnız ölmekten de korkmaktadırlar. "Bigün komşular kokuşmuş ölümü bulcekler" diyerek hüznelerini sorularla değil konuşmalar, sohbetler sırasında anlatmışlardır. Köyceğiz'de yapılan bir anketten sonra yalnız yaşayan bir kadın yalnız yaşamak istemediğini, bakacak ve yaşamı paylaşacak birine ihtiyacı olduğunu söylemiştir. Bu gibi durumlar yalnız yaşlanmanın ne kadar zor ve sıkıntı verici olduğunu göstermektedir.

Aile içi ilişkilerine bakıldığında katılımcıların yarısı iyi olduğunu, evdekilerle iyi anlaştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yarısından çoğu yalnız yaşamaktan

korkmamaktadır. Ancak Köyceğiz’de güvenlik konusunda bir eksiklik olduğu görülmektedir. Hırsızlık, suç gibi tehlikelere karşı yaşlıların kendilerini güvende hissetmeyenlerin oranı Köyceğiz’de %30 iken Muğla’da %18’dir. Bu farkı, katılımcıların anlattıklarına göre değerlendirmeye alındığında Sağlık Bakanlığı’ndan anket için geldiklerini söyleyen bir takım insanlar, evlere girip yaşlıların tansiyonlarını ölçtükten sonra, yüksek fiyata tansiyon ölçme aleti satarak onları dolandırmışlardır. Evlerine anket için giren kişilerden bazıları odalara girip hırsızlık yapmıştır. Bu, tüm Köyceğiz’de duyulduğu için yaşlılar olaydan sonra kendilerini güvende hissetmemektedir.

Katılımcılar artık belli yaşlarda yaptıkları yatırımlarla ya da eşlerinin ailelerinin yaptığı evler sayesinde %84’lük dilimin ev sahibi olduğu, geriye kalanların kiracı ya da başkasının evinde ücretsiz oturdukları tespit edilmiştir.

Muğla’daki katılımcıların büyük oranı (%70) belediye ve halktan beklentisi yoktur. Diğerleri de en çok (%9,5) maddi yardım, alt yapı ve çevre düzenlemesi, belediye hizmetleri ve sağlık olanaklarının arttırılmasını beklemektedir. Köyceğiz’de ise katılımcıların yarısının belediye ve halktan beklentisi yoktur, geriye kalanların en büyük oranını çevre temizliği (%7,5) yapılmasını, alt yapı düzenlemesini, sağlık olanaklarının, belediye hizmetlerinin arttırılmasını vb. istemektedir. Maddi yardım isteyenlerin oranı ise %5’tir. Bu oran Muğla’daki oranın (%10) yarısıdır.

Daha önce de Köyceğiz’deki yaşlıların ekonomik durumlarının Muğla’dan daha iyi olduğu belirtilmişti. Bu durumda kentteki yoksulluğun boyutu ortaya çıkmaktadır. Kentteki yaşlı hem daha yalnızdır hem de bahçesi, toprağı olmadığı için tükettiklerini üretmez ve dışarıya, pazara, markete muhtaç kalır. Bir ihtimali de belediyeden kömür, erzak yardımı alabilmektir. Köyceğiz’de ise ekonomik açıdan güçsüz olanlar, en azından bahçelerinde, domates, biber, patlıcan, meyve gibi besin maddeleri yetiştirerek daha az pazar masrafı görmektedirler. Kendi kendilerine yetme oranı daha yüksektir. Köyceğiz’e yapılan yaşlı göçü genellikle gelir ve eğitim

seviyeleri yüksek olan kentli yaşlılardan oluştuğu için ekonomik seviyeyi yükseltmektedirler.

Katılımcılara “para en çok nereye gidiyor” sorusu yöneltildiğinde “boğaza gidecek yavrum, nereye gider başka” yanıtına çok fazla rastlanmıştır. Sonuçlara bakıldığında da en çok yiyecek-içecek, sağlık harcamalarına ayrılmıştır. Köyceğiz’de eğlence, lüks tüketim, hobilere gibi farklı yanıtlar da alınmıştır. Hatta katılımcı bir aile ile göl kenarında yapılan anketten sonra uzunca bir görüşme yapıldığında ekonomik sıkıntılarının olmadığını, senenin dört ayını Köyceğiz’de, yedi ayını İstanbul’da, bir ayını da yurt dışında tatilde geçirdiklerini, pek çok ülkeyi gezdiklerini, çok kitap okuduklarını anlatmışlardır. Köyceğiz’de bu gibi durumlara, daha rahat ailelere rastlanırken çok kötü durumda olan yaşlılar da gözlenmiştir. Örneğin yoksul bir yaşlının evi dışarıdan da içerden de bakıldığında çöp ev gibi görünürken yaşlının hiçbir geliri olmamasının yanı sıra tek ayağı da kesikti. Yardım için bazı popüler hayır derneklerini çağırdıklarını, eve bakıp yarım edeceklerini söyleyip ancak hiçbir yardım etmediklerini anlattı.

Boş zamanlarında genel anlamda yapılan faaliyetlere bakıldığında, iki alan arasında farklar görülmektedir. Köyceğiz’de Muğla’ya oranla daha çok kitap-gazete okunmakta, bahçe-zeytincilikle uğraşılmakta, daha az kahveye gidilmekte, daha çok komşu ziyareti yapılmakta, daha çok spor yapılmakta, hayvancılık ve balık avlanmakta, daha çok eğlenmeye gidilmektedir. Bunların yanında kadınlar haftada bir gün göl kenarında bir kafede toplanıp tombala günü düzenlediklerini belirtmişlerdir. Böylece hem sosyal ilişkilerinin güçlendiğini hem de kendilerini genç hissettiklerini, eğlendiklerini belirtmişlerdir.

İnsanlarla olan ilişkiler ve sorunları paylaşma açısından Köyceğiz’de sosyal ilişkiler daha kuvvetlidir. Daha küçük bir yerleşim birimi olması bunda etkili olmuştur. Görüşme sırasında, düğünlerde, cenazelerde Köyceğiz’de insanların birbirlerine çok yardımcı olduklarını, gelenek-göreneklerinin aynen devam ettiğini, düğünlerini halen yemekli, davullu zurnalı üç gün sürdüğünü belirtmişlerdir.

Muğla'da ise ananelerin sadece bir kısmının sürdüğünü belirtmişlerdir. Bunu Köyceğiz'deki insanlara yardım etmek için hazır olduğunu belirtenlerin oranının daha yüksek olmasından anlaşılabilir.

Aynı zamanda Köyceğiz'de yaşlılarda olmak üzere kadınlar haftada bir gün belli bir kafede tombala oynamak amaçlı toplanıp hem sohbet etmekte hem de eğlenmektedirler. Muğla'da ise mahallesindeki kadın dayanışma yerlerini bilen yaşlı kadın sayısı azdır.

Yaşlıların sosyal ilişkilerini, toplumsal bağlarını sürdürebilmeleri ve yeni ilişkiler kurabilmeleri için parklar, bahçeler gibi kentsel ortak yaşam alanlarına ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçlar giderilmelidir. Yaşlılara özgü yürüyüş alanları, ücretsiz spor aktiviteleri sağlanmalıdır.

Dedikodu en az iki insanın bir araya gelerek, diğer insanlar hakkında konuşmaktır. Özellikle kadınlar arasında çok fazla yapılmasına rağmen katılımcıların %20'si yapmadıklarını, yapmayı da sevmediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların iki alanda da büyük oranı kaplayan sonuçlar; genelde insanlara güvenildiğini, diğer insanların olumlu özelliklerinin kıskanılmadığını, son yıllarda başkalarıyla iletişim kurmakta zorlanılmadığını, son yıllarıyla davranışlarından ve konuşmalarından rahatsız olanların çok az olduğunu göstermektedir.

Muğla'daki katılımcıların tamamı Tanrı'ya inanırken Köyceğiz'de bu oran %94'tür.

Yaşlılık ile beraber fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar artmaya başlar. Aile içindeki rollerin ve ilişkilerin değişmesi, yakın çevrede kayıpların yaşanması bu dönemde bazı ruhsal hastalıkların ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Kalp hastalıkları, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, kanser gibi hastalıkların yaşandığı bu dönemde fiziksel yetersizlikler ortaya çıkabilir. Muğla'da kronik hastalığı bulunanların oranı %81 iken bu oran Köyceğiz'de %92'dir. Bu durumda Köyceğiz'de hasta yaşlı oranı daha fazladır. Görülen hastalıklar genelde yüksek

tansiyon, şeker, kalp, kemik hastalığı, romatizma, kalp-damar hastalığı ve duyu organlarıyla ilgili hastalıklardır. Muğla'da bu hastalıkların %20'si kalıtsal yolla geçmiştir, Köyceğiz'de ise %43'ü kalıtsal yolla geçmiştir. Muğla'da sağlık sigortası bulunmayanların oranı (%21), Köyceğiz'dekilere oranla (%16) daha fazladır. Ayrıca Muğla'daki katılımcıların %37'si çevrelerindeki sağlık kurumlarını yeterli bulmaz iken Köyceğiz'dekilerin %47'si yeterli bulmamaktadır. Burada etkenin Muğla'nın şehir merkezi olması ve daha fazla hastane gibi sağlık kurumu olanaklarının olmasıdır.

Muğla'daki katılımcıların sağlık durumları (%24), Köyceğiz'dekilere oranla (%12) daha kötüdür. Alışverişi, merdiven çıkmayı, kıyafet giyinmeyi, seyahat etmeyi, yıkanmayı kendi başına yapanların oranı Köyceğiz'de daha fazladır. Ancak herhangi bir yerde eskiden yapabildiği alışılmış işlerini yapabilenlerin oranı Muğla'da daha fazladır.

Muğla'da alkol kullanan yaşlılar bulunmamakta ve sigara içenler %12'lik dilimi kapsamaktadır. Köyceğiz'de ise alkol kullananların oranı %10, sigara kullananların oranı %14, her ikisini de kullananların oranı ise %7'dir. Alkol kullananların olmadığı ve Allah inancının %100 olduğu yerin Muğla olması, alkol ile din arasındaki negatif korelasyonu göstermektedir.

Katılımcıların yarısı uyku problemi çekmektedir. Uyku problemi yaş ilerledikçe artmaktadır. Kaygılarının fazla olması uykularını kaçırıp, düşüncelerini yoğunlaştırmaktadır. Kaygı nedenlerini ekonomiye, sağlıklarına, aile ve çocuklarına bağlayan yaşlılar Türkiye'nin geleceğini de hiç iyi görmemektedir. Muğla'da şimdiki yaşantısından memnun olmayanların oranı (%43), Köyceğiz'dekine oranla (%29) çok daha fazladır.

Yaşlılara gelecekte beklenenleri sorulduğunda da cevaplarda Muğla'daki oranın %88'i hiçbir şey iken Köyceğiz'deki bu oran %49'dur. Kentteki yaşlılar şimdiki yaşantılarından ve geleceklerinden hiç memnun, umutlu değildirler.

Yaşlılar, ekonomik ve sağlık açısından eskinin daha iyi olduğunu, eskiden bolluğun olduğunu, şimdilerde paranın değerinin kalmadığını ve sağlıklarının bozulduğunu, bu yüzden geçmişi özlemle aradıklarını belirtmektedirler. Gelecekte sadece hayırlı ölüm beklediklerini, “hindikten sona ne bekleyecen, öteki tarafı, Allah hayırlı ölüm versin” diyerek ifade etmişlerdir.

Muğla’daki katılımcılar, Köyceğiz’dekilere oranla daha az sinirli, kendilerini diğer insanlardan aşağıda hissedenlerin ve kendileriyle ilgili olumsuz düşünenlerin oranı daha azdır. Bu sonuçlardan Muğla’daki yaşlıların kendileriyle daha barışık oldukları sonucuna varılabilir.

Yaşlılara “olmak istediğiniz insan olabildiniz mi?” sorusu sorulduğunda önce hayatlarını gözden geçirip düşündükten sonra Muğla’da %37, Köyceğiz’de %47’lik oran istedikleri insan olamadıkları cevabını vermiştir. Bu oranlar oldukça yüksek ve üzücüdür. Açıklama yapanlardan genelleme yaparsak; okumak istediklerini ancak babalarının okutmadığını, hayatta başarılı olamadıklarını, daha iyi koşullarda yaşayamadıklarını belirtmişlerdir.

Yaşlıların Muğla’da sağlık durumları, ekonomik durumları, eğitim durumları, sosyal ilişkilerinin Köyceğiz’e oranla daha kötü olmasının en büyük nedeni, Köyceğiz’e gelenlerin büyük kentlerden gelen ve emekli yerleşik sayısının fazla olmasıdır.

Kentteki yoksulluğun boyutu burada ortaya çıkmaktadır. Kentteki yaşlı, kasabadaki yaşlıdan hem daha yalnızdır hem de bahçesi, toprağı olmadığı için tükettiklerini üretmez ve dışarıya, pazara, markete muhtaç kalır. Bir ihtimali de belediyeden kömür, erzak yardımı alabilmektir.

Küçük kasabada ise ekonomik açıdan güçsüz olanlar, en azından bahçelerinde, sebze-meyve gibi besin maddeleri yetiştirerek daha az pazar masrafı görmektedirler. Aynı zamanda Köyceğiz’e yapılan yaşlı göçü genellikle gelir ve

eğitim seviyeleri yüksek olan kentli yaşlılardan oluştuğu için ekonomik seviyeyi yükseltmektedirler.

Kentteki yaşlılar Şimdiki yaşantılarından ve geleceklerinden hiç memnun, umutlu değildirler.

Eğitim düzeyi yüksek, meslek sahibi olan, sağlığı ve ekonomik konumu genel ortalamanın üzerinde olanların yaşlılığı daha huzurlu, mutlu ve umut dolu geçirmektedir. Böylece yaşlılık evresi, Konfcys'n dediği gibi en n sıradan izleyici koltuğuna yerleşilecek hal alır.

“İnanın bana, yaşlılık, güzel ve hoş bir Şeydir.

Doğrudur, nazikçe sahneden indirilirsiniz ama

daha sonra en n sıradan rahat bir izleyici koltuğu verilirsiniz”.

Konfcys